

Mateeocha laenai Ena Nenea Cana Coaunera Ere

*Cana Coaunera Calaoihi Jesocurisito foerater-
acuru*
(Lc 3.23-28)

¹ Caate Cana Coaunera Calaoihi Jesocurisito foerateeurera Rabiri aina Abaraaun foeratenojoinuru foerateeurera curuaacurune.

² Isaca inaca neein nenaalu jetao Abaraaun.
Jana Isaca calaohilu jetao Jacobo.
Jana Jodaa aina rai nocoalacuru inaca neein nenaalu jetao Jacobo.

³ Faresi aina Sara jetaote, Tamara que nebateein Jodaa bereecuru nelu.

Jana Faresi calaohilu jetao Esroon.
Jana Esroon calaohilu jetao Armi.

⁴ Jana Armi calaohilu jetao Aminadaba.
Jana Nasoon jetaote, Aminadaba calaoihi nelu.
Jana Saloomoon jetaote, Nasoon calaohinelu.

⁵ Jana Raba que nebateein Saloomoon calaohilu jetao Bosi.
Jana Roto que nebateein Bosi calaohilu jetao Oberi.

Jana Oberi calaohilu jetao Isaihasi.

⁶ Jana Isaihasi jetaote, reyneein nenaalu Rabiri inaca nelu.

Jana Oriasi comasaineein nenaalu que nebateein, Rabiri calaohilu jetao Saloomoon.

⁷ Jana Saloomoon calaohilu jetao Roboam.

Jana Roboam calaohilu jetao Abiasa.

Jana Abiasa calaohilu jetao Asa.

⁸ Jana Asa calaohilu jetao Josafa.

Jana Josafa calaohilu jetao Joraam.

Jana Joraam calaohilu jetao Osiasi.

⁹ Jana Osiasi calaohilu jetao Jotaam.

Jana Jotaam calaohilu jetao Acasi.

Jana Acasi calaohilu jetao Esequiha.

¹⁰ Jana Esequiha calaohilu jetao Manasee.

Jana Manasee calaohilu jetao Amoon.

Jana Josiasi jetaote, Amoon calaohinelu.

¹¹ Jana Jeconiasi aina rai nejeraauru inaca
neein nenaalu jetao Josiasi.

Nii bana jetaote, Isaraelitaauru mucuhin
amanajaaurelu, acauru atane caje roconajaain,
Babilonia batane que ichaaoru coina.

¹² Nitohaneein mucuhin amanajaauruhane
baiha jetaote, rai calaohi Salatieli sirilu Jeconiasi.
Salatieli calaohilu jetao Sorobaberi.

¹³ Jana Sorobaberi calaohilu jetao Abiod.

Jana Abiod calaohilu jetao Eliaquiin.

Jana Eliaquiin calaohilu jetao Asoro.

¹⁴ Jana Asoro calaohilu jetao Sadoco.

Jana Sadoco calaohilu jetao Aquiin.

Jana Aquiin calaohilu jetao Elioon.

¹⁵ Jana Elioon calaohilu jetao Eleasar.

Jana Eleasar calaohilu jetao Mataan.

Jana Mataan calaohilu jetao Jacobo.

¹⁶ Nii jana Jacobo jetaote, Curisito Mesihasi
neba Mariha lana Jose inacanelu.

17 Nitohaneein jetaote, niha Abaraaunne caje coaunein lechoonca jena saain nichoalateurelu, Abaraaun nefoerateeuru, niha Rabirine que tiaaajoaain.

Nii Rabiri caje coaunein jetaote, lechoonca jena saain nefoerateurelu, Babilonia batane Isaraelitaauru mucuhin amanajaauruhane que tiaaajoaain.

Nii mucunajaain amanajaauruhane baiha jetaote, lechoonca jena saain nefoerateurelu, nejanoaa Curisitone que tiaaajoaain.

Nejanoaa Jesocurisitone
(Lc 2.1-7)

18 Naojoaainte nenea nelu Jesocurisito. Nii bana jetaote Jose aina ita raauruhane rai niha Marihane jana jetaote, jaiti ita aina neeuruhane ajiniha Cana Coaunera Suujue ichanohineein inae ausirinelu Mariha. 19 Nii jana esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijieein cacha caohachaain suujua coaraniha Josene jaun jetaote, nii chuni cacha rai canaanai siriha Marihane belanaala jianein caje amunaa jerelu.

20 Nitohaneein inae amuhane coina suujua cuhane coaUCA Josene jana jetaote, sinihu rai ococohin jetao: “Jiaoriha Mariha raai ii comasainu quene coasiinera Rabiri nefoerateneein nenea Jose. Nii canaanai niicha siriite Cana Coaunera Suujue ichanohineein nenaanera. 21 Inae leinjiin calaohirichaaain Marihara. Inae nejanoaa nii rai canaanaine jana Jesusoneein curuaateaura. Osa caje rai cachaneein neeninuuru ichoteraanu nihane

jaunte, Jesosoneein curuaareeincha,” nae jetao rai Cana Coaunera letono anjera.

²² Nitohaneein jetaote, rai nere bera inoaensi *profeta* que:

²³ “Chariji bana

quicha aina ichoaelanaala nenea ranunate,

inae ausirineein

leinjiin canaanai siricheein.

Inae nejanoaane janate,

Emanoel neein curuaateeurureein cachaaaurura,” naain nere bera inoaensi que beratiha Cana Coaunerane nainaelu.

“Emanoel,” naanete: “Cana Coaunerate cana aina ne,” nae.

²⁴ Inae niritiin sinihocane caje nocohin jetaote, nii rai aitoha Cana Coaunera letono anjerane tonoraain, comasainu que Mariha raelu Jose.

²⁵ Nejetaote, nejanoaa nii Mariha calaohi- Jesoso neein Josecha curuaatine reentiaain, nirijieein ita que turuelanaala ita aina ichaaorelu.

2

Enoto mitu nichajai jeloon caje turuuruha Jesoso nejanoa coaraa arasijie caje cha coitucuerane

¹ Nitohaneein jetaote, Jodea batane que ne-naa Beleeun nejanoaelu Jesoso, jelai batane curuaanaanein niha *rey* Erodesine bana. Nii jana jetaote, Jerosaleeun enoto mitu nichajai jeloon caje turuha uure itolere que nerelaain arasijieeuru caje cha coitucuereraauru cachaauru. ² Inae ecu turuhin jetaote:

“Chu ne, nii Jorioocuru Curuaanaa *rey* nejanoanaa. Ocooca rai arasijiene coaracaanune jaunne turuhin coaraa uhacaanu, coroaecaanune coina,” naaure jetao turuhin, nii itolere coitucuurera cachaauru.

³ Nii nejanoaane coitucuhin jetaote, jataain nererojoecae *rey* Erodesi, satiin Jerosaleen co-coaichacuru aina jiniiquiin. ⁴ Nii jaun jetaote, satiin saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa aitonjoan rauhi que cacha relaaurera, naaonjoainuri cotiharate Erodesi: “Chu nejanoareein Mesihasi,” naain acaauru caje bajaane coina. ⁵ Nii jaun rene turuhin jetaote:

“Jodea batane que nenea Beleeunte nejanoareeincha. Nitohaneein ecu nejanoaane coinatē:

⁶ ‘Jodaa atane que nenea Beleen nese,

coatiha ansijiin natiin

ii amurijiriin tabaain nenacaauru

neseeuru fautaain neriheeini,

ii que netiin nejanoarihani leinjiin Curuaanaa

canu cachaauru

Israeli cocoaichacuru

coroatajaneraneein

nenaane jaaura,’

naain laenaclu Cana Coanera ere bera *profeta* inoansicha,” naaure jetao Erodesi rai.

⁷ Nii jaun jetaote, nii chuni rai belanaala nii arasijie caje itolere coitucuurera cotiharatiha Erodesine jaun jetao, rai turuhin beeuruhane jaun acaauru caje esinae rauhijiriin, “Naaonjoain banate ococoelu,” naain nii ocooca arasijiene coitucue. ⁸ Inae nitohaneein rai beeuruhane caje coitucuhin jetaote:

“Chajaain Beleeun cuhin nii canaanai coani-huche. Chucha ne. Cha cajecha nefoeratenaaneein ne. Chaen inae eruhichene carai biha uuchene canuhetonai coaraa uhene corojera,” naain jetao nii itolere coitucuurera letoae Beleeun Erodesi.

⁹ Niritiin acaauru letoaa *reyne* tonoraain Beleeun cuuruha nii itolere coitucuurerane jana jetaote, acaauru ajiniha cuujue nii arasijie- enoto mitu nichajai que ocoocane jana acaauruhacha coarai. Inae nii niha canaanaine jaaun turuhin jetaote, ecu nichoae inacue nii arasijie.

¹⁰ Inae ecu inauca nii arasijiene coaraain jetaote, jataain rachoojoeure nii arasijie caje cha coitucuureraauru. ¹¹ Nitohaneein rachoojoeuruhane baiha lorero asae enohin coaracuruhane jana jetaote, neba Mariha aina niha nii canaanaine coaraain jetao, rohan nelauriaain nii canaanai coroaecuruhane baiha rai camela caje oro, enuha sacari jujui, chaen coretiin nenea jujui, naaonjoainuri rocohin que nii canaanai belai-hure.

¹² Nii baiha jetaote, nii niha acaauru letoaera Erodesine jaan jelson situhin cauha cuuruhane coataa acaauru sini anuu caje coitucuhin jetao, leeocha bero cuhane cuhin jelaiha nataneu cauha cuure.

Egipto cuhin soroha Josene

¹³ Inae jelai caje amuuruha nii itolere coitucuurera *magocurune* jana jetaote, Jose sinihu rai ococohin jetao:

“Inae jetao nii canaanai ariha Erodesi sohin jaohane coina. Nii ajinihane ichei aitoon, nii

canaanai aina rai neba amaaïn Egipto batane que cuhin sorohine coina. Chaen ichei bihanune reentiaain ecu neeura,” nae jetao rai Cana Coaunera letono anjera.

¹⁴⁻¹⁵ Nii jaun jetaote, sini caje nocohin nii canaanai aina rai neba amaaïn jetao, janotiin soroe Egipto nichae cunaa bero cuhane cuhin Jose, oha Erodesine reentiaain ecu nihane coina.

Nitohaneein jetaote:

“Egipto caje coaauneeinne canu Calaohi cotihareeunni,” naain beratihalu nere bera inoaensi *profeta* que Cana Coaunerane nainaane coina ailu.

Canaanaihuru soaajeratiha Erodesine

¹⁶ Nitohaneein coritaain comarohin caauruha nii arasijie caje itolere coitucuurerane que nainaane jaun jetaote, jataain obajeein, ena nejanoanaa caje coaauneein, coroata jaanacai que tiaaojoaain, Beleeun sacuritaain nenacaauru canaanaihuru, nii Jesoso nejanoa beeuruha itolere coitucuurerane bana caje coaauneein nejanoanacaauru jitariin soaajerate Erodesi.

¹⁷⁻¹⁸ Nitohaneein jetaote:

“Rama nese quete
aohanrareein jataain inaderaain
chananaa tabaihuri.
Raquerite
calaohichuru coisiha aitoreein.
Nete inae esinae rauhijiriin
ooruha calaohichurune jaun,
ajetera jerelanaala aite,”
naain laenaalu *profeta* inoaensi Jeremiasine
ninaelu.

¹⁹ Nejetaote, inae oha Erodesine baiha jetao, Egipto niha Josene jana sinihu rai ococohin jetao: ²⁰“Chajaain nii canaanai aina rai neba amaain jelaiha Israeli batane que caunihura. Inae ooruha nii canaanai sohin jaonaa jereraaurulura,” nae jetao rai Cana Coaunera letono anjera.

²¹ Nii jaun jetaote, nii canaanai aina rai neba amaain jelaiha Israeli batane que cauha cuelu Jose. ²² Nejetaote, nii rai inaca Erodesi coreeraniha niha Arquelaone coitucueratiha sinihu que Cana Coaunerane caje coitucuhin jetao, Jodea cuhane coasiha Calileea batane que cue Jose. ²³ Inae nii Calileea batane que turuhin jetaote, rauhijiriin cuhin Nasarete neseu ichaoha cuelu. “Nasarete cocoaicha neeinte curuaareein Jesoso,” naain beeuruhalu *profetacurune* nainaane coina.

3

Cana Coaunera Ere beebejiha Joaan Baotisitane (Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Nii bana jetaote, Jodea batane que nenea cacha areroo ecocohin, ecu situnacaauru cachaauru cotijiaain acaauru rai Cana Coaunera Ere beebeje Joaan Baotisita. ² Nitohaneein acaauru relaain jetaote:

“Inae nichuuntaa Cana Coaunera cojoanonaa. Aihane jaun nacoaauneein Cana Coaunera ere tonoraain, caohachaaain inara ichao coreein neeuche,” naain jetao cachaauru rai beebejeein relanajae Joaan Baotisita. ³ Nii Joaan que jetaote: “Nerichaaain cacha areroo eheehejeein cacha cotiharanu.

Nii ajiniha caohachaaain inara suujua baaso jia-
neein,
caohachaaain inara suujua coaraain,
caohachaaain neeuche,
turuha Cana Curuaanaane
raotojeein raaichene coina,”
naain laenaelu *profeta* inoaensi Isaihasi.

⁴ Camecho ujui caje ichanohin cajione que ca-
jionequuin jetaote, jacari caje ichanohin siitoroon
que ichoraquuin, sisiincho, irichaje, naaonjoain-
uri que lenoneein nelu nii Joaan.

⁵ Nii cacha areroo neein cachaauru relaa
Joanne coitucuhin jetaote, satiin Jodea
batane caje, Jerosaleen caje, Jorodaan batane
rohan caje, naaonjoainuri cajene maajeein
turuhacoaain aonaa cuure arajii cachaauru.

⁶ Nitohaneein rene turuhin esinae rauhijiriin
suujuelanaala osaacuruhane beeuruhane
jetaote, cojunacatenaaca nucuhe Jorodaan
cuhane tein acaauru baotisarejetelu Joaan.

⁷ Nejetaote, jataain arajiin rene turuhacoaau-
ruha acaauru baotisaane coina fariseeocuru aina
sadoseeocurune coaraane jaun jetao:

“Cha inara rai aite turu rai nenea caseteco
tabai caje nichoteeichene coinata taibinaecuru-
acano rijijieein nenacaauru cachaauru. ⁸ Aihane
jaun nii ajiniha caohachaaain inara suujua
coaraain caohachaaain ichaaoche. Aihute
esinae rauhijiriin nacoaauneein Cana Coanera
coitucuhin, inara ichao coreein caohachaaain
nenea jerequichene coaracurumiin leeochoaauru
cachaauru. ⁹ Jiaonrihachu chaen nejesinajeein:
‘Canacaanune Abaraaun nefoeratenichaanu,’
naain irihache. Cana Coanerate naine caa

ajeri caje niha natiin Abaraaun nefoerateeuru coaanaa ne. ¹⁰ Chaen techu inaana inaeniha temulene, cojoaisi aina curuataain tero que sauhin usihanau mocohaca. Nii rijijieeinte inae esenetaaichuru letoaa cureein nii turuha uhenenu usi tabai jana. ¹¹ Canune esinae rauhijiriin nacoaauneen Cana Coaunera ere tonoraain neeichene coarateeichene coujunacane que, acauhanau tein inara coujunacateein inara baotisaaun. Jana canu baiha turuha uhenite laen, inara suujue cuhane Cana Coaunera Suujue tein, usi quene maajeein inara coujunacateein inara baotisareein. Acate jataain canu amurijiriin cocoaain letononeein ne. Canune fautaain cocoaain letononeein neen. Nii rai safato amaeranu que niha natiin nelatejeehaaun. ¹² Charijieein teinti aroso taojiaain, jelai tein rai fero taojiae mocohane caina taicha. Nii rijieeinte, jelai tein coitucuurera raain, jana nii nere tonorana jerelanaala nenacaauru jelai tein mocoha cureein, chabana jacanaa charanejeein nena usi que,” naain jetao cachaauru rai beebeje nii Joaan.

*Jesoso coujunacatiha baotisaa Joanne
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)*

¹³ Nii jana jetaote, baotisaa Joanne caina Calileea caje cuhin, nii niha Joanne jaun nu-cuhe Jorodaaun turuha cue Jesoso. ¹⁴ Nii jana jetaote, jauriaanejeein baotisanaa jerelanaala jetao:

“Chanuna ii canu baotisanaa naineei natiin, ii canu rene uhi,” naa Joanne jana jetaote:

¹⁵ “Jauriaa niriimiin ena. Jauriaanejeein satiin aitoha Cana Coaunerane jaan ichacaanete cao-hachae,” nae jetao Joaan rai Jesuso. Niritoha raine jaun jetaote, jerihane rijijieein baotisiae Joaan. ¹⁶ Nitohaneein coujunacatiha acauhanau teein baotisaa Joanne jana, acau caje mituha Jesusone rijieeoritiin jetaote, nejoracaa dede bacuujuane jana, leinjiin serori rijijieein nichoae fauha uha Cana Coaunera Suujuene jana coarae Jesuso. ¹⁷ Nii jana jetaote:

“Caate jataain quiicha belain canuhacha co-cainanohin canu Calaohi nera,” naain toniha erena dedeune jana aonajeeunre.

4

Baaso que Jesuso sarunaa jeriha moconajaerane

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Nii baotisaa Joanne baiha jetaote, Cana Coaunera Suujue amanojoneein cacha areroo cue Jesuso, ecu coujuhin coaraa moconajaerane coina.

² Nitohaneein cacha areroo niha jenachoonca jiiichooneein, jenachoonca janotiineein lenone lanaalane baiha mijiitoha Jesusone jana jetaote, ³ coujuhin coaraane coina rene turuha cue moconajaera.

Nitohaneein rene turuhin jetaote: “Chajaain aihane esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi neeine, caa ajeri jaberocooru rai aitoote lenone-neein nerotomiincha,” naa Jesuso rai moconajaerane jana jetaote: ⁴ “Nete Quiricha inoaensi

cuhane: ‘Coatiha lenoneecha que ichaonaa nainihei cacha. Cana Coaunera ere tonoraain, jerihane rijijieein ichaohanete nainere, jerichanejeein ichaoha cachane,’ naain laenanohineein ne Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhanera,” nae jetao moconajaera rai Jesoso.

⁵ Niritoha raine baiha jetaote, Cana Coauneraaacha que banijiaain nena Jerosaleeun nese que nena Teenforo ecuunni choae Jesoso inaain jetao:

⁶ “Chajaain aihane esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohi neeine caalai caje nomaroteeute coaraca. Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhanete:

‘Rai letonocuru anjeraaurute letoareein Cana Coaunera, ii beraaihuruhane coina.

Acaaurute

rai biji que ii michuurureein,

nabana ajeri que necunaitaaine coataa,’

naain laenaerate Cana Coaunera,” naa rai mo-

conajaerane jaun jetaote: ⁷ “Chaen techu Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane: ‘Jiaonriha ii Curuaanaa ii Coaunera coujuhin coaraaine,’ naain laenanohineein ne,” nae jetao moconajaera rai Jesoso.

⁸ Satononejeein jetaote, jataain ecuuneein nena ichtane ucuuno que amaain jetao, jitariin caa chauratane que nenacaauru neseuru coarateein, que nelateein ichaonacaaurune maajeein coarateein jetao:

⁹ “Jitariin caa ena iicha coaraine ichei tereeni, neseonriaain canu coroaequine,” naa Jesoso rai moconajaerane jana jetaote: ¹⁰ “Cana

Coaunera Quiricha inoaensi cuhanete: ‘Leinjiin ii Curuaanaa ii Coaunera coroajeein raaicha nela-
teein rai nere tonoraau,’ naain laenanohineein
nera. Chajaain ena canu caje amuhachaaura
moconajaera,” naain jetao moconajaera sitae Je-
soso. ¹¹ Niritiin moconajaera sitaa Jesusone jaaun
caje amuhane jana jetaote, rene turuhacoaain
coroatajanecure anjeraauru.

*Calileea cachaauru relaane nunuhetiha
Jesusone*

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Caresero cuhane Joaan enoaauruhane coitu-
cuuriin jetaote, Calileea nichae cuelu Jesuso.
¹³ Nejetaote, Nasarete ichoaelanaala, Saboloon
aina Nefatalii nefoerateeuru atane que nenea ne-
muri auhaniha Caferenaanon ichaoha cuelu.

¹⁴ Nitohaneein jetaote:

¹⁵ “Cucuana auhaniha Jorodaan jerau

Saboloon aina Nefatalii atane-

Calileea ichaonacaauru

Jorioniheichurute

inae jianacoon rai nichao baaso caje mituu-
rureein.

¹⁶ Jana nii ooruhane bana nitajeeneeurite,

inae leeocha ichaonaa que ichaaore,”

naain laenaalu *profeta* inoaensi Isaihasine
nainaelu.

¹⁷ Nii caje coauneein jetaote: “Inae nichu-
untaa Cana Coaunera cojoanona. Aihane jaun
nacoauneein Cana Coaunera coitucuhin, cao-
hachaaain inara suujua coaraain, caohachaaain
neeuhe,” naain jetao cachaauru rai beebejeein
acaauru relae Jesuso.

Jenai ate mucuurera cotihaca Jesusone
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Nii cachaauru relaane caje Calileea conemuri auhaniha cuujihane jaun jetaote, coroatajai ita nejeraauru Simoon Fedoro neein acaauruhacha curuaatei, chaen rai nejera Aanderesi, naaonjoainuri erue jetao Jesuso, acaauru amihaneeo niha ate mucuuruhane jaun, ate mucuuruhane coina acauhanau rai rede nalaecuruhane jana.

¹⁹ Nii jana acaauru coariin jetaote:

“Chajaauche canu ainate nii ate mucuhichene rijijieein, canu rai cachaauru mucuhin raeraneein neeiche,” nae jetao acaauru rai Jesuso.

²⁰ Nii rijieeoritiin jetaote, acaauru rai redeeuru ratiriin Jesuso aina cuure. ²¹ Nii caje basiinjiin cutiin jetaote, coroatajai ita nejeraauru Sebedeoo calaohichuru Saantiaao, Joaan, naaonjoainuri coari Jesuso, leinjiin bote cuhane neein acaauru rai redeeuru rucuheca neeuruha rai inaca ainane jana. Nitohaneein coarinajaain cotihanaaca Jesusone jaun jetaote, ²² nii rijieeoritiin bote cuhane acaauru inaca ratiriin caajie cuure.

Arajii cachaauru relaa Jesusone
(Lc 6.17-19)

²³ Nitohaneein cuhin jetaote, Calileea sacuritaain cuhecujueein, sinacocaauru nainein enohenojoein cachaauru relain, Cana Coanera cojoanonaa erenaa raotono que ereerejeein, itolere cunai caun cunaitenacaauru, jaberoco que cunainojoiriin nenacaauru, naaonjoainurine maajeein rautaacoae Jesuso. ²⁴ Nii jana jetaote, satiin Siria

batane sacuritaain inae Jesoso benaa coitucuhin jetao, araa laurii cunai caaun cunaitenacaauru, jaberoco que cunanacaauru, coitucuchuhi que suujueconacaauru, otonacaauru, bacosacuru, naaonjoainurine maajeein rene amaauruhane jana jetao, acaauru rautaacoae Jesoso.

²⁵ Nitohaneein jetaote, Calileea nenacaauru neseuru, Decapolis, Jerosaleen, Jodea, Jorodaan batene uurihuru, naaonjoainuri cajeeeurune maajeein cuhacoaain jetao, Jesoso sacuhin rene turuhacoaure arajii cachaauru.

5

*Ichatane ucuuno que cuhin ecu cachaauru relaa
Jesosone*

(Lc 6.20-23)

¹ Arajiin rene turuuruha cachaaurune coaraane jaun jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquiin ichatane ucuuno que iniin jetao, ecu nelauriariin lauheque Jesoso. ² Nitohaneein ecu netiin acaauru relaa in jetaote:

³ “Nerausiaaecuruha latiha acaauru suujuane coitucuhin nenacaauru, Cana Coaunera Cojoanona que neeuruhane jaun.

⁴ Nerausiaaecuruha inaderaaeriin ichaonacaauru.

Niichurute cairichaaajoaain coarae Cana Coaunera.

⁵ Nerausiaaecuruha leeochoaauru amurijiriin nena coacuelanaala raotojoein ichaonacaauru.

Niichuru raite, acaauru que banihatee in niicha rucujuei atane tere in Cana Coaunera.

6 Nerausiaaecuruha corajeein esinae rauhijiriin jeriha Cana Coaunerane rijijieein leeocheaneein namute cacha coaraelanaala, niheichu namute cacha cairichanaa coacuhin niha leeocheane jerelanaala, naaonjoaain caohateraneein nenacaauru niicha coana jerei coaracururichaaine jaun.

7 Nerausiaaecuruha cairichaaajoaain leeochoaauru coaraain, chaelai lateein nee-ruhane, acaauru coroatajaneein naaonjoaain nenacaauru.

Nii rijijieeinte cairichaaajoaain acaauru coaraain, jeelai amuritoheriin acaauru coroatajanereein Cana Coaunera.

8 Nerausiaaecuruha caohachaain suujua coaraain caohachaain ichaonacaauru.

Niichurute esinae rauhijiriin Cana Coaunera aina jiniiquiin niha cuurureein.

9 Nerausiaaecuruha raotojoeein jiniiquiin ichaauruha cachaaurune coina coroatajaneein ichaonacaauru.

Niichurute rai calaohineein tein acaauru coaareein Cana Coaunera.

10 Nerausiaaecuruha Cana Coauneraacha jerei ichacuruhane coreniha mucunojoineein, casetecanojoineein, arinojoineein, naaonjoaain nenacaauru, Cana Coaunera cojoanonaa que neeuruhane jaun.

11 Nerausiajeeinte neeiche canu cachaneein neeichene coreniha inara nocoeje chanuhin, inara sohin, joaereein inara que ereein, naaonjoaan cachane.

12 Nitohaneein techu cairichaerinojoineein rautanohinelanaala ichaorelu Cana Coaunera

ere bera inoensihuru *profetacuru*, inara ajiniha nenacaaurulu.

Aihana jaun raotojoein rachoojoein, chaque tonajelanaala neeuche, dedeeu raoti ichaonaa que inara coreterihani Cana Coaunerane jaun.

Lenone raotono tera aina cacha conaeraneein nena

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Charijieein teeinti setuhane coataa, tebe que iniho colaain rucuhecaa. Nii rijijieeinte nabana nitajeeuruha cachaaurune coataa, acaauru ichao baaso rucuheraneein neeiche. Inae lenone cotebetenaa naineniha tebene, inae lenone raotono tenaa nainerihe. Nechu joaenreen atane ichoae jaonojoneein, shaonohineein nihane coinaachate nelate. Nii rijijieein inara netonai, cacha rai ichaonaa raotono coaratelanaala cacha relaeneeichene, inara netonai nii chaque nelatelanaala neriquicheein.

¹⁴ Ichatane ucuuno que niha leinjiin nesene, nihei chuni coaraelanaala nainejei. Nii rijijieein techu satiin cacha notaracaae inara aina cuaain niicha jerei coaratiha Cana Coaunerane jaan-cono rijijieein neeiche.

¹⁵ Nii rijijieein nihei chuni cono mocohin darohe asae tera. Bjuuaihu telanaalate ucuun tihaca, satiin conohanau turuuruha loreri asae turunacaaurune coina.

¹⁶ Nii rijijieein cacha cononeein satiin cachaauru que caohacha ichaquichene coarateein, acaauru que coitucuerateein neeuche. Aihute esinae rauhijiriin caohacha ichaquichene coaraain Cana Coaunera coroaecuruhine cachaauru.

*Cachaauru relaa Moisesane jaan- rauhi coitu-
cueratiha Jesusone*

¹⁷ Coatiha inara relaain nihalu Moisesane jaan rauhi jianeein neeichene coina, cau turuhin nihaaun. Nihieichu inara relaauruha *profetacurune* jaan jianequichene coina turuhaaun. Nenacaaen nejian, nii inara relaauruhane jaan coitucuhiche esinae rauhijiriin jeelai amuritoheriine coina, ‘Naaonjoain quete aite,’ naain inara rai biha uun. ¹⁸ Esinae rauhijiriine inara rai aitoreeunni, jaiti niha dede, chauratane, naaonjoainurine que tiaaajoaain, coatiha aninoaerarinaai le erenaanejeein, satiin nii aitohane rijijieein situhane reentiaain, nii Cana Coaunera tenojoin Rauhi Inoaensi. ¹⁹ Nitohanihane jaun nii rauhi inoaensi caje leinjiin leeochoaauru fautaain nelatihei rijijieein nenea rauhi tonoraelanaala nenea, niheichu que leeochoaauru relaenihane, acate Cana Coaunera Cojoanonaa que jataain nelateneereein. Nete caohachaaain tonoraain, nii aitoha Cana Coaunerane rijijieein ichaohin, esinae rauhijiriin leeochoaauru relaerate, jataain nelatineein nereein Cana Coaunera Cojoanonaa que. ²⁰ Rauhijiriine inara rai aitoreeunni, Moisesa aitoonjoan rauhi que cacha relaaurera aina fariseeocuru amurijiriin, inara rai Cana Coaunera aitoonjoan tonoraain rijijieein niicha icharatei ichaeneeichene, coatiha Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaonaa naineriheicheein.

*Namute cacha aina obaaecane caseteco coari-
hanine que cacha relaa Jesusone*
(Lc 12.57-59)

²¹ Inarate coitucuhiche: ‘Jiaoriha sonajaain jaohichene. Sonajaain joerate caseteco coaareein,’ naauruha inara foerateeurera rai ne. ²² Nena laen canu inara rai aitoon. Chunocoha namute cacha aina obajei, nii obaecane jaan jera aina rucujueein que suujua acatelanaala nenaate, caseteconein niha cureein. Jana rai nejera que ‘Cha coitucuhiei,’ naain ereite, caseteaeratererein nitohanai rucuhecuruhane coina nenacaauru- *Junta Supremacuru*. Jana, ‘Chaque nelatiheei inacojoeinte neei,’ naain namute cachaauru que ereite, usi tabai jana nijiaoreein.

²³ Aihana jaun ii que suujua acatiha Cana Coaunerane coina chaelai amai que belaaaine coina Teenforo asae nena rori- *altar* ichoae jana, ii cotaairiin niha chamute cachane que coaauquine, ²⁴ jauriaanejeein caohachaaain neein ii cotaairicha ainane coina, nii rori acatiha nii iicha amai ratiriin, aina rucuhenuhu. Inae aina caohachaaain rucuhequine baihate laen nainereei jelaiha cuhin nii rori- *altar* ichoae nii Cana Coaunera belaaaine jaan teeine.

²⁵ Chunocoha inara amute cacha, co-cainanacaaihuru rai inara coulurujeein nihane, raotojoein aina ereein rucuhecuche, joesio rai inara colurujihane coataa. Aineeichenete folisiaa rai inara tiha joesione, caresero cuhane inara enoaurureein. ²⁶ Nitohanein ichaeneeichenete nii caresero cuhane neriquicheein mituhelanaala, nii baaso ichaquichene coretequichene reentiaain. Esinae rauhijiriine aitoon inara rai.

*Comasainelanaala nenea ene dadaeniha
cachane coina relaa Jesusone*

²⁷ Inarate: ‘Jiaonriha inara sinijeranelanaala nenea ene dadaaichene,’ naain inoaenlu inara relauruhallune coitucuhiche. ²⁸ Esinae rauhijiriine laen canu inara rai aitoon. Chunocoha suujua cuhane ene jereein coarate, suujua cuhane nejelau ene que naosate.

²⁹ Inara nota osa que inara sarunaa jerihane nii inara nota que coaraain, inaraacha jerei caje amuuche, nabana inara nota coreniha baaso ichaquichene, inara notaacha usi jana cuelanaala, satiin inara jaberoco usi jana nitajihane coataa. ³⁰ Jana inara biji osa que inara sarunaa jerihane, coa nii inara biji turuaache nii inara sarueratenaajerihane jaan que. Mucuhichene ajiniha caje amuuche. Nii inara bijiicha mocoelanaala, inara jaberocone maajein usi tabai jana nitajihane coataa.

*Ene raain joaeranihane, osa que nesaruha
cachane que, catcha relaa Jesusone*

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Chaen techu inoaenlu: ‘Chunocoha comasai joaeranihane, nii comasai jaohane jaan cooiricha teeuche raite aina comasai jaohine,’ naain inara relaaurelu. ³² Esinae rauhijiriine laen canu inara rai aitoon. Leeocha catcha aina ichoaenihane jana comasai joerate, inae osa que nesarue. Jana nii quicha jaonjoin ene raerate, jerichanejeein osa que nesarue.

*Cana Coaunerate coaraje, naain nohaniha
cachane que, catcha relaa Jesusone*

³³ Chaen techu inara inoaensihuru rai: 'Jiaonriha Cana Coaunera notaracae netiin, Cana Coaunera bajaain, rai chaelai benatequichene nihanatiin teneeichene,' naauruhane coitucuhiche. ³⁴ Esinae rauhijiriine canu inara rai aitoon. Jiaonriha joaereein inacojoein: 'Cana Coaunera coreniha,' naain ereeichene. Niheichu: 'Dede coreniha,' naain erenaa nainiheiche, Cana Coaunera nelaurianaja niha dedene jaun. ³⁵ Niheichu atane coreniha nihanatiin nainiheiche, nichaauraa Cana Coaunerane jaan nihane jaun. Niheichu Jerosaleen coreniha nihanatiin, Cana Coaunera nese nihane jaun. ³⁶ Niheichu inara couturi coreniha chaelai ichaquichene coina erenaa nainiheiche, inara jerequichene que jichosiin, nesomaraain, naaonjoaain nenerihani inara coturijine jaun. ³⁷ Chaelai que: 'Icharihanuhin,' naaichene ichacuche. Jana: 'Icharihaauni,' naaichene coa ichacache. Nelatihei cha ichaeraanu rijitiin nohanein irihacane. Niite baaso ne.

*Soeraane, nerinanaa naineniha chunine que
cacha relaa Jesusone
(Lc 6.29-30)*

³⁸ Inarate inoaenlu: 'Chatohaneein inara soeraniha inara cunaitaaine, inara netonai cunaitaain nii inara soera sooche,' naauruhane coitucuhiche. ³⁹ Esinae rauhijiriine canu inara rai aitoon. Jiaonriha chatohaneein baasoneein teraquichene neurinanaa coaauquichene. Aihane jaun inara meri faohitotoanahane, rai jera netonai icharatecuche. ⁴⁰ Chunocoha cocoinanacai rai inara colurujuein inara obiri ruluhane, nii

jelaronaa bana inaraacha jiai inara obirine maa-
jeein teeuche. ⁴¹ Inara que anajiin amaeratiha
cocoainanacai, inara laurinelanaala nenaane, nii
bajaane amuritoheriin amanaa nainequichene
coarateein amaauche. ⁴² Inara caje niicha latei
bajaain niha cachane, rai teeuche. Jana inara
rai cainaane coina chaelai bajaain niha cachane,
chunaelanaa rai niicha latei teeuche.

*Cotaicha belaaïn niha cachane coina cacha re-
laa Jesusone*

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Chaen techu inoaenlu: ‘Inara belaichaauru
belaain, inara cotaihurera cotaihuiche,’
naauruha inara raine coitucuhiche. ⁴⁴ Nena
laen canu inara rai aitoon. Inara que
nejeratenacaauru belaihuiche. Inara rohecaera
rai Cana Coaunera bajaauche. ⁴⁵ Nitohanein
neeichenete, dedeeu nena Cana Inaca Cana
Coaunera calaohineein neriquicheein. Acate
enoto coaunae, cojoanonetoojeein nechu
aansainein nenacaauru rai, caohachain
nenacaauru rai, naaonjoainuri conaeranu que
nihane coina. Chaen techu suujua coaraelanaala
nenacaauru rai, suujua coaraain nenacaauru
rai, naaonjoainuri rai elo letoae acaauru rai
caohachanu que. ⁴⁶ Jana acaihaniji inara
belaichaauruhacha belaaichene, chatohanai
que jana inara belaiche Cana Coaunera, inae
cuu tihane bana. Coaracuche nachuhinti
Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui
bajaaurera netonai jataain nechu aansainein
neeuruha natiin, nitohanein ichaaoruhane.
⁴⁷ Jana inara belaichaauruhacha rai raotojooein
ereein, leochaauru aina raotojooein erelanaala,

naonjoaain neeichene, chatohaneeinna jana esinae rauhijiriin inara ichao coreein neeichene coaracurure cachaauru, Cana Coaunera coitucuuruhi nihanatiinte, inara rijijieein neeure.
⁴⁸ Aihana jaun caohachaaain rauhijiriin neeuche, aiha Cana Coaunerane rijijieein.

6

Caohacha ichaa cachane coina cache relaa Jesosone

¹ Jiaonriha nechu raujiaain inara coaracuruha cachaurune coinaacha cache notaracaae Cana Coaunera jerenohin ichaquichene. Nitohaneein neeichene coatiha chaque inara rai cainarinaain Cana Coaunera. ² Aihana jaun cha lateein nenacaauru coroatajanequichene, jiaonriha itolereneein cachaauru rai been acauru coroatajanequichene. Cana Coaunera coitucutoha nocoetonacaurute cache notaracaae, nechu jataain acauru aina caohachaaain niha cachane coina, Sinacoca asaae, bero cuhane, naonjoaain cache belaihure. Jiaonriha acauru rijijieein ichaquichene. Acaaurute nechu jataain aihure, acaauruhacha esenetaain, caohachaaain acauru coaraa cachane coina. Nete inae caohachaaain acauru coaracuruha cachaurune que inae cainanohine acauru rai.

³ Aihana jaun inara, cairichaihuru coroatajaniha cha teeichene, jiaonriha jataain inaraacha belai rai niha natiin beeichene.
⁴ Nitohaneein esinae chuni que coaratelanaala teeichene coaraanete, inara rai cainareein cana Inaca Cana Coaunera.

*Cana Coaunera bajanaa que cacha relaa Jee-
sosone*
(Lc 11.2-4)

⁵ Cana Coaunera bajaachene, coa bajaauruha Cana Coaunera coitucutoha nocoetonacaurune rijijieein bajaache. Acaaurute sinacoca asaae, joaereein bero cuhane, naaonjoainu neechuru Cana Coaunera bajaare, nechu jataain caohacha ichaa nocoetiin aihuruhane coaracuruha cachaaurune coina. Nete nii coaracuruha cachaaurune coina aihuruhaneecha que, inae cainanohine acaauru rai.

⁶ Nete laen ii Cana Coaunera bajanaa jereeine, caohacha jelai netiin coaraeniha chunine jana, bujuaihu ucuha cuhane netiin ii Inaca Cana Coaunera bajaaine caohachae. Nitohaneein chuni que necoharaeratelanaala netiin bajaachene coaraanete, inara rai inaraacha bajai tereein ii Inaca Cana Coaunera.

⁷ Cana Coaunera bajaachene, coa acaauru rai ecaantocuru bajaare bajaecuruha araai saain Cana Coaunera coitucuhichurune rijijieein joaen-reen ereerejeein bajaache. ⁸ Aihana jaun jiaon-riha acaauru rijijieein neeiche inarane.

Cana Coaunerate, caje bajaachene ajiniha inara suujua cuhane inaraacha latei latequichene coitucue.

⁹ Aihane jaun Cana Coaunera bajaachene:
‘Satiin canacaanu Inacaneein dedeeu nena Ofa,
Iineein neeine coitucuurumiin satiin cachaauru.

¹⁰ Turuhine Ii Cojoanona.

Caa chauratane que iicha jerei ichacurumiin,
dedeeu ichacuruhane rijijieein.

11 Cojoanoonetojoein canacaanu rai lenone oco-
teeu.

12 Baaso ichacaaunne,
canacaanu que ii suujua acateeu,
canacaanu rai baaso icharaauru que,
canacaanu suujua acatichaanune rijijieein.

13 Jiaonriha osa que nesaruhin
nihacaanune nainatejeein neeine.
Canacaanu caje moconajaera sitaau.
Inae,
naain Cana Coaunera bajaauche.

14 Inara rai baaso icharaauru que, inara suujua
acateein, acaauru aina caohachain neeichenete,
Cana Coaunera netonai inara que suujua acatena
nainereein. 15 Jana inara rai baaso ichaain neeu-
ruha leeochoaurune jana, acaauru que inara suu-
jua acateneeichene, Cana Coaunera netonai inara
osa que suujua acatenereein.

*Suri noitelanaala netiin Cana Coaunera bajaau-
ruha cachaaurune que, cacha relaa Jesusone*

16 Inara suri couu netiin Cana Coaunera
bajaachene, jiaonriha aihuruha Cana Coaunera
coitucutoha nocoetonacaaurune rijijieein,
nechu inara suri couu neeichene coaracuruha
cachaaurune coina coa cunaitenaa meri
tocohaneein inara meri tihache. Inae nitohaneein
ichacuruhane coaraain acaauru belaichuruha
cachaaurunete, nii acaauru belaichuruhaneecha
que inae cainanohi ne acaauru rai. 17 Jana
inara, inara suri couu netiin Cana Coaunera
bajaachene, inara meri culejeein neruujueein
raotojoein bajaauche, 18 inara suri couu netiin
Cana Coaunera bajaachene que nainacuruha
cachaaurune coataa. Nii banate laen leinjiin

Cana Coauneraacha inara belaicheein, inara suri couu netiin bajaai chene coreniha.

Dedeeu raoti ichaonaanaja

(Lc 12.33-34)

¹⁹ Coa caa chauratane que raotiin nena coacuhin, coriquihona neein itolere rucuhele sirina coacuhin nihache, inara rai cojoanojoiin nitajeein, basijiaaurureein asijiautooru, naaonjoanrichaaine jaun. ²⁰ Caa chauratane que caohachaain nena coacuhin mainajeein amihaneein coriqui taaojiaaichene jianein, nii aaichene rijijieein mainajeein Cana Coaunera rai itolere caohachanu ichana que amihaneechete dedeeu inara rai cainanohinemii. Nii dedeeu laen asijiaatoru nihanatiin turuhin inara basijiauna nainerinaain. Niheichu cojoano, ecu enohin aasaena nainerinaain. ²¹ Nitohanihane jaun jauriaanejeein caohatiin coaucuche, inara ichao rai inaraacha ichanenu que. Inara ichao rai jataain nelateineein niha coriquine esenetaaichene acaacha ichacuche. Jana inara ichao rai nelateineein niha Cana Coauneraacha icharatenohine esenetaaichene acaacha ichacuche.

Cacha jaberoco conaeraneein niha cacha suujuane

(Lc 11.34-36)

²² Inara notate inara suujua que itolere inaraacha coarai coitucueratera ne. Aihana jaun inara nota que inaraacha coarai coitucuhin, ichaquichene caohatiha inara suujuane tonoraai ichaeneechenete jianacoon neriquicheein. ²³ Jana inara nota que

baasonihane coaraquichene saijieein, inara suujua nii baaso ichaquichene jerihane rijitoojeein baaso ichaquichenete, nocohenaanau nijiaonreein inara suujue.

Coriquiicha que coacuhin Cana Coaunera jerenohi ichana jereniha cachane

(Lc 16.13)

²⁴ Nihei chuni coroatajai curuaana letononeein nenea nainei. Leinjiin belaiin acaacha ere tonoraain, nii leeocha que jaolequiin nere tonoraenerihane jaun. Nii rijijieeinte Cana Coaunera sacunaa nainene cache, coriquiicha que coacuhin nihane.

Jerihane rijijieein ichaonacaauru cachaauru ichao beraiha Cana Coaunerane

(Lc 12.22-31)

²⁵ Nitohanihane jaunne inara rai aitoon. Coa lenoneein acau cohin ichaohichene jaanu, inara cajione, naaonjoain que nererojoecaaeriin nihache. Tana lenone amurijiriin nelatiha inara ichaone jana, cajione amurijiriin nelatiha inara jaberocone coitucuhin neeichene. ²⁶ Coaracuche nachuhinti temule jaain niicha quiineeuri taojiaain rucuhecuruhane jaanu coloheri siriin naaonjoain neeururiha tajaecuru. Nete laen cana Inaca Cana Coaunera, lenoneein ichaauruhane coina acaauruhacha quine tein ne. Inarate nii tajaecuru amurijiriin jataain nelateein neeiche. ²⁷ Inaaonjoan sanein niha natiin itolereneein suujua cuhane coaauca cachane niha natiin, nichao cariaain ichaonaa nainihei. ²⁸ Chanuna inara cajione que nererojoecaaeriin neeiche.

Coaracuche nachuhinti ajenacuru niicha jiaaenine que nichanaa ichaain, amihaneein, naaonjoaane que airijiin omarohin, jataain caohatonanaain ujuaneein naaonjoaain neeuruhane. ²⁹ Jana *rey* Salomoon, coatiha nii aihuruha ajenacurune rijijieein niheilu, caohati cajione que necoreetein nihalune saijieein. ³⁰ Tana mocohin nitajerai niha ajaenane saijieein, caohachaaain omarohin nihane jaanu tein niha Cana Coaunerane coitucuhichene. Chanuna jana chaen, nii amuritoheriin inara cajoneterichaaain Cana Coaunerane esenetaeneeichete, cha esenetana jeriheichuru cachaauru. ³¹ Nitohanihane jaun nainiheeiche: ‘Chaaque lenoneeinna acau cohin, necoreetein, naaonjoaain nerichaache,’ naain que nererojoecaain nena nainiheeiche. ³² Cana Coaunera coitucuhichurute, niicha que nererojoecaain niicha sacunaa jere. Nete laen Cana Coaunera inaraacha latei latequichene coitucue. ³³ Aihana jaun Cana Coaunera Cojoanonaacha que coacuhin, jeriha Cana Coaunerane rijijieein ichaohin, niicha jereeicha ichaechajeein neeichenete, satiin caa inara rai aitocooaunne jaan tereein Cana Coaunera. ³⁴ Jiaonriha eresi inaraacha ichaneni que coacuhin nererojoecaachene. Le janonaa bana nainein, canaacha ichaneni que coaaucaachenete caohachae.

7

*Jiaonriha leeochoaauru ichao coulurujueeichene
(Lc 6.37-38, 41-42)*

1-2 Coa leeochoaauru ichao coaraain coulurujueein nihache. Nabana nii leeochoaauru colurujueeichene rijijieein, inara coulurujiha Cana Coaunerane coataa. Nii leeochoaauru coaraain neeichene rijijieeinte inara netonai coareein Cana Coaunera. ³ Chanuna aansijiin laojoiri ichaain baaso ichacuruha leeochoaurune coaraain, acaauru que ereein neeiche, inara, acaauru amurijiriin jataain baaso ichaain ichaohichene saijieein. ⁴ Inasiina jataain amurijiriin leinjiin enuha jaberoco que funojoi niha ii notane saijieein, 'Jereeune ii nota que nena utoone rocoe,' naain erenaa nainereei inejera rai. ⁵ Cha coitucuha nocoetohine saijieein cha coitucuhi. Jauriaanejeein nii ii nota fuera enuha jaberoco rocohin jaote, caohatiin coaraain nii inejera nota que nena utoone coaraain rocohi.

⁶ Coa remaaecuru rijijieein nenacaauru rai, inara que banijiaain Cana Coaunera tenojoin ti-hache. Nabana inara coineteen inara cunaitaauruhane coataa. Niheichu coosi rijijieein nenacaauru rai, inara rai nelateen nena nii Cana Coauneraacha tei tenaa nainiheeiche, que jaolequiin chaque nelatihei rijijieein coaracuruhane jaun.

Cha lateein bajaera raite tereein Cana Coaunera

⁷ Cana Coaunera caje cha lateein bajaachenete, inara rai inaraacha latei tereein. Cha lateein ariin bajaera raite, cha teein ne Cana Coaunera. ⁸ Nii rijijieein techu lateein rene cuha cachane, rae Cana Coaunera. ⁹ Coaracuche nachuhinti inara caje lenone bajaa inara calaohine, rai ajeri

telanaala lenone caohacha teeichene. ¹⁰ Ainihane inara caje ate bajaane, rai acano telanaala rai iniho caohacha teeichene. Nii amuritoheriinte, cha latein caje bajaa cachane rai caohacha teein ne Cana Coaunera. ¹¹ Coaracuche nachuhinti inara netonai baasoneein inara suujua coaraain ichaaochichene saijieein, cha bajaain niha inara calaohichurune, cha caohacha teein naaonjoaain neeichene. Nii amuritoheriinte cha caohacha teein nereein inara rai Cana Coaunera, caje cha latein bajaaichene.

¹² Nitohanihane jaun inara aina caohachaaain neeuruha leeochoaurune jeriquichene rijijieein, leeochoauru aina caohachaaain neeuche. Nitohaneein ichoai coinatete aite nii rauhi aina *profetacuru* inoaensihuru laenanojoi. Aitoha nii rauhine rijijieein ichaoha cachane coina.

Ichaonaa coero aina cacha itajera coero
(Lc 13.24)

¹³ Nii jaratoelanaala nena coero aina acujua siricha jeroon enooche. Nii cacha ichao itajeranu que nena bacuujuua aina rai coerote, jaraaotokane jaun cuhane cuhin arajiin nitajeeure cachaauru. ¹⁴ Jana ichaonaa chabana nitajenaachara nejeein nena rene cacha turuaera bacuujuua aina rai coerote, aansijin jaratohelanaala. Nii jaunte caaintatoha ecu turuha cachane jaun, coroatajajeeincha turuujue cacha.

Ninaa caje enuha baaso coitucuhacane
(Lc 6.43-44)

¹⁵ Caohachaaain necohalajiin neeuche, nii Cana Coaunera coitucuha nocoetiinchuru erenacaauru casajeeuru que. Acaaurute turuurureein nii Cana

Coaunera coitucuurera tocorijaneeeichuru inara rene. Nete acaauru suujua cuhane, inara ichao itajeranu baaso uhaain inara rene turuurureein. ¹⁶ Inarate naineguiche coitucunajaaiche acaauru ichao cajene. Coatiha inoeri que inaana nainihei oja, niheichu meseri que inaana nainihei acusa. Nii rijijieeinte cacha baaso caje ocoona nainene ichaonaa caohacha. ¹⁷ Nii rijijieein techu satiin temule caohacha, caohacha que inacae. Jana enuha baasote, jerichanejeein baaso que inacae. ¹⁸ Satiin temule caohacha baaso que inaana nainihei. Jerichanejeeinchu caohacha que inaana nainihei enuha baaso. ¹⁹ Satiin enuha baasooru- baaso que inaanacaaurute, inae sauhin moconojoiniha cureein. ²⁰ Nii rijijieein techu acaauru ichao caje cacha caohachaneein, cacha baasoneein, naaonjoaain ichaaoruhane coitucuriquicheein.

*Coatiha satiin cachaauru, Cana Coaunera Cojoanonaa que ichaaorurinaain.
(Lc 13.25-27)*

²¹ Coatiha satiin canu rai: ‘Canu Curuaanaa,’ naain erenacaauru, Cana Coaunera Cojoanonaa que turuhin ichaonaa nainecururinaain. Canu Inaca Cana Coaunera jerenohin icharate laen, nainereein rai Cojoanonaa que ichaoha ne. ²² Inae nii cojoanonaa que turuhane banate, arajiin cachaauru nesoone caun: ‘Curuaanaa, Curuaanaa, canacaanune ii coitucuuruha cachaaurune coina, ii que ereerejetocoaanu, ii curuaa corenihane moconajaera letonocuru sitaain, arajii cojoelanaacojoai ichacaanulu,’

²³ naauruha canu raine janane: ‘Coatiha inara coitucuhaaun, naain cacaje amuuche baaso ichajeein ichaonacaauru,’ naain acaauru sitareeunni.

Canu ere aonaain caintoonjoan icharate, chabana nitajenereein

(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴ Nitohanihane jaun canu ere aonaain caintoonjoan icharate, leinjiin cache jataain nainaan niicha ichai coitucuhi nena, enuha suujui caohacha que banesijiateein, ucuacaain temuhin nelohéritihane jana, ²⁵ uha elone jaun tabaacoaa nucuhecuro aina uha cujuana tabaine jana, nii loreri inasine, enuha caohacha suujui que banesijiateein ucuacaain temuhin ichaa nii icharane jaun. Nii rijiicha canu ere aonaain caitoonjoa ichara cache. ²⁶ Jana canu ere aohanra nii caintoonjoa ichaelanaala baaso ichajeein ichaonaate, leinjiin cache aaso erenaa tonoraai, enuha suujui baaso que banesijiateein, araracaeriin temuhin nelohéritihane jana, ²⁷ uha elone jaun tabaacoaa nucuhecuro aina uha cujuana tabaine jaun comohin nerataneein nitaje nii loreri. Nii rijiicha canu ere aonaane saijieein caitoonjoan tonoraain ichaelanaala nena cache,” naain jetao cachaauru rai ereereje Jesuso.

²⁸ Niritiin acaauru rai beebejiha Jesusone jana jetaote, jataain cojoelatoore satiin cachaauru, ²⁹ Moisesa aitoonjoan rauhi que acaauru relaau-rera amurijiriin, esinae rauhijiriin suujua caje coitucuhin aitohane jaun.

8

Cosibi caaun cunaitenaa cacha rautaa Jesusone (Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Inae nii cachaauru relaane nainaan, ichatane ucuunno caje fauha uha Jesusone jana jetaote, arajiin sacuure cachaauru. ² Nii jana jetaote, turuha uhe leinjiin cacha cosibi caaun cunaitenaa. Aca jetaote, Jesoso rene turuhin nacatiha neseonriaain jetao:

“Ti jereeine canu rautaa caa canu cosibi cajera Curuaanaa,” naane jana jetao:

³ “Jerichaaun chujian. Ii caje amuhine caa ii cosibi,” naain biji que dadaa Jesusone rijiee-oritiin, nii rai cosibi caje nerautaa somaraain ne nii cacha. Nitohanai cunai siricha cacha rohan nichuuntaain dadanaa naineniha chunine que airijiin, rohan nichuuntaain dadae Jesoso.

⁴ Nitohaneein rautaa jetaote:

“Aonaau. Jiaonriha chuni rai catohaneein ii rautaa nihanune beenera. Raujiaaincha nii Moisesa aitoonjoan rijijieein, Cana Coaunera belaiha saseredote rai iicha teeni amaain cunihunte caje inae nerautaa coaracurumiin cachaauru. Chaen techu inae nii ii cunai caje nerautaa somaraain leeochoauru rohan turunaa naineene coaracurureein satiin cachaauru,” nae rai Jesoso.

Romanocuru rai soondarooru curuaanaa letono rautaa Jesusone (Lc 7.1-10)

⁵ Inae Caferenaan turuha Jesusone jana jetaote, rene turuhin jetao:

⁶ “Curuaanaa, canu letononeein nenaate cunaiteein ne canu loreri asae, itolereneein jiurohin

cunaacoaa rai jaberocone jaun,” naain Jesoso rai biha leinjiin Romanocuru rai soondarooru curuaanaane jaun jetao:

⁷ “Inae rautaa urichaaunni,” naa rai Jesusone jaun jetao:

⁸ “Curuaanaa, coatiha chaque ichei nelatejeehaaun canu loreri asae turuha uhine coina. Raujiaaincha nii cunai sitaaau canu letono caje, ahute nerautamiin. ⁹ Nitohaneeinne canu letoaain neeuruha canu curuaanaacurune acaauru ere tonoraain neeun. Nii rijijieein techu, neure canuhacha letoaeni soondarooru. Leinjiin letoaannunete quere tonoraain cue. Jana leeocha cotihacaaunnete uhe. Chaelai ichaa canu letonone coina letoaanune techu ichae quere tonoraain,” naa Jesoso rai Romanocuru rai soondarooru curuaanaane jana, ¹⁰ cojoelatiin jetaote: “Esinae rauhijiriin coatiha nihei chuni Isaraeli cocoaicha, caa cacha rijijieein jataain quesenetaera coarahaan chabana. ¹¹ Esinae rauhijiriinte enoto mitu nichajai, enoto so nichajai, naaonjoainuri cajeeuru arajiin uhin, Abaraaun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri aina raotojoein turuhin lenonecurureein, inae Cana Coaunera cojoanonaa que turuhane bana. ¹² Jana Isaraelitaauru tabaaaurute, rai cachanu que ranajaain nihalu Cana Coaunerane saijieein, inae Cana Coaunera cojoanonaa que turuhane bana, nocohenaanau jaoleneein chanaa curureein nesoone caaun,” nae jetao aina cunacaauru cachaauru rai Jesoso.

¹³ Niritohane baiha jetaote:

“Chajaain chenenajaun caunihute, nii esenetaain jereeine rijijieein nerautamiin ii letono,”

nae Jesuso. Nii rijieeoritiin jetaote, inae nerautae nii soondarooru curuaanaa letono cunaitenaa.

Fedoro tano rautaa Jesusone

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Nii baiha jetaote, Fedoro loreri asae turuha cuha Jesusone jana jetao, ecu sininaja ichoae ajaa caaun cunaiteein niha Fedoro tanone jana eru-uruha cue. ¹⁵ Inae ecu turuhin nii cunaitenaa biji mucuha Jesusone rijieeoritiin jetao, inae caje amuha nii ajaane jaun, nerautain nimichuhin acaauru rai lenone chalue.

Arajii cunaitenacaauru rautaa Jesusone

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Inae nocohejihane jana, arajiin suujua cuhane coitucuhuhichuru siriin caaun cunaitenacaauru uhaain turuuruha cachaaurune jana jetao, nereecha que nii cacha suujua cuhane nenacaauru coitucuhuhichuru sitaain, satiin cunaitenacaaurune maajeein rautaacoae Jesuso.

¹⁷ Nitohaneeinte ichae Jesuso,

“Acate turureein

cana caje cana osa aina

cana cunainunru itajihane coina,”

naain besihalu Cana Coaunera ere bera inoaensi Isaihasine nainaane coina.

Jesoso aina cunaa jereraauru

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Nii jana arajiin curuhacaain neeuruha cachaaurune coaraane jaun jetaote, nemuri jerau amaauruha aina nerelanacaaurune coina acaauru rai aite Jesuso. ¹⁹ Nii jana jetaote, rohan nichuuntaain jetao: “Curuaanaa, ii ainane unaa jereeun, chunijiun cuhine jaun niha natiin,”

naa Jesoso rai Moisesa aitoonjoan que cache relaeerane jana jetaote:

20 “Arolarihurute sininajaanu siriin naaonjoaaunder. Jerichanejeein techu sininajaanu siriin naaonjoaaunder tajaacuru. Nena laen canu Cana Coanera Calaohi cache caje nejanoanaa nichaaunder, nene canu rai chunijiun nesurucuaaunder jaanura,” nae jetao rai Jesoso. 21 Nii jana jetaote, aina nerelanaa netonai jetao: “Curuaanaa, inae oha canu inacane janane conautichaaune baiha ii aina ureeuni,” naa raine jaun jetao:

22 “Niriimiin. Canu sacuhachaaute ecu nesinanejeein Cana Coanera coitucuhi nesinanejeein ichaaoruhine ooruhane reentiaain,” nae jetao rai Jesoso.

*Cujuana aina fichafichanaa suruaa Jesusone
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)*

23 Niritiin jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquiin bote cuhane fauhin jelai caje amue Jesoso. 24 Nii jana inae bote cuhane cuujueeuruhane jana, uha cujuana tabai aina fichafichanaane jaun jetaote, enohe bote cuhane acau. Nii jana jetaote, tonajelanaala bote cuhane sinii siniicha Jesusone jana 25 nocoaain jetao:

“Curuaanaa, inae nalunaa jerichaache. Chajaain caa acau caje cana ichoterateeu,” naauruha aina nerelanacaaurune jana jetaote:

26 “Chanuna jataain nesooneeiche. Jataainachura ansijieeinijin cha esenetaeneeichete,” naain nimichuhin cujuana aina fichafichanaa suruaa Jesusone jaun jetao,

inae neniha fichafichanaane jaun raotojoeein cuujueeure. ²⁷ Nii jana cojoelatiin jetaote:

“Chatohanaineeinna ne caa cache, cujuana aina cucuana cuhane niha natiin nere tonoraain nesuruhane coina,” naaure jetao ecu nejesinajeein aina nerelanacaauru.

Cadara batane que coroatajai suujua cuhane coitucuchuhi sirichaauru rautaa Jesusone

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Inae nemuri jerau aina nerelanacaauru aina jiniiquiin Cadara batane que turuha Jesusone jana jetaote, atanebana jelai caje cuhin jetao, coinete-cure coroatajai cachaauru, suujua cuhane coitucuchuhi sirichaauru. Acaauru jetaote, enaacha cache cunaitaane jaun, nene chuni nii neeurunaja bero cuhane amui. ²⁹ Acaauru jetaote:

“Coa canacaanu rene turuhin canacaanu rerohecaa Cana Coaunera Calaohi Jesuso. Nechu jataain canacaanu rerohecaain, canacaanu cairichaaaine coinate, jaiti cojoanonaa que turuenihane jana turuhicha,” naaure jetao ehequiin. ³⁰ Nii jana ecu rohan arajiin lenoniha neeuruha coosichurune jaun jetaote:

³¹ “Caa cachaauru suujua caje canacaanu sitanaa jereeine, nii coosichuru suujua cuhane canacaanu letoaaaura,” naauruha Jesuso rai, nii cachaauru suujua cuhane nenacaauru coitucuhichurune jaun jetaote:

³² “Taa coosichuru suujua cuhane cunichuchera,” naain jetao nii coitucuhichuru letoae Jesuso. Nii jaun jetaote, nii cachaauru suujua caje mituhin, coosichuru suujuaniha enooruha nii coitucuhichurune rijieeoritiin

jetao, satiin ramarau nemarotihacoaain nereeonohin ohacoaaure nii coosichuru.

³³ Nitohanihane coaraain jetaote, jelai caje sorohin jetao, neseu turuhin nii coosichuru suujua niha enooruha coitucuchuhichurune jana, ooruha coosichurune beeure nii coosichuru be-raihurera cachaauru. ³⁴ Nii jaun jetaote, satiin nii nese caje cuhin, nii niha Jesusone jaaun rene turuhin coaraain jetao, rai aitocure chajaain jelai caje amuhane coina.

9

Jiurona cacha rautaa Jesusone

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Nii baiha jetaote, aina nerelanacaauru aina jiniiquiin bote cuhane fauhin cuhin nemuri jerau ichaohalune jaaun Caferenaan turuha cue Jesuso. ² Inae ecu turuuruhane jana jetaote, nela cuhane leinjiin jiurona cacha turuaa cuuruha Jesuso rene cachaaurune jana, jataain rautaane esenetaain aihuruha nii cachaaurune coaraane jaun, nii cunaitenaa rai jetao:

“Nelararajiaaura cacalabi. Inae ii osa caje ichoteratenohi neeicha,” nae jetao rai Jesuso.

³ Nii aonaain jetaote:

“Chanuna caritiin Cana Coaunera baijiaraanu rijitiin ere caa cacha,” naain jetao suujua cuhane coarajeeure Moisesa aitoonjoan que cacha re-laureraauru tabaauru. ⁴ Nejetaote niritiin baasoneein suujua cuhane coaacuruhane coitucuhane jaun jetao:

“Chanuna baasoneein itolere bana inara suujua coaraqiche. ⁵ Chaa quena caaintare: ‘Inae ii

osa caje ichoteratenohineein,' naenihacane: 'Chajaain nimichuhin chela seriin amuun,' naacane. ⁶ Coarajeeuche nachuhintine, canu Cana Coaunera Calaohi- cacha caje nejanoanaa nichaaunne cocoinaain letohanojoinichaaun osa caje cacha ichoteratichaaunne coina, caa chauratane quene coarate inara que," naa acauru raine baiha jetaote, nii jiurona cacha rai jetao:

"Chajaain nimichuhin chela seriin chenena- jaun cauninura," nae nii jiurona rai Jesoso. ⁷ Nii rijieeoritiin nimichuhin jetao, rai nenajaun cauha cue nii jiurona cacha. ⁸ Nii coaraain jetaote, rai suujua rauhi inaaoritelanaala que casiin Cana Coaunera coroaacure. Nitohanai ichana nainiha cachane jaanu tein niha Cana Coauneraane coaraain.

Mateo cotihaca Jesusone
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Nii jiurona cunaitenaa rautaane jaan jelai caje uhin canu- Mateeo nichaaunne, Roma curuaanaa rai *impoestonu* que cachaauru cobaraain coriqui bajaanune jaan rori ichoae lauhecohanune jana canu coaraainte:

"Chajaau canu aina," naain canu cotihaca Jesusone jaun, nii rijieeoritiin nimichuhin Jesoso aina cuun.

¹⁰ Nitohaneein kuhine canu loreri asae turuhin, satiin aina nerelanacaauru aina curuaaecaain Jesoso coroaateun. Nii janate ecu canacaanu rene turuhin nelauriaain lenonecure jataain arajiin Roma curuaanaa rai *impoestonu* que coriqui bjaaureraauru canu leeochoauru, chaen

leeochaauru cachaauru- nechu aansainein
 ichaonacaauru, osaaonacaauru, naaonjoainuri.

¹¹ Nii coaraainte Jesoso aina nerelanacaauru rai:

“Chanuna caa *impoestonu* que coriqui bajaaureraauru aina, caa osaaonacaauru aina lenone caa inara relaera,” naauruha fariseeocurune

¹² aonaainte:

“Coatiha coichaera latecuruhi raurohin nenacaauru. Leinjiin cunaitenacaauruhachate coichaera latecure. Nii rijijieein canu latecuruhi caohachaain ichaoha nocoetonacaauru.

¹³ Chajaain nii Quiricha Inoaensi cuhane:

‘Coatiha chaelai sohin mocohin que canu belaaichene jerinaaun. Raujiaaincha jiniiquiin cairichaaajoaain ita coaraain ita belaaain neeichenena jereeun,’ naain laenanohi nihane jaan que nerelanihuche. Aihane jaun, coatiha nii caohachaain ichaoha nocoetonacaauru cotihaca uhaaun, osaaocuruhane coitucuhin nichao coreein caohachaain ichaonaa jereraaurune cotihaca uun,” nae fariseeocuru rai Jesoso.

Suri couu neein cosinacaain Cana Coaunera bajaauruhane

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Nii janate Jesoso rohan nichuuntaain:

“Chanuna fariseeocuru aina canacaanuhacha canacaanu suri couu netiin cosinacaain Cana Coaunera bajaacaanune jana, ii aina nerelanacaauru aihurene,” naauruha Joaan Baotisita aina amuhemuhenaaurune jana jetaote:

¹⁵ “Chasiina suri couu netiin cosinacaain inaderaaurure ene ranaa jerera beseta que cotihanohichuru, jaiti acaauru aina niha nii ene

ranaa jerera cacha natiin. Nete inae nii jianacoon teein cacha ranaa jerera nichaaunne mucuhin amaauruhane banate laen, suri couu cosinacaain niha cuurureein- nii beseta que cotihanohichuru.

¹⁶ Coaracuche nachuhinti, nihei chuni obiri enachasine soaain, cajione siri que counera. Nitohaneein nii obiri enachasine soaihanete, nii obiri enachasine asaaere nii cajione siri. Chaen caohachaaain nedanaa naineriheii nii obiri enachasine, nii cajione siri que couneraane.

¹⁷ Nii rijijieeinchu nihei chuni inae conaca que tiha coaeraine jana, cuhane ichonai tera. Nitohaneein cuhane teraa ichonainete naasaaree nii coaerai. Nitohanihane jaunte, caohachae coaerai nejesinaneein niha coaeraine. Chaen ichonai, ichonai nejesinajeein nihane caohachae,” nae acaauru rai Jesoso.

*Jesoso cajione dadaera ene aina Jairo cacunu
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)*

¹⁸ Niritiin acaauru rai ereereeca Jesusone janate, rene turuhin nacatiha neseeonriaain:

“Jataain enate nijioaen canu cacunu. Nete canu jiniichaain uhin dadaaine nacoaauneein ichana-reein,” naain Jesoso cotihaca leinjiin Jorioocuru curuaanaane jaun, ¹⁹ nii rijieeoritiin nimichuhin aina nerelanacaauru que corihaneraain caaijie cue Jesoso. ²⁰ Nii janate lechoonca coroata jaanacaain, rai jaberoco caje ichana jaohajeein niha leinjiin enene jaun, Jesoso rohan nichuuntaain caaijie cutiin cajione auha mucuuri: ²¹ “Caa rai cajione auha mucuhanuneecha caaunne ner-autareeunni,” naain esenetaane jaun. ²² Nete rai

cajione auha mucuhane jana nauriteriin nii ene coariin:

“Nelararajiaaura ene, jataain nerautaaaine esenetaain aaine jaunte inae nerautaaicha,” naa rai Jesusone rijieeoritiin, inae nerautae nii ene ichana jaohane caje.

²³ Nii ene rautaaane caje cuhin, nii Jorioocuru curuaanaa loreri asaae turuha Jesusone janate, inae atane rucuhecuruhane rai neein cojioriinchuru coinaderaauruha cachaaaurune jana turuhin:

²⁴ “Satiin caalai caje mituuche. Coatiha ohane jaun aihei caa ranuna, sinihane jaunte aicha,” naa acaauru rai Jesusone jana coenacure ecu neein coarajeeurera cachaauru. ²⁵ Nete coenacuruhane saijieein, jitariin nii loreri caje mitanajaane baiha, nii ranuna rene enohin biji que mucuhin michuha Jesusone jana nimichue nii ene. ²⁶ Nii coaraante ita rai beeuruha cachaaaurune jaun, satiin jelai batane sacuritaain coitucunojoi ne nii o caje ranuna ichtiha Jesusone.

Coroatajai maosa rautaa Jesusone

²⁷ Nii ranuna ichtihane baiha caje amuha Jesusone janate caaijie cuhin:

“Jataain cairichaaajoaain canacaanu coaraaura Rabiri nefoerate,” naain eheehequiin sacuure coroatajai maosacuru. ²⁸ Nii janate inae loreri asaae turuhin, ecu enoha Jesusone jana rohan nichuuntaauruha nii coroatajai maosacurune jaunte:

“Caa maosa neeichene caje inara nota teein nihanune esenetaaichena,” naain acaauru caje bajaa Jesusone janate:

“Aihacaanura Curuaanaa,” naauruhane jaun,
 29 biji que acaauru nota dadaain:

“Nii esenetaaichene rijijieein conohine inara
 notara,” naa acaauru rai Jesusone rijieeoritiin,
 30 inae conoe acaauru nota. Nii jaunte:

“Coa leeochoaauru rai caa inara nota teein ni-
 hanune bihache,” naain acaauru suujuatiha Je-
 sosone saijieein, 31 jelai caje amuuru rijieeoritiin
 beeuruhane jaun, inae satiin jelai batane sacu-
 taain acaauru nota teein niha Jesusone coitucu-
 ure.

Erenaachara cache rautaa Jesusone

32 Inae jelai caje amuuruha nii coroatajai
 maosacuru niicha rautaurine janate, ere-
 naachara cache, coitucuchuhi que suujuequiin
 nena turuaa ure Jesuso rene. 33 Nii janate nii
 coitucuchuhi sitaa Jesusone rijieeoritiin, inae
 irihane nunuhete nii erenaachara cache. Nii
 coaraainte:

“Coatiha chabana catohanai coarahaacache Is-
 araeli lauri nichaachene janata,” naaure cojoe-
 latiin cacheaauru.

34 Nete:

“Jeelai coitucuhichuru curuaanaate, caa
 catohanein coitucuhichuru sitaain niha caa
 cachane jaanu teein nera,” naaure ecu neein
 coarajeein fariseeocuru.

Cairichaaajoaain cacheaauru coaraa Jesusone

35 Nitohaneinte neseeuuru cuhecujueein
 nenaanajaauru nainein amuhemujueein,
 netaojiaain Cana Coaunera rai rauhi que
 ereereecuruhane jaan coloheri sinacocacuru
 nainein cuhecujueein, Cana Coaunera

Cojoanonaa erenaa raotono que cachaauru relaain, itolere cunai caaun cunaitenacaaurune maajein rautae Jesoso. ³⁶ Nii jana cachaauru coaraa Jesusone janate, nii chaque nelatihei rijijieein beraicha colane nenea carenero rijijieein amuhemuhecuruhane jaun cairichaaajoain acaauru coarae. ³⁷ Nii jaunte:

“Jataainte esinae arajiin neeure cachaauru, Cana Coanera coitucunaa jereraauru. Nete nene acaauru relaeranura. ³⁸ Aihane jaun Cana Coanera bajaachete neeine acaauru raain acaauru relaeranu,” nae aina nerelanacaauru rai Jesoso.

10

Aina nerelanaa nichaanune caje, lechoonca coroatajai nichaanune janijiin cocoainaa Jesoso afosotoneeine

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Nii jaunte lechoonca coroatajai aina nerelanaa nichaanune cotijiaain janijiin, canacaanu cocoainaan canacaanu letoae Jesoso, cachaauru suujua cuhane nenacaauru coitucuhichuru sitaain, itolere cunai caaun cunaitenacaaurune maajein rautaacaanune coina. ² Nii lechoonca coroatajai afosotoorunu que niicha cocoainai nichaanunete, jauriaanejeein Simoon Fedoroneein acaauruhacha curuaatei, rai nejera Aanderesi, Saantiaao aina rai nejera Joaan Sebedeo calaohineein nenacaauru,

³ Ferifi, Bartolomee, Tomasi, chaen canu Mateeo nichaaunne Roma curuaanaa rai *impoestonu* que cachaauru cobaraain coriqui bajaera

nichaaunlune, Arafeeo calaohi Saantiaao, Tadeeo, ⁴ chaen jauriaanejeein Romanocuru que nejeratenacaauru aina nenaalu Simoon Seloteneein niicha curuaateeuri, chaen nii baiha Jesoso coulurujueranu Jodasi Isacariote, naaonjoainichaanu.

*Cana Coaunera Cojoanona que cachaauru re-
laauruhane coina aina nerelanacaauru letoaa Je-
sosone*

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Nitohaneein nii lechoonca coroatajai aina nerelanaa nichaanune letoaainte canacaanu suujuate: “Coa nii Cana Coaunera coitucuelanaala ichaonacaauru atane que cuhache. Niheichu Samaria cocoaichacuru rene niha natiin coa turuhache. ⁶ Ucuuae cuelanaala, Cana Coaunera cachaneein nitajerai nenacaauru Israeli cocoaichacuru rene cunichuche. ⁷ Chajaain ucuuae cuhin, inae nichuutaa Cana Coaunera Cojoanonaane benichuche acaauru rai. ⁸ Chaen cunaitenacaauru rautain, onacaauru nihanatiin ichateein, cosibi caun cunaitenacaaurune maajeein rautain, cacha suujua cuhane nenacaauru coitucuhichurune maajeein sitaache. Inarate core colane nitohanai ichana nainequichene jaanu raain neeiche. Aihana jaun nitohanai ichaain neeichene, coa core bajaache.

⁹⁻¹⁰ Coa inara coriqui, inara atora, inara cajione necoreeteichene jaanu, inara safato, inara biji achune, naaonjoainuri amain cuhache. Niha rauhi, amihanenacaauru coroaateeuruha cachaaurune coina. ¹¹ Leinjiin neseu, nenaanjaun, naaonjoainu turuhichene,

chunocoha caohachaain inara raera cacha ariin, rai loreri asaae neeuhe jelai caje amuhichene reentiaain. ¹² Inae nii loreri asaae turuhichene neein, loreri asaae nenacaauru rai ereein turuuche. ¹³ Nii jana raoti ichaonaa que ichaonaa jerecuruhanete, raotojoein inara raaurureein nii loreri asaae nenacaauru cachaauru. ¹⁴ Jana caohachaain inara raelanaala inara aohana jerecurenihane, nii loreri caje, chaen nii nese caje, naaonjoaain caje inara amuneein inara tija que nena utoone rihariaain ratiriin amuuche. ¹⁵ Esinae rauhijiriin acaaurute cana janonaa besaute que inae tihane bana, Sodoma, Comora, naaonjoainuri batane que ichaonacaauru amurijiriin caseteco coaracurureein.

Mucunojoinecuruhane coina arichacuruhane

¹⁶ Aonacuche, canune inara letoaaun janolari mululune jana situha cuha irine rijijieein cuhichene coina. Aihana jaun cacha cunaitaane coina nainaa acanone rijijieein cunichuche. Chatohaneein teraane nihanatiin nerinanaa naineniha serorine rijijieein. ¹⁷ Aihane jaun caohachaain nainaa necohalajiin cunichuche. Cocoainanacaihuru rai inara teuruhane janate, sinacoca asaae inara amaain inara bisiin, ¹⁸ coberenadorocuru rene inara amaain, reychuru raine maajeein inara amaaurureein canu coreniha. Nii janate canuneein nihanune coitucuerateriquicheein acaauru que, chaen nii Cana Coanera coitucuelanaala nenacaauru quene maajeein. ¹⁹ Inae cocoainanacaihuri bijiu inara teuruhane, coa acaauru tonoraain ereeichene jaanu que tonajianche. Inae

ereichene coina neeichene janate, Cana Coaunera Suujue, inara rai ereichene jaanu tereein. ²⁰ Aihane jaun coatiha inara ecu ereriheeicheein. Cana Inaca Cana Coaunera Suujuete inara coreniha ecu erereein.

²¹ Nitohanerichaaine jaunte, rai nejeraauruhacha, nejeraauru tereein ateinanohineeuruhane coina. Nii jana rai inacaauruhachate, rai calaohichuru tereein cocoainanacai rai. Nii jana acaauru calaohichuruhachate, inacaauru que nejerateein inacaauru teurureein ateinanohineeuruhane coina. ²² Satiin cachaauru caa chauratane sacuritaain canu coitucuelanaala nenacaaurute, canu coreniha inara que nererojoecaa cuurureein. Nete nii esenetaane jianelanaala, atiin satono que tiaain jerichanejeein sacuera nichotereein. ²³ Leinjiin neseu turuhichene jana, inara rerohecaain inara mucunaa jerecuruhane, leeocha neseu cuhin sorooche. Esinaene aitoon. Jaiti Israeli nefoerateeuru sacuritaain turuheneeichene janane, canu inara ichohaichaniha ecu turureeunni canu acaihaniji Cacha Calahineein nejanoanaa nichaaunne.

²⁴ Niheichu rai relaera amurijiriin nenea nainihe i aina nerelanaa. Niheichu rai fatoroon amurijiriin nenea nainihe i rai cachaneein nenea. ²⁵ Relanojoneein nenacaauru, acaauru relaera rijijieein neeuruhine. Jana letononeein nenacaauru acaauru curuaanaa rijijieein neeuruhine. Canu inara Curuaanaa neein inara relaera nihanune que moconajaera Beelseboo niha canu beeuruha natiin, tonacururiha jana inara que.

Coasinacaineein niha ohacachene baiha cana itajeraneein nenaane

(Lc 12.2-7)

²⁶ Aihane jaun, coa cachaauru coasichache. Coitucueraelanaala, asinojoneein chaachain niha chunine niha natiinte, coitucunojoiniha cureein. ²⁷ Jana caa coitucueraelanaala nena nii chuni aonaenihane jana, caa caitoonjoan coitucuerateeuche satiin cachaauru urichoo netiin. ²⁸ Coa inara atinana naineraauru que casihache, inara atinaauruhane baiha chabana satonoelanaala neeni janonaa que neeni, inara suujue itajenaa nainecurenihane jaun. Nete laen nainequiche chabana satonoelanaala nena usi jana inara jaberoco aina inara suujue itajeranu neein nena- Cana Coaunera que casiin neechene.

²⁹ Tana nii chaque nelatejeeecane que airijiin leinjiin moneda que coriha coroatajai tajaelineane coitucuhichene. Nete jereniha cana Inaca Cana Coaunerane nii leinjiinijin nitajenaa nainecurene. ³⁰ Nii amurijiriin inarate, inara couturijine maajeein leinjiana leinjianaain janiinojoneein ne. ³¹ Aihane jaun coa casiin ichao-hache. Inarate jataain tajaelinaacuru amurijiriin nelatein neeiche.

Cachaauru que Jesocurisito coitucuerateeurera
(Lc 12.8-9)

³² Chunocoha cachaauru que canuneein nihanune coitucueraneein, canu cachaneein nihane coitucueratera ne, acaentonai coitucueratereenni dedeeu nena Ofa Cana Coaunera acatiha neein. ³³ Nena laen canuneein nihanune coitucueraneein canu cachaneein nihane saijieein,

canu coitucuerate lanaala nenea que acaentonai coitucuenereenni Ofa Cana Coanera acatiha neein.

*Ita caje cacha lerueraneein niha Jesusone
(Lc 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ Coatiha raoti ichaonaanaja turuaa uhaaunlu caa chauratane que, ita que nererojoecaain ichaoha cachane jaane turuaa uunlu. ³⁵ Nitohanihane jaunte, rai inaca que nejeratiha rai calaohine jana rai neba que nejeratereein rai cacunu. Jana rai nebaene quete nejeratereein rai nacana. ³⁶ Nitohaneeinte nechu naraaicha que nejeratenaaneein neeurureein cachaauru. ³⁷ Rai inaca, neba, calaohi, cacunu, naaonjoainuri belaihane amurijiriin cacoelainihane, nii chuni canu cachaneein nenea nainihe. ³⁸ Itolere necairichanaa abaantaain coroso que nerichaaunnine rijijieein necairichanaa abaantaenihane, canu cachaneein nenea nainihe. ³⁹ Nete laen canu, rai nichao ichoteratena nainichaaunne coitucuhin canuhacha cohajeein nenea, nichao ichoteratereein canu coreniha. Jana canu esenetaelanaala, canu colane nichao ichoteratena jererate rai nichao itajereein.

*Cainanohinerichaaain namute cacha rai cha tera
(Mr 9.41)*

⁴⁰ Chunocoha inara raerate canu raa aicheein. Jana caohachaaain canu raerate canu letoaera raa aicheein. ⁴¹ Cana Coanera letononiha leinjiin *profetane* coreniha caohachaaain raain nenaate, *profeta* rai cainanohiniha rai namihaneene rijijieein nii raane coreniha rai cainanohiniha

cureein. Chunocoha leinjiin cacha caohachaain nenea raain neite, jerichanejeein nii cacha caohachaain nenea rai cainanohinihane rijijieein, nii raane coreniha rai cainanohiniha cureein. ⁴² Chunocoha caa ena canu sacunaa nunuhetejeeureraauru rai, nechu jataain canu sacueranihane coreniha le eraurujeein conacai teein nei raite, esinae rauhijiriin cainanohiniha cureein,” nae aina nerelanaanichaanune rai Jesoso.

11

Jesoso rene turuuruha Joaan Baotisita letonocurune

(Lc 7.18-35)

¹ Nii lechoonca coroatajai aina nerelanaa nichaanune relaane baihane, jelai batane que nenacaauru neseuru naineein cuhacaanu, Cana Coaunera beratenojoin erenaa beebejeein cachaauru relaa amuhemuheca Jesusone coina.

² Nii janate caresero cuhane netiin benaa caje itolere ichaa Curisitone coitucuhin aina amuhemuhenacaauru letoae Joaan: ³ “Ina esinae rauhijiriin, nii turuha uheneni Curisito niha. Aca neneeine beeune turuha leechane cohacaanu,” naain rene turuhin bajaauruhane coina. Nii jaunte letoanajaane rijitoojeein aitocuruha rene turuhinne jaun:

⁴ “Chajaain caa inaraacha coarai, inaraacha aonai benichuche Joaan raicha. ⁵ ‘Inae maosa neeuruhane caje conoa maosacuru notara. Bacosacuru niha natiinte, inae nichaaurain amuurera. Cosibi caaun cunaitenacaauru niha natiinte, inae somaraain neeure cosibi cajera. Urichosaaecuru niha natiinte, inae enene erenaa

aonacurera. Onacaauru niha natiinte, inae o caje ichanacurera. Jana cairichainejeein nenacaauru raite, Cana Coaunera beratenojoin erena beebejeein, nosa caje nichoteeururichaine beebeje. ⁶ Nerausiaaejeeinte neeure rai suujua corelanaala acanihane esenetaain acaacha cohajeein nenacaauru, 'naain benichuche Joaan raicha," naain Joaan letonocuru letoae Jesoso. ⁷ Inae jelaiha cauha cuuruha Joaan letonocurune janate:

“Chatohanai coaraa cuhichelu cacha areroo cuhin. Leinjiin jiarana nujua cujuana ichanohineein nerurujuanaana coaraa cuhichelu. ⁸ Ainihane leinjiin cacha, cajione caohacha que necoreeteein neina coaraa cuhichelu. Inarate raotojoein coitucuhiche, cajione caohacha que necoreeteein nenacaauru, reychuru loreri asaae neeuruhane. ⁹ Chatohanai coaraa cuhichelu. Leinjiin Cana Coaunera ere bera *profetana* coaraa cuhichelu. Aiha laesinaae, nii choae tacaain jataain leinjiin *profeta* amurijiriin nenaate esinae rauhijiriin coaraa cuhichelu. Acate Joaan ne. ¹⁰ Nii Joaan quete:

‘Canune ii ajiniha

cachaauru rai ereerecane coina

canu ere bera letoareeunni

turuhine jaanu rucuheranu que,’

naain ne laenanohineein Cana Coaunera Quiricha cuhane. ¹¹ Esinae rauhijiriine aitoon, satiin cachaauru caje nihei chuni cacha Joaan amurijirii jataain nelateein nei, Moisesa que Cana Coauneraacha teratenojoi Cojoananaa

bana. Nete laen, ena turunaa Cana Coaunera Cojoanonaa, Joaan fautaain nelatihei rijijieein nena, jataain nii Joaan amurijiriin nelateineein ne.

¹² Turuhalu Joanne caje coauneeinte, enanetjoeein ena turunaa Cana Coaunera Cojoanonaa turuaera nichaaunne que nejerateein itajenaa coaucure Cana Coaunera coitucuhichuru curuaanaacuru. ¹³ Satiin *profetacuru* aina Cana Coaunera aitoonjoaauru rauhite, nii turuha uheni Cana Coaunera Cojoanonaa coitucuerateein neeurelu, turuha Joanne que tiaaoljaain. ¹⁴ Inarate esinae rauhijiriin nacoaauneein turuha urichaaain Irihasine que aitocuruhalune coitucuhiche. Acate nii Joaan neein turuhelu. ¹⁵ Caa aitocooaunne aonacurumiin urichonacaauru. ¹⁶⁻¹⁷ Caa cachaauru, enene cojoanonaa que nenacaauru ichao bihanune jaannu coitucuhaaun. Aihuruha canaanaihuru nenaanaja cataaun nocoatijiaan, rai corihacuru rai eheehequuin:

‘Raansaichene coina auno totihacaanu. Nete canacaanu auno rautaelanaala raansanaa jere-neeiche. Inara cotijiaain, berane jaain inaderaacaanune jana, canacaanu aina inaderaaheeiche,’ naauruhane rijichuruha.

¹⁸ Nii rijijieein techu, turuha Joaan joaen-reen lenone que lenonelanaala, bino conaa inaelanaala, naaonjoaaine jana, moconajaera suujue siruha beeiche. ¹⁹ Nii baiha turuhanu canu, cacha calahineein nejanoanaanichaaunne jana, bino cohin, joaenreein lenone que lenoneein, naaonjoaineeinne jana, ‘Achotoritiin, ajetoriaaneein,

baasoneein ichaonacaauru osaaonacaauru be-laichaneein, Roma curuaanaa rai *impoestonu* que cachaauru cobaraain coriqui bajaaurera belaicha niha' canu beeiche. Nete jataain itolere que nainaain, chaachaain niha Cana Coaunerane caje coaraain, coitucunojoi ne niicha ichai,” nae Jesoso cachaauru rai.

Caseteco coaracururichaain erenaa tonoraauruhi cachaaurune
(Lc 10.13-15)

²⁰ Cojoelanaacojoai ichaalu Jesusone saijieein nichao coreein nacoaauneein Cana Coaunera coitucuureniha nii nese que ichaonacaauru cachaaurune jaunte:

²¹ “Jataainte cairichaaajoaiche nohane, Corasiin cocoaichacuru. Cairichaaajoaiche nohane Betesaaida cocoaichacuru. Inara que cojoelanaacojoai ichaain coaratihanulune tocohaneein, Tiro, Sidoon, naaonjoain cocoaichacuru rai cojoelanaacojoai ichaain coaratihanulune jana nihanete, inae inoaenlu nejeein inae nichao coreein, nacoaauneein Cana Coaunera coitucueraneein neeuruhane coarateurure niicha jerenohin ichaain.

²² Nete inae coitucuhichuru coulurujueein casetecaeratihane jaan Cojoanonaa que turuhane bana, Tiro, Sidoon, naaajoainunri cocoaichacuru amurijiriin caseteco coaraa curiquicheein inara.

²³ Jana inara, Caferenaon cocoaicha neeichene, inacojoein caohachaain niha nocoetiin raotiin nena coaauquiche. Nete ohichene bana nocoehena tabai jana nitajiha curiquicheein. Nii inara que cojoelanaacojoai coaratihanulune

tocohaneein, Sodoma cocoaichacuru que coaratihanune jana nihanete, enanetojoein neeurure jelai cocoaichacuru. ²⁴ Nete inae coitucuhichuru coulurujuein casetecaane coina turuha Cana Coaunera Cojoanona que turuhane bana, Sodoma batane cocoaichacuru amurijiriin caseteco coaraa curiquicheein inara,” nae cachaauru rai Jesoso.

Canu esenetaerate raotojoein ichaoreein.

(Lc 10.21-22)

²⁵ Niritohane baihate: “Itolere chauratane, dede, naaonjoaain Coauneranein neeine coroaajihanu jataaincha, Ofa, itolere coitucutoha nocoetonacaauru que iicha asii coitucuerateei cairichainejeein nenacaauru quene jaaura. ²⁶ Aihara Ofa, nitohanein jereeine jaunte ichaaicha,” naane baihate:

²⁷ “Canu Inaca Ofate satiin rainein nenea tein ne carai. Nihei chuni Cana Coaunera Calaohi cachanein nejanoanaa nichaaunne coitucuera. Leinjiin Ofa Cana Coauneraachate cacoitucue. Niheichu chuni, Ofa Cana Coaunera coitucuera. Canu- Calaohineeichane coitucuun. Canu- Calaohi nichaaune coitucueratenaa jerichaaunne jaauru que, coitucueratihanune banaachate, Canu Inaca Ofa Cana Coaunera coitucuurureein cachaauru. ²⁸ Nii inara baasoneein ichaonacaauru, inara nererojoecaeriin ichaonacaauru, inara osaonacaauru, naaonjoaineeichene canu esenetaain canu sacuuchena raotojoein ichaonaanaja te inara rai. ²⁹ Caa inara rai caitoonjoa esenetaain, Canu que nerelaain

aihanune rijijieein ichaaoche. Coatiha chabana inara aina baasoneein nerinaaunni. Nii bana coatiha nitajerinaain inara suujue. ³⁰ Coatiha caaintaai, caa inara rai caitoonjoa tonoraa cachane,” nae.

12

Nebetacanaa cojoanonaa bana tirico inaa molooruha Jesoso aina nerelanacaurune

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Nii amuhemuhecaanne jaun, nebetacanaa cojoanonaa bana tirico coocana jana situha cuhacaanu Jesoso aina jiniiquiin aina nerelanaa nichaanune. Nii janane mijiitohacaanune jaun, situnacanejeein nii tirico moloonejeein rai nucuhe quihacaanu. ² Nii coaraante:

“Nii ii aina nerelanacauru coaraau. Co-coaeraa nebetacanaa cojoanonaa bana nitohanai ichara natiinte, inae tirico taihure,” naauruha Jesoso rai fariseeocurune jaunte:

³⁻⁴ “Tana lesajei que mijiitooruhane jaun, corihacuru aina jiniiquiin Cana Coaunera loreri Teenforo asaae enohin, Cana Coaunera que banijiaain nena faan, saseredotecuruhacha nii faan quinaa nainihane saijieein, corihacuru aina faan quiha curuaanaa Rabirine jaan reretaain coitucuhichene. ⁵ Tana Moisesa aitoonjoa cuhane nebetacanaa cojoanonaa bana carenero narejeen sohin Teenforo asaae mocooruha saseredotecurune niha natiin, osa que nesaruhin naaonjoaurenihane jaan reretaain coitucuhichene. ⁶ Aihane jaun Teenforo amurijiriin jataain nelatein cau

nihanune coitucuhin neeuche. ⁷ Coatiha: ‘Naaonjoain quete aite caa Quiricha cuhane,’ naain coitucuheeiche. Nii Cana Coaunera Quiricha cuhane: ‘Nii inihocuru mocohichene jianein inara amute cacha belaaain, naaonjoaain neeichenena jereeun,’ naain ne, laenanohineein. Nitohanai coitucuhin neeichenenoote, chatohanai baaso ichaain neniha inara amute cachane jana colurujueein naaonjoaain neriquiche. ⁸ Nitohanihane jaunna, canucacha calaohineein nejanoanaa nichaaunne, nebetacanaa cojoanonaa amurijiriin cocoainaan letononeein neeun,” naain fariseeocuru tonrae Jesoso.

*Leinjiin jiurona bijii cacha rautaa Jesusone
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)*

⁹ Inae jelai caje amuhinte, ecu nena sinacoca asaae enoha cuha Jesusone jana, ¹⁰ ecu najiniha ne leinjiin jiurona bijii cacha. Nii jana Jesoso colurujueeuruhane jaanu lera ariiriichuruhane jaunte:

“Nainihanacha cocoaeraane saijieein, cunaitenaa rautaaca nebetacanaa cojoanonaa banane,” naain Jesoso caje bajaauruha fariseeocurune janate:

¹¹ “Tana chunocoha inara, leinjiin carenero siriquichene jana nebetacanaa cojoanonaa bana acau mitunajaan ucuha jachu cuhane naluha inara raine coaraa curiquiche jelai caje rocohichene coinane. ¹² Tana leinjiin carenero amurijiriin nelatiha leinjiin cachane coitucuhichene. Aihane jaun, cha caaunna cunaitenaa rai caohacha ichaa

rautaenerichaaca nebetacanaa janonaa bana,”
naain fariseeocuru tonoraane baihate:

¹³ “Ii biji raujiaaura,” naa nii jiurona bijii lein-
jiin cacha rai Jesusone janate, biji sijitaane ri-
jieeoritiin, inae nerautae nii biji jera rijijieein nii
cacha biji. ¹⁴ Nete jelai caje mituhin nejesina-
jeein ita suujua tacaare fariseeocuru Jesoso so-
hin jaaoruhane coina.

*Jaiti neniha Jesusone jana, tururichaaine biha
Isaihasine*

¹⁵ Nitohaneein inae sohin jaonaa jerecuruhane
coitucuuriin jelai caje amuha Jesusone janate,
sacuruha arajiin cachaaurune jaun, jitaain
cunaitenacaauru rautaaain, ¹⁶ aonajeeuruha
cachaaurune urichoo, nii rautanaacane que
ereeuruhane caohate Jesoso. ¹⁷ Nitohaneeinte
bihalu Cana Coaunera ere bera inoaensi
Isaihasine nainaane coina:

¹⁸ “Caate,
janijiin belaaain cocoainaaain
Canu Suujue que suujuequiin
canu letononeein nena ne,
'Inae nerinaain baasoneein cachaauru
cairichaurera,'
naain,
satiin chauratane que
lauri lauri nenaacaauru cachaauru rai
beebejihane coina.

¹⁹ Coatiha
cachaauru que nejerateein, cachaauru cotaain,
bero cuhane niha natiin
tonijiaain ereein cachaauru relaain,
naaonjoane aohanrarinaain.

²⁰ Coatiha

nelatelanaala nenacaauru,
 cairicheineein nenacaauru,
 naaonjoainuri cairichaeranu que airinaain.

Niheichu

aasaeriin esenetaeraauru que jaolecorinaain,
 lauri lauri nenacaauru cachaaauru
 ichao rucuhecane jaan que
 turuhane reen tiaaojoaain.

²¹ Satiin lauri lauri nenacaauru cachaaaurute
 acaacha que jaecoorureein,”
 naain belu Isaihasi.

*Moconajaera letononeein niicha ichana nainei
 ichaa Jesoso beeuruhane*

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Nii janate, suujua cuhane coitucuchuhi
 siricha leinjiin cacha erenaachara maosa
 amaauruha Jesoso rene jana, irihane jaanu tein,
 rai nota cono te. ²³ Nii coaraain cojoelatiinte:
 “Tana caa cacha Rabiri ichoala nihane,” naain
 ecu nejesinajeein satiin ita caje bajaacoaure.

²⁴ Nii aonajeeinte: “Moconajaera curuaanaa
 Beelseboote, caa cacha rai catohanai ichana
 nainihane jaan tein ne,” naaure fariseeocuru.

²⁵ Niritiin coaucuruhane coitucuha Jesoso rao-
 tojoeine jaunte: “Satiin caa chauratane que
 ichaonacaauru cachaaauru, ita que nejerateein
 neeuruhanete jiniiquiin nitajenaa nainecurure.
 Niheichu leinjiin nese que ichaonacaauru ita
 que nejerateein neeuruhane, jiniiquiin raoto-
 jeein ichaonaa nainecururihei. ²⁶ Nii rijjijeein
 techu, moconajaera netonai rai letonocuru que
 nejerateein nihane, nii rai letonohacha sitaain
 nihane, nii chaque nelateein nenea nainerihei.

²⁷ Nii aitocohichene tocohaneein moconajaera suujue aina cuaain moconajaera sitaanu nechujianra, jeelai moconajaeraacha itajiha aichee-unna. Nete nii aitocohichene tocohanene, nitohanihane, cha jana inara letonocuru letohare nitohanai ichana naineein neeuruhane jaanu siriin neeuruhane coina. Nitohanihane jaunte, nechujataain inara raajenihane jataain baasoneein aitocohichene coarateeiche. ²⁸ Caa cacha suujua cuhane nenacaauru moconajaeracuru sitaanu Cana Coaunera Suujue aina cuaainnete, inae inara aina niha Cana Coaunera Cojoanonaane coujunacaneein ichaaun.

²⁹ Leinjiin cacha jataain laraajiin nenea loreri asae enohin nihei nii chuni caje niicha sirii ruluhera. Biji ichojoaainchate naine nitohaneein caje niicha sirii ruluhane.

³⁰ Chateeinti canuhacha ichai ichaene. Niite canu que nejeratenaaneein ne. Nii rijijieein techu canuhacha ichai itajeraneein ne canu esenetana jerihe.

³¹ Nitohanihane jaunne inara rai aitoon, satiin osaonacaauru cachaauru quete suujua acatereein Cana Coaunera. Nete laen tonaain baasoneein Cana Coaunera Suujue que erei que suujua acatenereein. ³² Canu-Cacha Calaohineein nejanoanaa nichaaunne que nihanatiin tonaain baasoneein erei quete suujua acatereein. Nete laen rai Suujue que tonaain baasoneein erei nihane, caa ena nenea janonaa, caa baiha neeninu janonaa, naaonjoain que nihanatiin neein suujua acatenereein Cana Coaunera.

*Ninaa caje temule caohacha coitucuhacane
(Lc 6.43-45)*

³³ Tana temule jaain neeichene, caohacha que inaacane caje temule caohacha coitucuhin neeichene. ³⁴ Nitohaneein necha ansaineein neeichene jaunte, inara suujua caje mitunaa nainene caohacha. Inara suujua cuhane baasoneein inaraacha coacuite, inara ujuae caje mitue. ³⁵ Jana caohachain suujua coara cachate, caohacha nejesina que ereein ne, suujua cuhane niha caohachane jaun. Jana baasoneein suujua coara cachate baaso que ereein ne, suujua cuhane niha baasone jaun. ³⁶ Canune inara rai beeun, inae caseteco coaracururichain satiin caa chauratane que nenacaauru cachaaurune bana, tonaain baasoneein ereeichene nihanatiinte coitucunojoinereein. ³⁷ Nitohaneeinte, inara ujuaae caje baaso ichaain neeichene ujuaihoneein neneeichene, caohacha ichaain neeichene coitucunojoiniha cureein,” nae acaauru rai Jesoso.

*Cojoelanaacojoai bajaauruha necha aansai
cachaaurune*

³⁸ Nii jaunte:

“Cacha relaera, canacaanu rai cojoelanaacojoai ichaain coarateeinene jerichaanura,” naauruha Moisesa aitonjoan que cacha relaurera aina fariseeocuru tabaaurune janate:

³⁹ “Caa necha ansaineein suujua coitucuelanaala ichaonacaauru cachaaurute, acaauru rai cojoelanaacojoai ichacaunne jecure. Nena inae acaauru que cojoelanaacojoai coaratihalu *profeta* Jonasine jaun, inae nenacaeneein

acaauru que coaratena jereeneun. ⁴⁰ Nii nichata jiichoo nichata janotiineein, ate tabai suri cuhane nihalu Jonasin rijijieeine, canu-Cacha Calahinichaaunne nichata jiichoo nichata janotiinejeeincha atane cuhane nereeunni. ⁴¹ Aihana jaun, coitucunojoiniha caohacha ichaeraauru aina baaso ichaeraauru ichao que tihane banate, nacoaauneein nimichucurureein Ninibe cocoaichacuru, acaauru coulurujueeuruhane coina, acaauru rai beratenojoin beebejiha Jonasin aonaain nacoaauneein Cana Coaunera que coacuhin neeuruhalune jaun. Jana ena cau inara aina neinichaaunnena Jonasi amurijiriin nena nichaaunne saijieeinte caitoonjoa esenetana jereeneiche. ⁴² Jerichanejееin techu nacoaauneein nimichureein enoto mitu nichajai coarajeein cana raotono nichajai que nenaalu ene curuaanaanein nena netonai inae caseteco coaracururichaaain caa ena nenacaauru cachaaurune bana acaauru coulurujihane coina, niicha coitucuhi beebejiha cachaauru rai Salomoonne jana, coriaji atane caje uhin aonaa uhalune jaun. Cau caa ena inara aina neinichaaunnena Salomoon amurijiriin nena neeun. Nete nii saijieein canu esenetana jereeneiche.

*Nacoaauneein cacha suujueniha jelaiha enoha
coitucuhine
(Lc 11.24-26)*

⁴³ Cacha suujua caje mituha leinjiin coitucuhinete, cajihanein amuhemujeein nihane jaanu ariirijie. Nii jana eruhenihanete:

⁴⁴ ‘Taolu mituhanulune jaaunne jelaiha cauha cureeun,’ naain coacue. Niritiin jelaiha turuhin nii cache coaraane jana, aiha leinjiin loreri conera colane caohatiin lojainojoinnein nenea rijijieein eruhanete, ⁴⁵ nacoaauneein jelaiha cuhin, caainsineein amurijiriin baasoneein nenacaauru aina ita taojiaain, jiniiquiin nii cache suujua cuhane jeelaiha enooruhane, jataain jeelai amuritoheriin baasoneein ichoae nii cache. Nitohaneente, ichaoha cuurureein caa necha ansaineein ichaonacaauru cachaauru netonai,” nae acaauru rai Jesoso.

*Jesoso rene turuuruha neba aina nejeraaurune
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)*

⁴⁶ Niritiin jaiti cachaauru aina ereereeca Jessosone janate, rene turuhin aina erenaa jerecure neba aina nejeraauru. Loreri asae enohelanaala airiniha neeuruhane janate:

⁴⁷ “Taute airiniha turuhin neeure ii neba aina ii nejeraauru, ii ainate erenaa jerecure,” naain Jesoso rai beeure.

⁴⁸⁻⁵⁰ Nete, nii rai biha unaa rai:

“Caaurute canu neba aina canu nejeraaurune. Chunocoha caletoaera Ofa ere tonoraain niicha jerenohin icharate, canu nejera, canu bai, canu neba, naaonjoainuri ne,” nae aina nerelanaa nichaanune cojeluhin Jesoso.

13

*Temule jaera que cuaain cachaauru rai iriha
Jesosone
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)*

¹ Nii bananeeinte, nii loreri nihacaanune jaan caje cuhin, nemuri auhaniha turuhin ecu nelauriaain lauheque Jesoso. ² Nii jana, arajiin rene turuhacoaauruha cachaaaurune jaunte, leinjiin bote cuhane fauhin lauheque, carene ichoae neeuruha cachaaaurune tonohana. ³⁻⁴ Nii bote cuhane netiinte, araai laurii nereretanaa rijijiei *parabola* que cuaain cachaauru rai ereerejeen:

“Leinjiin temule jaera temule jaa cunajaun ucuhe riiaacane janate tabaauru bero cuhane naluha nii niicha riajaiine jaun, turuhin coaraain quihure tajaecuru. ⁵ Jana le turijieein niicha riajaite, neniha mululuhin atanene jaan jeloon ajeri ichoae nalunacaauru carajaelanaala omaroe. ⁶ Nete inae omarohane jana mituhin ajajaa enotone jaun ohe, mululuhin neniha atanene jaaun, ucuacaain neniha rai cojoaisine jaun. ⁷ Le turijieein niicha riajai ucuhete, ajena jana naluhane jaun, amurijiriin omaroha ajaenane jaun atinae. ⁸ Jana atane caohacha que le turijieein niicha riajaite, le ucuhecuro caje le temuracuru lefashaananaain inacae. Jana tabaaurute saotachoonca ucuheneein, nichatachoonca ucuheneein, naaonjoaain inaacure. ⁹ Caa caitoonjoan aonacurumiin irichonacaauru,” naain cachaauru rai ereereje Jesoso.

Jesoso caje parabola que cachaauru rai ereereecane bajaacaanu aina nerelanaa nichaanune

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Nii jaunne, Jesoso rohan nichuuntaain nii araai laurii nereretanaa rijijiei *parabola* que

cachaauru rai ereerecane jaan bajaacaanu caje aina nerelanaanichaanune. ¹¹ Nii jaunte: “Cana Coaunerate rai cachaneein neeichene jaun, coitucueraelanaala nena Cojoanona coitucuerate inara que. Nete laen rai cachanelanaala nenacaauru que coitucueratena jerene. ¹² Nitohanihane jaunte, naitoonjoa tonoraain niicha jerei ichajeein nenacaauru rai, jataain jeelai amuritoheriin itolere coitucuhin neeuruhane jaanu terein Cana Coaunera. Jana naitoonjoa tonoraelanaala niicha jerei ichaelanaala nenacaauru cajete, jitariin acaihaniji acaauruhacha coitucuujei rulureein. ¹³ Nitohanihane jaunne araai laurii nereretanaa rijijiei que cuaain acaauru rai ereeun. Coaracuruhane niha natiin coitucuurenihane jaun. Niheichu aonacuruhane niha natiin aonaain coitucuurenihane jaun.

¹⁴ Nitohaneeuruhane coinate: Aonacuruhane niha natiin:
 ‘Naaonjoain quete aite,’
 naain coitucuururihaain.
 Niheichu
 nii coana jerecuruhane niha natiin coaracururi-
 naain.

¹⁵ Inae jataain nauhaca
 caa cachaauru suujuane jaunte,
 cha aonacuruhane nihanatiin,
 ‘Naaonjoai quete aite,’
 naain coitucunaa nainecurene.
 ‘Niheichu
 cha coaracuruhane niha natiin
 coitucunaa nainecuruhi.
 Nabana
 canuhacha ichai coaraain,

aonaain coitucuhin
 canu rene uuruhane,
 acaauru rautaanune coataa,
 naain bihalu Cana Coaunera ere bera inoansi
 Isaihasine jaa ninaelu,”
 naain aina nerelanaa nichaanune rai bihane bai-
 hate:

¹⁶ “Nete laen inara nerausiajeein niha
 curiquicheein, aonaain, coaraain, coitucuhin,
 naaonjoainchene jaun. ¹⁷ Arajii *profetacuru*,
 chaen caohachaain suujua coaraauru
 cachaauru, naaonjoainurine maajeeinte niqui,
 caa inaraacha coarai coana jerecurelu. Nete
 coana nainecurenelu. Inaraacha aonaine
 maajeein aohana jerecuruhane saijieein
 aonacuruhilu.

*Temule jaera parabola que irihane biha Je-
 sosone*

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Aonacuchene caa temule jaera que cuaain
 araai laurii *parabola* que irihanune be inara raite
 coitucuhiche. ¹⁹ Cana Coaunera Cojoanona que
 erena aonacuruhane saijieein coitucuhichurute,
 nii bero cuhane nalunaa temule ucuhe rijijieein
 neeure, acaauru suujua cuhane Cana Coaunera
 beratenojoi erena jereein aonacuruhane
 niha natiin, turuha acaauru suujua cuhane
 baasone jianeraauru ne. ²⁰ Jana nii ajeri
 ichoae nalunacaauru temule ucuhecurute,
 Cana Coaunera ere aonaain esenetaain
 corojeein jereein raauruhane jana, ²¹ inae
 cairichaaerinojoneein mucunojoneecuruhane
 coina arinojoneein neeuruhane, canu esenetaain
 neeuruhane jianeraauru rijijie. ²² Jana nii ajaena

jana temunojoin temule ucuhecurute, Cana Coaunera ere aonacuruhane saijieein, nechu jataain caa atane que netiin necoriquijiaain, raotiin nena coacuhin, niicha que suujua cuaain necoritanacaauru rijijie. Niite, inae nii erenaa esenetaauruhane jianeein, leeochoauru relaaauruhane jianeein neure. ²³ Nii atane caohacha que temunojoin temule ucuhecurute, Cana Coaunera ere aonaain leeochoauru relaain, naaonjoaain nenacaauru rijijie. Acaaurute, nii le ucuhecuru caje lefasha ucuheneein, saotachoonca ucuheneein, nichata choonca ucuheneein, naaonjoaain le tijiriichuru caje teeurera rijiichure,” naain aina nerelanacaauru rai beebeje Jesoso.

Tirico temuureru rai ajaena baaso temuha acaauru que nejeratenaane

²⁴ Niritiinte, nacoaauneein leeocho nereretanaa que cuaain acaauru rai ereerejeein:

“Cana Coaunera Cojoanonaate, leinjiin cacha, rai nocoana jana cachaauru que tirico temueratihane jana, ²⁵ temuhin satiin sinihuruhane tonohana, nii tirico niicha temuuri jana turuhin ajaena baaso temuha leinjiin cacha acaauru que nejeratenaane rijijie. ²⁶ Nii jana inae omarohin, inae inaaca nii tircione jana inanacae nii ajaena baaso netonai.

²⁷ Nitohanihane jana coaraante: ‘Curuaanaa, chasiinna temule caohacha ucuhe nejesina temuerateeilune saijieein, jana mituhe ajaena baaso,’ naauruha nii ocoana erora rene turuhin nii amihanenacaaurune janate:

²⁸ ‘Chunocoha canu que nejeratenaate, nii ajaena

baaso temucaiha,' naa acaauru rai nii ocoana erorane janate: 'Ta, nii ajaena baaso rocohin jaohacaanune jereeine,' naain bajaauruha nii amihanenacaaurune jana: ²⁹ 'Niriimiin, nii ajaena baaso rocohalaaante tiricone maajeein rocoriquiche. ³⁰ Nirijieein ecu neein jiniiquiin omarocurumiin, tainaca que tihane reentiaain. Inae tainaca que tihane banane jelai teein nii ajaena baaso raain, jelai teein tirico raain rucuhecaaune jaa cuhane rucujueein, nii ajaena baaso jelai teein mocoheratereeunni,' nae nii ocoana erora," naain cachaauru rai beebeje Jesoso.

Mosatasa ucuhe rijiicha Cana Coaunera Cojoanonaane que erenaa parabola

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Niritiinte nacoaauneein:

"Cana Coaunera Cojoanonaate leinjiin cacha, rai nocoana jana mosatasa ucuhe temuhera rijiije. ³² Esinae rauhijiriinte, jataain leeochoauru temule ucuhecuru amurijiriin aansijian rai nucuhe saijieein, inae omarohane leeochoauru ocoana jana nenacaauru temulecuru amurijiriin fohecane, rai nunecuru que tajenajaanu ichacure tajaecuru," naain nereretanaa que cuaain beebeje cachaauru rai Jesoso.

Faan jorerera rijiicha Cana Coaunera Cojoanonaane que erenaa parabola

(Lc 13.20-21)

³³ Niritiinte: "Cana Coaunera Cojoanonaate nichata sajeein coujunaca que arina coujunacateriin rai jorerera que jasiiteein tabaain nii coliha

jorereein caje arajiin faan jaa leinjiin enene rijijie. Nii neleeriha tabaain colihane coina nenea jorerera rijijieeinte, cacha ichao sacuritaain nefaane coina nenea ne Cana Coaunera Cojoanona,” naain beebeje Jesoso.

Nereretanaa rijijiei parabola que ereerejihane biha Jesusone

(Mr 4.33-34)

³⁴ Nitohaneeinte, nereretanaa rijijiei *parabola* nejesina que cachaauru relae Jesoso. Chabana nii *parabola* colane irihei cachaauru rai.

³⁵ Nitohaneeinte:

“Cana rai chauratane coaanaa Cana Coaunerane caje coauneeinte, satiin asinojoneein nenea que erereein, nereretanaa rijijiei *parabola* cuaaincha,” naain beeuruhalu Cana Coaunera ere bera inoansihuru *profetacurune* nainaane coina nitohaneein ichae Jesoso.

Tirico temuurerara rai ajaena baaso temuera que irihane biha Jesusone

³⁶ Nitohaneein inae cachaauru rai irihane nainainte, acaauru rai nocoeein jelai caje cuhin nii neeuruhane jaan loreri asaae enoha Jesusone jana, rohan nichuuntaain nii tirico coocana jana ajaena baaso temuhera que cachaauru rai iriha Jesusone bajaacaanu caje aina nerelanaa nichaanune. ³⁷ Nii jaunte: “Nii temule ucuhe caohacha temuherate canu-Cacha Calaohineein nejanoanaanichaaunne rijijie. ³⁸ Jana nii ocoana que caitoonjoate, cana rai chauratane ne. Jana nii temule ucuhe

caohachate, Cana Coaunera esenetaain aina ijiin rai Cojoanonaa que neenihuru ne. Jana nii ajaena baasote, moconajaera letononeein nenacaauru ne. ³⁹ Jana nii ajaena baaso temuherate, acaauru que nejeratena moconajaera ne. Jana nii taojiaera que aitocooaunnete, inae ecu tihane bana sarichaaain cana cojoanonaane que aite. Jana nii taain rucuheraaurute anjeraaurune. ⁴⁰ Charijieein teeinti, ajaena baaso taojiaain mocohaca, nii rijijieeinte inae saa cana janonaane bana moconojoiniha cuurureein osa que leeochoauru saruhin nenacaauru moconajaera aina. ⁴¹ Nii banane canu- Cacha Calaohineein nejanoanaanichaaunne canu rai anjeraauru letoareeunni, nii cana cojoanonaa que nenacaauru baaso ichaaain, osa que leeochoauru saruhin, naaonjoaain nenacaauru raain ⁴² usi charijibana jacanaacharanejeein nena jana jaonajaauruhane, ecu neein auhaaahaquiin chanaaurureein. ⁴³ Inae nitohanihane banate, esinae rauhijiriin Cana Coaunera jerenohin ichaaain tonoraain nenacaauru, aiha enotone tocohanein jiquihaquiin conohin niha cuurureein, canu Inaca Cana Coaunera Cojoanonaa que neein. Caa aitocooaunne aonacurumiin irichonacaauru.

Oro rijijieein nena coreti tesoro rijicha Cana Coaunera Cojoanonaane

⁴⁴ Charijieein teeinti, leinjiin oro rijijieein nena coreti tesoro eruha leinjiin cachane, nii eruhane jaun teein conauteein ratiriin, rachoojoein jitariin niicha sirii rucuhele que necorete nii cacha, nii niicha eruhi conautihane jaan

atane coretihane coina. Nii rijijieeinte, itolere cachaacha jerei amurijiriin jataain nelateine Cana Coaunera Cojoanonaa.

Oro rijijieein nenea perla coreti rijicha Cana Coaunera Cojoanonaane

⁴⁵⁻⁴⁶ Charijieein teeinti, leinjiin recatoon, perla coretiin nenea ariirijieein amuhin, inae nii perla coretiin nenea eruhane, jataain nii corei eruhane coitucuhin rachoojoein cuhin, rai rucuhele que jitariin necoreteein, nii niicha eruhi perla corete nii recatoon. Nii rijijieeinte, itolere cachaacha jerei amurijiriin jataain nelateine Cana Coaunera Cojoanonaa.

Rede que ate mucuhera rijicha Cana Coaunera Cojoanonaane

⁴⁷⁻⁴⁸ Charijieein teeinti, nemuri cuhane rede jaaoruha ate mucuurerane jana, itolere ate mucuha nii niicha jaori redene, inae memoha ate caaunne jana carene ichoae inaan ate caohachaauru janijiin omari cuhane tein, nii baasooru foranacaauru jaaore nii ate mucuurera, nii rijicha Cana Coaunera Cojoanonaa. ⁴⁹⁻⁵⁰ Nitohaneein techu, inae cana janonaa satono que turuhane bana, caohachaaain ichaonacaauru janijiin raain, baasoneein ichaonacaauru jaaorureein usi chariji bana jacaelanaala nenea jana anjeraauru. Nii banate chanaa cuurureein auhaauhaquiin,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Canacaanu relaane jaan aonaain coitucuhacaanune bajaa Jesosone

⁵¹ Niritiinte: “Caa inara rai caitoonjoan aonaaina coitucuhiche,” naain canacaanu caje bajaa Jesusone janane: “Enjeen, aihacaanura Curuaanaa,” naacaanu. ⁵² Nii jaunte: “Coaracuche nachuhinti leinjiin Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaera- cacha relaanete, ‘Naaonjoaan caa Ena Turunaa Cana Coaunera Cojoanonaa Caohacha’ naain beein, ‘Naaonjoaan nii rauhi inoaesi’ naain nii ena canuhacha bei Cana Coaunera Cojoanonaa aina rauhi inoaesi que aitiin caohatiin cachaauru rai beein cachaauru relae,” nae Jesuso.

Rai nataneu Nasarete turuha Jesusone
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³⁻⁵⁴ Inae nii nereretanaa rijijiei *parabola* biha cachaauru raine nainainte, jelai caje canacaanu aina amuhin rai nataneu turuhin, ecu nenea sinacoca asaae enohin, ecu nenacaauru cachaauru relaane nunuhete Jesuso. Nii janate cojoelatiin: “Chuna jataain cojoelanaacojoai ichaane coinane maajein nerelaete toritiin itolere coitucuhin ere. ⁵⁵ Tana enuha caje itolere ichana inaera cacha calaohi nihane, jana rai neba niha Marihane. Nii jana rai nejeraauru niha Saantiaao, Jose, Simoon, Jodasi, naaonjoainurine. ⁵⁶ Jana rai baihuru netonai cau cana aina ichaaoruhane. Chaa cajena jataain nainain itolere coitucuhin aite,” naaure ecu neein aonajeurerera cachaauru.

⁵⁷ Niritocuruhane jaunte inae Jesuso esenetaain nere tonorana jerecurene cachaauru. Nii jaunte acaauru rai:

“Chunijiun cuhane jaunrute niqwi leinjiin *profeta* que suujua acatein coitucure

laurinelanaala nenacaauru cachaauru. Nete laen esenetaaurene laurineein nenacaauru naraaichuru. Niheichu nii loreri ichaohane jaun nenacaauru niha natiin,” nae cachaauru rai Jesoso. ⁵⁸ Nii jaunte ecu arajiin cojoelanaacojoai ichaenelu, esenetaaureniha ecu nenacaauru cachaaurune jaun.

14

Oha Joaan Baotisitane

¹ Nii banate, Calileea batane curuaanaaneein niha Erodesine jaun, nii amuhemuheca Jesusone coitucuriin: ² “Acate, Joaan Baotisitane. Inae o caje ichanacaihara. Acanihane jaunte, nii cojoelanaacojoai ichana nainera,” naain jetao ereereje Jesoso que rai letonocuru rai.

³⁻⁴ Rai nocoala Ferifi comasai Erodiasi siriha comasaine que Erodesine jana jetaote: “Jiaonriha chochoala comasai sirii ii comasaine quera,” naa Joanne coreniha jetao, caresero cuhane Joan enoaeratelu *cadena* que ichoarateein Erodesi.

⁵ Nitohaneein caresero cuhane enoaain jetaote, Joan sohin jaonaa jerihane niha natiin, ichana nainenelu Erodesi, satiin cachaauru Cana Coaunera letononiha Joanne esenetaauruhane jaun, cachaauru coasiha. ⁶ Nejetaote, nejanoaane bajaanaa bitoaane coina beseta ichaa Erodesine jana jetao, nii beseta bitoaa turunacaauru acatiha raansae nii Erodiasi cacunu. Nii acaauru acatiha raansaa nii ranunane coaraain jetaote, jataain rautatiin coaraane jaun, ⁷ niicha jerei bajaa caje nii ranunane, Cana Coaunera notaracae rai tihane coina aite Erodesi. ⁸ Nii jaun jetaote, rai

neba suujuatenojoinnein Erodesi rai: “Canu rai aihane, leinjiin ojoaichu cuhane Joaan Baotisita coturi uhaau caraicha,” naa nii ranunane jaun⁹ inaderae rey Erodesi. Nejetaote, satiin niicha cotihacuri acatiha teein Cana Coanera notaracaae, niicha jerei bajaa caje nii ranunane rai tihane coina aitohane jaun,¹⁰ caresero cuhane niha Joanne jana coturi moloherateein raerate.¹¹ Nii jaun jetaote, leinjiin ojoaichu cuhane Joaan coturi amaain teeuruha nii ranuna raine jaun, neba rai te nii ranuna.

¹² Inae nitohannein teratiha Erodesine coitucuhinte, Joaan jaberoco raain conauteein ratiriin, biha uure Jesoso rai Joaan sacuureraauru.

Saoqui oaraancai cacha coroaatiha Jesusone
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Nii jaunte, rai beeuruhane caje coitucuhin, nii nihane jaan jelai caje canacaanu aina amuhin, canacaanuhacha aina leinjiin bote cuhane fauhin, neniha cachane jaan cue Jesoso. Nete nii bote cuhane fauhin amuhacaanu Jesoso ainane coitucuuriin, neseeuu cajeeuru uhacoaain sacuure atanechoae uhi cachaauru.¹⁴ Inae niicha coinetihu turuhin, bote caje fauhin, iniha cuha Jesusone janate, najiniha cunaitenacaauru uhaain arajiin neeuruha cachaaurune jaun, cairichaojoaain acaauru coaraane jaun, niicha uhaauri cunaitenacaauru rautae Jesoso.¹⁵ Nii jana, inae nocohena jerihane jaunte, Jesoso rohan nichuuntaain: “Chajaain caa cachaauru rai necoeute, nenajaun cauha cuuruhinete, ucuhae rai lenone coretecurumiin. Coatiha caa jana ichaohi cacha,” naacaanune jana:

16 “Chajaain inara acaauru coroaateeuhe. Coatiha caohacharihei ena caauruhane,” naa canacaanu rai Jesusone jaun: 17 “Nihei canacaanu rai lenone. Saoquijieein faan, itaque jerajejeein ate, naajeeinchate neeje,” naacaanune janate: 18 “Cajiha carai uhauuche,” naain 19 omane choae nelauriaauruha cachaaaurune coina aitiin, biji cuhane nii ate aina faan mucuhin teberiaain: “Narihara Cana Coaunera,” naain Cana Coaunera bajaain cataun nii faan teruhin aina nerelanaa nichaanune rai te Jesoso, chaluhaaanune coina. 20 Nii jana satiin cachaauru naineein chaluhaaanune janate, que lenoneein obeecuruhane jana, jaiti cautihane jaun, rai caute que lechoonca coroata omarii, omari memooaure. 21 Canaanaihunru aina enecuru janijilanaala, quichaaauruhacha janijiinte, saoqui oaraancai cachaauru nii lenonecure.

*Acau ichoae amuha Jesusone
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)*

22 Nii baihate, ecu nedaain cachaauru rai necoihane tonohanau, bote cuhane fauhin ichoaichaniha nemuri jera jaaohacaanune coina aina nerelanaa nichaanune letoae Jesoso. 23 Inae cachaauru rai necoihane baihate, jelai caje amuhin, acaachanejeein ichatane ucuuno que cue, ecu Cana Coaunera bajaane coina. 24 Inae nocohejihane janate, cuu acaachanejeein niha Jesoso nii ichatane ucuunone jana, inae coriaeneein cue nii bote, atane auha caje. Nii jana, mijiaaaineein uha cujuana aina fichafichanaane jaunte, amusine nii bote. 25 Nii jana inae

janonaa jerihane janate, nii ichatane ucuuno nihane caje uhin, canacaanu caaijie uhe Jesoso acau ichoae rurujueein. ²⁶ Nii jana acau ichoae rurujueein uhane coaraainne, coasiha cojioriin: “Nechu aansai coitucuchuhite aicha,” naacaanu aina nerelanaa nichaanune. ²⁷ Nii jaunte: “Coa nesoonetoache. Canune aihunra,” naain canacaanu rai iriha Jesusone jaunte: ²⁸ “Ii aaine, jereeune ii rene tiaain uhe acau ichoatera Curuaanaa,” naa Jesoso rai Fedorone jaunte: ²⁹ “Chajaaujian,” naa Jesusone jaun, bote caje fauhin acau ichoae cuhin ruruje Jesoso rene cuhin Fedoro. ³⁰ Nete jataain mijiaaineein uha cujuana aina fichafichanaane coaraain, nesoonetohane jaun, asaun naluha cue Fedoro. Inae naluhane jaunte, nesooone caaun auhaquuin: “Curuaanaa, canu comaleeu,” naa Fedorone jaunte, ³¹ biji que mucuhin: “Chanuna jataain cha esenetaeneei. Chanuna necoatohi,” nae Jesoso, Fedoro rai. ³² Inae bote cuhane faauruhane rijieeoritiin, nesuruha nii fichafichanaa aina cujuanane janane, ³³ Jesoso acatiha neseonraain: “Iite esinae rauhijiriin Cana Coanera Calaohineeincha,” naacaanu satiin nii bote cuhane cuinichaanune.

Jenesaree batane que turuhin, ecu nenacaauru cunaitenacaauru rautaa Jesusone
(Mr 6.53-56)

³⁴ Inae nii nemuri jerau turuhinne, Jenesaree batane que turuhacaanu. ³⁵ Nii Jenesaree bataneu turuhacaanune janate, Jesoso coitucuure ecu ichaonacaauru cachaauru. Nii jaunte, jelai

batane sacuritiin ecu turuha Jesusone coitucuhin, rene cunaitenacaauru uhaacoaain ³⁶ turuhin, caje acaauru rautana nainihane bajaare, jeriha Jesusone rai cajione auha mucuuruhane coina. Nii rai cajione auha mucuurera cunaitenacaaurute satiin nerautaaure.

15

Baasoneein cacha ichao tera que iriha Jesusone (Mr 7.1-23)

¹ Nii janate, Jerosaleen caje turuha uure Jesoso coaraa, Moisesa aitoonjoan rauhi que cacha re-laureraauru aina fariseeocuru tabaauru. Acaaurute, Jesoso rohan nichuuntaain:

² “Chanuna aihuruhalu canacaanu inoaesihurune rijijieein neeurene caa ii aina nerelanacaauru. Chanuna jeriha canacaanu ichaone rijijieein lenonecuruhane ajiniha, jauriaanejeein biji culeecurene,” naain Jesoso caje bajaauruhane janate:

³ “Chanunajian inara netonai Cana Coaunera aitoonjoa tonoraelanaala, inara ichaohacha sacuhiche. ⁴ Nitohaneeichene jaunte: ‘Ii inaca, ii neba, naaonjoainuri ere tonoraain caohachaaain ichaaoche. Necha ansai, naain baasoneein rai inaca, rai neba, naaonjoaain que ereein neite ateinanohiniha cureein,’ naa Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhane natiin tonoraelanaala ichaohiche. ⁵⁻⁶ Cana Coaunera Quiricha Inoaensi cuhanete niqui ne rauhi, satiin cacha, rai fojiaraauru rai cha teein nihane coina. Nete inara: ‘Coatiha inara rai cha tenaa nainihaaun, satiin quiicha sirii inae Cana Coaunera que

banijjaaineein nihane jaun,' naain erei cacha, inaca, neba, naaonjoain rai chaelai tenaa nainenihane que aitocoiche. Nitohaneeinte, Cana Coaunera aitoonjoan que jaolecohin tonoraeneeiche, nechu jataain inara ichaohacha sacuhichene coina. ⁷ Esinae rauhijiriinte,

necha ansaineein neeichene que aitiin, inara que laenaelu Cana Coaunera Ere bera *profeta* inoaensi Isaihasi:

⁸ 'Caa cachaaurute,
rai nereecha que
canu corojeein neeure.

Jana

acaauru suujua cuhane aihuruhi.

Cacajete

coriaae ne acaauru suujua.

⁹ Nii jaun,

nii chaque nelatejeehai,

netaojiaain canu

coroaecuruhane

nechu jataain acaauru relaauruha cachaaurune

que nejesinajeein ita relajeein

neeuruhane jaun,'

naelu inara que Cana Coaunera Ere bera inoaensi Isaihasi," nae acaauru rai Jesoso. ¹⁰ Niritohane

baihate, nii ecu nenacaauru cachaauru cotiji-

aain: "Caohachaain caa inara rai aitocooaunne aonacuchete coitucuhiche. ¹¹ Coatiha baasoneein cacha ichao aasaehai joaereen lenone canaacha quii. Baasoneein suujua cuhane niicha coacui,

nujuae caje mitunaate laen, baasoneein cacha ichao aasaje," naainte acaauru rai beebeje Je-

so. ¹² Nii janate rohan nichuuntaain: "Nii

aitohine aonajeein jataain ii que nererojoecaauruha fariseeocurune aonaaina,” naain caje bajaa-caanu aina nerelaa nichaanune janate: ¹³ “Niicha temunojoinelanaala nenea ajaenate, cojoaisi aina curuataain rocohin jaoreein Cana Inaca Cana Coaunera. ¹⁴ Aihane jaun, coa acaauru rerohecaachete nainaaaurumiin. Maosa rijijieein neeuruhane rijijieein nenacaauru relaeraneein neeuruhane jaunte aitocure. Chaen techu leeocha maosa amanaa jeriha leeocha maosane, jiniquiiin atane jachu cuhane naluhin nitajeeururihane rijiichuruhane jaun aitocure,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso. ¹⁵ Nii janate Jesoso rai: “Canacaanu rai, nii aitohine jaan beeune coitucuhacaanu,” naa Fedorone janate: ¹⁶ “Inara niha natiin inachura coitucueeneichete. ¹⁷ Tana satiin cacha ujuae cuhane enonaa, cacha suri cuhane cuhin, nii baiha cacha jaberoco caje mituhane coitucuhichene. ¹⁸ Jana cacha ujuae caje mitunaate, cacha suujua caje mituhe. Niite laen baasoneein cacha ichao aasaerane. ¹⁹⁻²⁰ Nitohanihane jaunte, cacha suujua caje mituha itolere baasone jaun, sonajaain jaoihin, sinijeranelanaala nenea ene aina ichaoihin, asijiauhin, casejenetiin, ita cotaain, naaonjoaan cachanete laen, baasoneein cacha ichao asaaerane. Jana nitohaniha cana ichaone tonoraelanaala cana biji culejelanaala lenonichaane, coatiha baasoneein cana ichao aasaehai,” nae Jesoso.

Leinjiin ene Jorionelanaala nenea Jesoso esentaane
(Mr 7.24-30)

21 Jelai caje amuhin Tiro, Sidoon, naaonjoainuri batane nichae cuha Jesusone jaun aina cuhin, 22 inae ecu turuhacaanune janate, eheehequiin: “Curuaanaa Rabiri nefoerate, cairichaaajoaain canu coaraau. Moconajaera siriha canu cacunune jaunne aitoonchera,” nae canacaanu caaijie uhin leinjiin Canaan bene, natane caje uhin ecu ichaonaa. 23 Nii jana inauheneecha aonajian Jesusone jaunne: “Chajaain caa ene rai aitoote amuhine. Nete cana caaijie uujueein eheeheque,” naacaanu rohan nichuuntaain aina nerelanaa nichaanune. 24 Nii jaunte: “Cana Coaunerate rai cachaneein nenacaauru Israeli cocoaichacuru nitajeeuruhane rai nenacaauru reneecha caletoaclu,” nae Jesuso. 25 Nete, nacatiha neseonraain: “Canu coroatajaneuechera Curuaanaa,” naa rai nii enene janate: 26 “Coatiha caohacharihei Cana Coaunera cachaneein nenacaauru que banijiaain nena ruluhin remaae rijijieein neinequichene rai tihanuchenera,” naa Jesusone janate: 27 “Aihachechuhisi niquicha Curuaanaa. Nete remaae rijijieein canacaanu coaraaichene niha natiin, atiin canu coroatajaneuechera Curuaanaa,” naain Jesuso tonorae nii ene. 28 Nii jaunte: “Quesenetaaine corenihate, inae ii jerenohi rijijieein nerautareein nii ii cacunuchera,” naa Jesusone rijieeoritiin, inae nerautae nii rai cacunu.

Arajii cunaitenacaauru rautaa Jesusone

29 Jelai caje amuhinte, Calileea conemuri auhaniha turuhin, ichatane ucuunno que

iniin, ecu nelauriaain lauheque Jesoso.
³⁰ Nii janate, rene netaojiaaure arajii
 cachaauru, bacosacuru, maosacuru, biji que
 jiuronacaauru, erenaacharaauru, leeochoauru
 arajii cunaitenacaaurune maajeein uhaacoain,
 Jesoso acatiha tenajaauruhane acaauru rautaane
 coina. ³¹ Nitohaneein rautanaacane janate,
 inae nerautaain, nichaaurain, amuure
 bacosacuru, maosaneeuruhane caje conoe
 maosacuru nota, inae nerautaare biji que
 jiuronacaauru, erenaacharaauru niha natiin
 inae ereeure, naaonjoaauruhane coaraante,
 jataain cojoelatiin, Cana Coaunera Israeli
 Coaunera coroaecure nii ecu neein coarajeeurera
 cachaauru.

*Jena oaraancai cachaauru rai lenone faa Je-
 sosone*

(Mr 8.1-10)

³² Nii janate, aina nerelanaa nichaanune
 cotijiaain canacaanu rai: “Inae jataain
 cairichaojoaain caa cachaauru coaracaan.
 Inae nichata janoha cau canu aina neeuruhane.
 Nii jana nihei acaauru lenone. Naininaaun
 corootenajaelanaala acaauru letoaanu acaauru
 nenajaunne. Mijiintena caaun aterocuruha
 bero cuhanene coataa,” naa canacaanu rai
 Jesusone jaunne: ³³ “Chuna caa araaine cacha
 rai lenone erurichaache, neniha cachane jaun
 nihacache natiin,” naacaanu aina nerelanaa
 nichaanune janate: ³⁴ “Inatajajeein nihun
 faan siriquiche,” naa canacaanu rai Jesusone
 jaunne: “Caainsinejeein faan, corootajajeein
 ate, naajeeichate neeje,” naacaanune janate,

³⁵ atane ichoae nelauriaauruha cachaaaurune coina aitiin ³⁶ rai biji cuhane faan aina ate mucuhin, Cana Coanera bajaane baiha, cataaun taturiin aina nerelanaa nichaanune rai te, cachaauru rai chaluhaaanune coina. ³⁷ Nii jaunne, satiin cachaauru rai chaluhaaanune jana, inae nainain lenonecuruhane saijieein cautihane jaun, rai caute que caainsine omari memoaaure. ³⁸ Canaanainuru, enecuru, uha elone jaun tabaacoa nucuhecuroo aina uha cujuana tabaine janijilanaala quichaaauruhacha janijiinte jena oaraancaure nii lenonenacaauru cachaauru. ³⁹ Nii lenonecuruha cachaaaurune baihate, cachaauru rai necoeein, leinjiin bote cuhane fauhin, Maadala batane que cue Jesoso.

16

Cojoelanaacojoai icharatecuruha sadoseeocuru aina fariseeocurune
(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Nii janate, Jesoso coaraa uure fariseeocuru aina sadoseeocuru. Nitohaneeinte inae rene turuhin coulurujueeuruhane jaanu leranu ariha, acaauru rai cojoelanaacojoai ichaane coina aitocure. Chaen esinae rauhijiriin, Cana Coanera letono nihane coitucuuruhane coinane maajeein.

² Nete acaauru rai: “Charijieein teeinti, sonaina cafarane nocohaca dedene: ‘Caohatorichaaain janonaa,’ naain ereeiche. ³ Jana, janone cafarane nocohaca dede nijichoriaaajoaaine: ‘Urichaaain elo,’ naain ereeiche. Nitohaneein dede caje itolere coitucuhin naaonjoaainchene natiin, channuna jana: ‘Naaonjoaane coinante caa aicha,’

naain caa enene cojoanonaa coitucunaa naine-neeiche. ⁴ Caa cachaauru nechu aansaineein suujua coitucuelanaala nenacaaurute, cojoelanaacojoai ichacaaunne coina canu rai aitocure. Nene inae acaauru que coaratesihalu Jonasiné jaun inae nenacaeneein acaauru que cojoelanaacojoai coaratenaa jereneeun,” naane baiha acaauru ratiriin, jelai caje amuhe Jesoso.

Faan jorerera- lebadora rijiicha fariseeocuru ichaone
(Mr 8.14-21)

⁵ Inae Calileea conemuri jerau cuhacaanune jaun faan baiteein ratirihacaanu aina nerelanaa nimaanune jaunte: ⁶ “Aonacuche. Faan jorera rijiicha fariseeocuru aina, sadoseeocuru ichaone que necohalajihuche,” naa canacaanu rai Jesosone jaunne: ⁷ “Chanuna caa aite. Faan uhaenihacachene jaunna caa aitohate,” naacaanu ita raine aonajeinte:

⁸ “Chanuna faan uhaeneeinchene que aito-coiche. Jataain asaaeriinchate quesetaaiche. ⁹ Tachu jaiti nainaquiche taolu saoquijiei faan chaluheratihanu, saoqui oaraancai cacha raine jana, inata omariin rai caute taojiaaichelu. ¹⁰ Niheichu taolu, caainsinejei faan chaluheratihanulu jena oaraancai cacha raine coaauheeiche, inata omariin jana rai caute taojiaaichelu. ¹¹ Chanuna faan que inara rai aitenihanune que nainaeneeiche. Faan jorerera rijiicha fariseeocuru aina sadoseeocuru ichaone que necohalajihuche,” nae aina nerelanaa nimaanune rai Jesoso. ¹² Nii jaunne, faan jorerera

que aitelanaala, cacha relaauruha fariseeocuru aina sadoseeocurune que aitoaha canacaanu rai Jesusone que nainacaanu.

*Mesihasi niha Jesusone biha Fedorone
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)*

¹³ Inae Filipo Sesareea batane que turuhinte, aina nerelanaa nichaanune rai: “Tonacuruha cachaauru, Cana Coaunera Calaohineein cacha caje nejanoanaa nichaaunne que,” naa Jesusone janate: ¹⁴ “Tabaaurute, Joaan Baotisita niha, ii beeure. Jana tabaaurute, Irihasi niha, ii beeure. Jana leeochoaurute, Jeremihasi niha ii beeure. Jana tabaaurute, chunocoha Cana Coaunera ere bera *profetane* caiha, naaure,” naain tonoraacaunune janate: ¹⁵ “Tonaquiche jana inara. Cha nichaaun jana Canu inara rai,” naain canacaanu caje bajaa Jesusone janate: ¹⁶ “Iite esinae rauhi-jiriin ichaohin nenea Cana Coaunera Calaohi Mesihaseinei,” nae rai Simoon Fedoro. ¹⁷ Nii jaunte: “Raotojoeinte rausiaaenojineein neei, Jonasi calaohi Simoon. Chuni cacha ichei benihane janate, Canu Inaca Cana Coaunera ii que canu coitucuerate. ¹⁸ Jana iite Fedoro neei. Canune ichei aitoon. Iite canuhacha tei ajeri riji-jieein, canu coitucuruha canu cachaneein neenihurune coina icharaneein neriquiin. Nii ii que canuhacha icharate amuritona nainerinaain chuni, onaaniha natiin itajenaa nainerinaain. ¹⁹ Ii raine, Cana Coaunera Cojoanona que nenea naineeine coina, ichei chabi tereeeunni. Caa chauratane que netiin, iicha ichaite, Cana Coaunera Cojoanona que nereein. Jana caa chauratane que netiin, jaolecohine jaante, Cana Coaunera

Cojoanonaa que tihane bana jaolenereein,” naa Simoon Fedoro raine baihate: ²⁰ “Jiaonriha chuni rai: ‘Acate Mesihazine,’ naain beeichene,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Orichaaaine biha Jesusone
(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Inae mainajiriin cairichaaaururichaaain Jorioocuru bichauhenaauru, saseredotecuru curuaanaacuru, Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi que cache relaaureraauru, naaonjoainurine catainaane jaunte, Jerosaleeun curichaaainne beebeje aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso. Sohlin jaaoruhane nichata janone cuhane ichanarihanine que aitohane jaunte, ²² jelai Jesoso teteriin: “Jiaonriha nitohaneein chetecuruhane jeriha Cana Coaunerane Curuaanaa. Nitohaneein chetena nainecuruhi jerihane,” naain caohatiha Fedorone janate, nauriteriin Fedoro coaraain: ²³ “Naain cacaje amuura moconajaera. Nechu canu cairichaeranu quete aitohicha. Cana Coaunera jerenohin aina, cha coitucunaa nainiheei ii. Cachaauruhacha jerenohinchate coitucuujueei,” naane baihate: ²⁴ “Chunocoha canu esenetaain, canu aina nerelanaa jerihane, rainuhacha que niicha coacuhi jianeein, itolere necairichanaa abaataain canu sacuhine. ²⁵ Jana canu colane rai nichao ichoteratena jererate, rai nichao itajereein. Jana, canu coreniha necairichanaate, rai nichao ichoteratereein. ²⁶ Coatiha chaque nelatihei, itolere niicha jerei, niicha coacui sirihaane nihanatiin, nichao itajiha cachane. Inaaonjoaain coretihane niha natiin, nii nichao ichoteratena

nainihehi cache. ²⁷ Inae Cojoanonaa que turuhane banane turuha ureeunni esinae rauhijiriin canu- Cana Coaunera Calahineein cache caje nejanoanaa nichaaunne, canu Inaca Cana Coaunera necahacha que necahachaaain, rai letonocuru anjeraauru aina jiniiquiin. Nitohanihane banane, le cachauruhacha ichai cainareeunni acaauruhacha ichai rijiinanaain. ²⁸ Cau caa ena nenacaauru tabaaurute oorenereein, itolere curuaanaa neein nihanune coina turuhanu cache caje nejanoanaa nichaaunne Cojoanonaa coaraane reentiaaiojaain,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

17

Nejelauneein necoriha Jesoso jaberocone (Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Nitohaneein atinaaururichaaanne bihane baiha, saota janonejeeinte, Fedoro, Saantiaao, Saantiaao ocoala Joaan, naaonjoainuri amaain jelai acaauruhacha aina jataain ucuuneein nena chatane ucuuno que cue Jesoso. ² Inae ecu turuhin jetaote, acaauru acatiha netiin, necoriha Jesoso jaberocone jana, rai nomeri netonai enoto tocohanein jiquihacohane jana, rai cajione netonai cono tocohanein jiquihaque. ³ Nitohaneein necoriha nomeri aina rai cajionene jana jetaote, Jesoso rene ecocohin aina ereeuruha Moisesa aina Irihasine jana coarajeeure. ⁴ Nii jaun jetaote Jesoso rai:

“Curuaanaa, caohatoha cau nihacachene. Ii jereeinene nichatajaain loanari jareeunni, leinjiin ii rai, leinjiin Moisesa rai, leinjiin Irihasi rai, naaonjoaain,” nae jetao rai Fedoro. ⁵ Niritiin ereereeca Fedorone jana jetaote, luhecotariin jiquihaquiin acaauru conaacotaa dede sacarine jana jetao: “Caate jataain belaaain janijiin quicha cocoinai Canu Calaohi ne. Rai nere tonoraain neeuche,” naain jetao toni nii dede sacari jana erenaa. ⁶ Niritiin toniha erenaane aonaain jetaote, atane ichoae comoore jataain coasina caaun, nii nichatajaain aina cunacaauru aina nerelanacaauru. ⁷ Nii jana jetaote, acaauru rene nichuuntaain mucunajaain jetao:

“Nimichucuche. Coa casihache,” naa Jesoso acaauru raine jana, ⁸ coaracuruhane jana jetao, inae neniha chuni ainane jana, jelai acaachaneein ecu ne Jesoso. ⁹ Inae nii ichatane ucuuno caje jeelaiha fauha cuuruna jaun jetaote: “Jiaonriha chuni rai caa inaraacha coarai beeichene, Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne ohanune caje ichanacaunne reentiaain,” naa aina nerelanacaauru rai Jesusone jana jetaote:

¹⁰ “Chanuna jana chaen: ‘Irihasite jaurihaneein turuha ureein,’ naaure Cana Coauneraacha tei rauhi que cacha relaaureraauru,” naain jetao Jesoso caje bajaure aina nerelanacaauru.

¹¹ Nii jaun jetaote: “Esinae rauhijiriin Irihasite ichoaichaniha turuha ureein. Acate itolere rucuhereein. ¹² Nena canu inara rai aitoon. Nii Irihasite inae ichoaichaniha turuhelu. Nete, acanihanee coitucuelanaala que nocoatijaain,

mainajeriin cairichaaurelu. Nii rijijieeinne acaauru bijiu necairichaa cureeunni Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne,” naa acaauru rai Jesusone jana jetaote, ¹³ Joaan Baotisita que, acaauru rai aitoha Jesusone que nainacure aina nerelanacaauru.

Suujua cuhane coitucuchuhi siricha canaanai rautaa Jesusone

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Inae nii cachaauru aina nihacaanune jaan turuuruhane janate, Jesoso rohan nichuuntaain, nacatiha neseeonraain: ¹⁵ “Curuaanaa, cairichaaajoaain canu calaohi coaraau. Araain saainte mijiaaaineein mucuha rai cunaine, usihanauniha natiin comohin, acauhanau niha natiin naluhe. ¹⁶ Ii aina nerelanacaauru raine niqui teeun, nete rautasihurene,” nae rai leinjiin cache. ¹⁷ Nii janate: “Cha esenetaain, caohachaain suujua coaranacharaaauru cachaauru. Cha carajaneeina inara aina neein inara relaain, inara abaantareeun. Cajiha canu rene nii canaanai uhaauche,” naain ¹⁸ nii canaanai caje coitucuchuhi sitaa Jesusone rijieeoritiinte inae nerautae. ¹⁹ Nii baihane, jelai Jesoso teteriin: “Chanuna jana canacaanu coitucuchuhi sitanaa nainesinihacaanu,” naain Jesoso caje bajaacaanu aina nerelanaa nichaanune janate:

²⁰ “Jataain aasaariin esenetaaichene jaunte, rautana nainesineeiche. Esinae rauhijiriin mosa-tasa ucuhe tabaainejeeinjin esenetaaichene jana nihanete, caa ichatane ucuunno rai: ‘Caalai caje amuhin, tajiha cunihun,’ naaichene amure jelai

caje. Nihei chanerihei inara rai cha, rauhijiriin esenetaaichene. ²¹ Nete laen, catohanei moconajaera letono, cana suri couu neein Cana Coaunera bajaee bajajeein sitanacai ne,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesuso.

*Caa quete orichaainne be coroata saain Jesuso.
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)*

²² Inae nii canaanai caje coitucuchuhi sitaane baiha, jiniiquiin Calileea batane que amuhemuhecaanne janate, aina nerelanaa nichaanune rai: “Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaannete necha aansaineein nenacaauru cachaauru bijihu canu tiha cuurureein, ²³ casohin cajaanurhane coina. Nena, nichata janone cuhane ichanareeunni,” naain aina nerelanaa nichaanune rai biha Jesusone jaunne, jataain inaderaacaanu.

*“Coriqui tihana Teenforo rai nii inara relaera,”
naain caje bajaauruhane*

²⁴ Niicha relainichaanune aina jiniquiin Caferenaan turuha Jesusone janate, Fedoro coaraa uure, Teenforo asaae cacha caje coriqui bajaaureraauru. Inae Fedoro rene turuhinte: “Coriqui tihana Teenforo rai nii inara relaera,” naain caje bajaauruhane janate: ²⁵ “Ejeen, coriqui tiha,” naain acaauru tonora Fedoro.

Nii janate inae loreri asaae enoha cuhacaanune jana, Fedoro rai: “Tonaai iite Simoon. Charjihuru caje coriqui bajaure caa chauratane que nenacaauru cachaauru curuaanaacuru. Rai lauri cajena. Ainihane, laurine lanaala nenacaauru cajena,” naain bajaa Fedoro caje Jesusone janate: ²⁶ “Laurine lanaala nenacaauru cajete bajaure,”

naa Fedorone jaunte: “Nitohaneein, acaauru lauri coretena nainenihane chujian, cana netonai coretena nainerihaaca. ²⁷ Nete nabana chunocoha acaauru caje nenaai baijiaera tocohanihacane coataa, caohachae coretichaane. Chajaain taa nemuri cuhane ate cojunihu. Chaen jauriaanejeein dadaera ate raain, rai nujuaaen cuhane coaraainete, cuhane nereein coata caje coriqui. Acaachate nainejereein que canu rai aina ii rai *imposto* coretichaane. Chaen amaain coretenihun,” nae Fedoro rai Jesoso.

18

Charijicha jataain nelateineein ne Cana Coaunera Cojoanonaa que.

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Nii rijieeoritiinne, Jesoso rohan nichuuntaacoaain: “Charijicha jataain nelateineein ne Cana Coaunera Cojoanonaa que,” naain caje bajaacaanu aina nerelanaa nichaanune. ² Nii jaunte, leinjiin canaanai cotijiaain, canacaanu cataaun tein: ³ “Esinae rauhijiriine aitoon. Inara ichao coreein, aiha caa canaanaine rijijieein nenaai naineneeichene, coatiha Cana Coaunera Cojoanonaa que nenaai naineriheeicheein. ⁴ Cana Coaunera Cojoanonaa que nelateineein neite, leeochoauru amurijiriin nenaai coacuelanaala, aiha caa canaanaine rijijieein rai nichao coreein ne. ⁵ Chunocoha, canu coreniha leinjiin canaanai raerate canu raa aicheein,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Jataainte alalacarae osa que nesarucuaane
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ “Chunocoha, caa ena Canu esenetaeraauru canaanaihunru saruheraniha osa quene, nuluno que ajeri jaberoco tijichaaïn, cucuana ucuaano jelon joeraanete caohachae. ⁷ Jataainte cairichaaïjoaaure caa chauratane que nenacaauru cachaauru, enaaïcha osa que sarunoïjoïneeïn neeuruhane jaun. Itolere banate nitohaniha cureeïn. Nete acaauru amuritoheriïn jataaïn cairichaaïjoaïreeïn nii osa que acaauru saruhera cache. ⁸ Nii jaunte caohachae, ii bijï, ii tijia, naaonïjoaïn osa que ii saruhin nihane, molohin jaöhine. Nenacaeneeïn tejian caohachare, ii bijï, ii tijia, naaonïjoaïn mauhecaain ichaonaa esine que neeïne. Nabana, ii bijï, ii tijia, naaonïjoaïn, ii saruhane coreniha, satiïn iïjabereeo chabana jacanaacharaneïeeïn nenaï usi jana nijiaöhine coataa. ⁹ Jana, ii nota, osa que ii saruhane, rocohin jaaï. Nenacaeneeïn tejian caohachare, leinïïïn ii nota aina ichaonaa esine que neeïne. Nabana jerane ii nota aina jiniïquiïn chabana jacanaachara usi jana nijiaöhine coataa.

Carenero nitaje que cuaaïn relanaïjaane
(Lc 15.3-7)

¹⁰ Jiaonriha, chunocoha caa canaanaihunru que jaolecohichene. Dedeeu neeïn itolere bana acaauru beraihuruha Ofa Cana Coaunera rohan neeïn rai letonocuru anjeraaurune jaunne inara rai aïtoon. ¹¹ Canu- Cana Coaunera Calaoïi cache-neeïn nejanoanaï nichaaunnena, nitajeraï nenacaauru ichoterateraanu que turuhin neeun.

¹² Aonacuche. Tana leinjiin cacha, lefashaain niha rai carenerone jana, nitajiha leinjiinne, ichatane ucuunno que nii iscoon choonca iscoonni ratiriin, ¹³ nii nitajenaa ariin eruhane, nii iscoon choonca iscoonneein nitajelanaala nenacaauru coroaecane amurijiriin, esinae rauhijiriin niicha eruhi coroaerihane. ¹⁴ Nii rijijieeinte, nii leinjiinejein nitajeeuruha caa canaanaihunrune jerene dedeeu nenea cana inaca Cana Coanera.

Chatohaneein nainecure ita que suujua acatecuruha Jesocurisito coitucuurerane.

(Lc 17.3)

¹⁵ Chunocoha leinjiin inara caje Jesocurisito coitucuera, baaso ichaain niha chunocoha raine, jelai tein cotijiaain baaso ichaain niha raine coitucueratein rai raotojoein ereeine, nii rai irihane jana rai nere tonoraain coitucuhin nihanete, inae jataain raotojoein neriquicheein jiniiquiin. ¹⁶ Jana ii ere tonoraenihane, leinjiin coroatajaainniji cotijiaain, acaauru aina jiniiquiin rai ereeuche, ii coroatajanena nainecuruha nii leechoaauru netonaine coina. ¹⁷ Jana, acaauru ere nihanatiin tonoraenihane, netaojiaain Cana Coanera coroaeraauru rai beein, acaauru rai teute rai ereeuruhine. Nii netaojiaain Cana Coanera coroaeraauru ere tonoraenihane, Cana Coanera coitucuelanaala nenacaauruneein tein, Roma curuaanaa rai cacha cobaraain coriqui bajaaurera rijijieein coaracuche.

¹⁸ Caa chauratane que netiin, inara ichanohite, jerichanejeein dedeeu icharareein. Jana, caa chauratane que netiin jaolecohichene jaante,

dede caje jaonjoinereein. ¹⁹ Caa quene inara rai aitoreeunni. Caa chauratane que netiin, ita que jerajejeein neein ita suujua rijijieein coacuhin Cana Coaunera bajaain, cha bajanaa jeriquichenete, inara rai inaraacha bajai tereein canu inaca Cana Coaunera. ²⁰ Chunijiun neeichene jaaunru, Canu coreniha, coroatajaain, nichatajaain, naaonjoaain netaojaiaain neeichenena canu netonai, ecu inara aina nereeunni,” naa Jesusone janate:

²¹ “Curuaanaa, inata saain canejera que casuu-
jua acatichaaunne caohachae, baaso ichaain niha
caraine, caainsi saneeina,” naa Fedorone janate:

²² “ ‘Coatiha, caainsi saneein,’ nahaaun. ‘Caainsi-
choonca saneein caainsinei quene aitoon, ii suu-
jua acateeine coina,’ ” nae Fedoro rai Jesoso.

*Rai fatoroon cachaauru rebe aninoana jereniha
acaauru beraichaneein nenaane*

²³ “Nitohanihane jaunne, naaonjoaa Cana
Coaunera Cojoanonaane que inara rai
aitoreeunni. Aonacuche. Rebe rucuhena jeriha
leinjiin curuaanaa *reyne* rijijiei nereretanaa
quene inara relareeunni. ²⁴ Inae rebe rucuhena
nunuhetihane janate, jataain arajiin que
rebeeona rai cacha turuaa uure rene. ²⁵ Nete,
neniha cha coretihane jaanne jaun, jitariin
bereecuru, rai sinijera, rai rucuheleeuru,
naaonjoainuri aina curuaecaain, letononeein
neeuruhane coina acaauru que necoretihane
coina aite nii *rey*. Jitaain rai rebe coretihanereein
tiaaajoaain satiin jiniiquiin amihaneeuruhane
coina. ²⁶ Nii jaunte, nii *rey* acatiha neseeonraain:

‘Curuaanaa, atiin caque ii suujua acateein, canu cohacorihune ii rai jitariin corete,’ naa rai nii cachane jana,²⁷ cairichaaajoaain coaraane jaun, nii rai rebe aninoaain que suujua acateein nirijieein jianerate.²⁸ Nete inae jianiha nii rebeonajaane jana, caje cuhin rai corihanera que coroatajajeein rebeeona aina ita eruhin, nii rebeeoca quene coreniha mucuhin rai raro tororohin: ‘Caque rebeoquine jaan coreteeu,’ naa raine janate,²⁹ nacatiha neseeonraain: ‘Canu que ii suujua acateein, canu cohacune ii rai jitariin corete,’ naa rai nii leechane saijieein,³⁰ tonoraelanaala caresero cuhane enoerate, cuu niha rebe jitaain coretihane reentiaaine coina.³¹ Nitohaneein, caresero cuhane nii acauru leecha tihane coaraante, jataain rautaaurenihane jaun, nii acauru curuaanaa *rey* rai biha cuure leechoauru.³² Nii jaunte, que suujua acateein jianihane baiha nihane jaun, cotiharateein: ‘Nechu aansainein ichaonaa cacha. Nii rebe coreniha rebeoquine janane, ii que casuujua acateein, carichaaajoaine jaun ii jianeunlu carai aitohine jaun.³³ Chanuna jana, nii cairichaaajoaain ii coaraain casuujua acatichaaunne rijijieein, nii ii leecha que, ii suujua acateneei,’ naain,³⁴ inae jataain obaecane jaun, caresero cuhane enoerate nii *rey*, jitaain rebe coretihane reentiaain,” naain nii nereretanaa que canacaanu relaane baihate:³⁵ “Nitohaneeinte inara casetecareein canu inaca Cana Coaunera, inara suujua aina cutaain inara amute cacha que inara suujua acateein belaineeichene,” naainte aina nerelanaa

nichaanune rai beebeje Jesoso.

19

Sinijera joaera quete cacha relae Jesoso.

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

¹ Niritiin acaauru rai irihane baihate, aina nerelanaa nichaanune aina Calileea caje amuhin, Jodea batane que turuhin, nucuhe Jorodaan jera que cue Jesoso. ² Nii janate, arajiin sacuure cachaauru. Ecute arajiin cunaitenacaauru rautae. ³ Nii janate, nechu cairichaauruhane jaan lera ariha, Jesoso rohan nichuuntaain: “Tonaai. Caohachaana joaereen coreniha rai comasai jaoha cachane,” naauruha Jesoso rai fariseeocuru tabaaaurune janate: ⁴ “Tana Cana Coaunera Quiricha inoaensi cuhane laenanohineein nena ereretaain aonaquichene. Jaurihanejeein itolere coaunaane nunuheneeinte, quicha, ene, naaonjoaain coaunaelu Cana Coaunera. ⁵ Nitohaneein acaauru coaunaainte: ‘Rai fojiaraauru caje amuhinte comasai raain, leinjiin cachanein nena rijijieein ichaaorureein,’ naalune coitucuhichene. ⁶ Nitohanihane jaunte, lesajeein necoansajiaa cachane, leinjiin ita jaberoco que jaberocoanaa rijijieein neeure, rai comasai aina. Niheichu ita caje, Cana Coaunera tenojihunru batunaa nainiheijoaereen cacha,” naain acaauru tonoraa Jesosone janate: ⁷ “Chanuna jana chaen, comasai jaonaa jerera nihane, rai ita jaaoruhane jaan cocoiricha teein, comasai joaera coina aitelu Moisesa tenojoi rauhi,” naauruhane janate: ⁸ “Niritiinte aitelu Moisesa, nechu aansainein

nere tonorana jereneeichene jaun. Coatiha niqui jauriaanejeein nitohaneein niheilü. ⁹ Nena laen canu inara rai aitoon. Chunocoha, chuni quicha aina ichoaeiniha rai comasaine jana, jaohin leeocha ene raanete, nii ene niicha rai coreniha inae osa que nesarue nii quicha,” naa Jesoso fariseeocuru raine janate: ¹⁰ “Nitohanihane jaun chujian, caohacharihei necoasajiaa cachane,” naacaanu aina nerelanaa nichaanune janate: ¹¹ “Coatiha nitohanai coitucunaa nainesihuruhi satiin cachaauru. Acaihanijin coitucuuruhane coina, coitucueratiha Cana Coaunerane jaan curuhachate, nii coitucuujuueeurureein. ¹² Niha araai lauriin nitohaneein necoansaijianaa nainelanaala niha cachane jaanu. Tabaaurute, inae nejanoae nitohaneein necoansaijiaurenihane coina. Jana tabaaurute acaauru cule rocooruha acaauru amute cachaaurune jaun necoansaijianaa nainecurene. Jana leeochoaurute raotojoein Cana Coauneraacha tei amihanenaa que amihaneeuruhane coina necoansaijianaa jerene. Nitohaneein ichaonaa jereraauru, nitohaneein ichaauruhine,” naain ereereje canacaanu rai Jesoso.

*Canaanainunru rausiaaeca Jesosone
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)*

¹³ Nii janate, canaanainunru uhaaure Jesoso rene cachaauru, acaauru rai Cana Coaunera ba-jaain, biji que acaauru mucuhin acaauru rausiaaecane coinane janane, acaauru que tacaain caohatihacaanu aina nerelanaa nichaanune. ¹⁴ Nii

jaunte: “Coa Canu rene tururuha canaanainunrune caohatihache. Cana Coaunera Cojoanon-aate aihuruha caa canaanainunrune rijijieein nacaauru raineen ne,” naainte, ¹⁵ bijique nii canaanainunru mucuhin rausiaae najaane baiha, jelai caje amuhe Jesoso.

Jesoso ainate ere leinjiin enamanaa coriqihona.

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Nii janate, Jesoso rene turuhin: “Cacha relaera, chariji caohacha ichareeun, chariji bana nitajenaachara ichaonaa que ichaohanune coina,” naa leinjiin enamanaa Jesoso raine janate: ¹⁷ “Chariji caohachana Canu caje bajaai. Caohachate ne leinjiincha. Nitajenaachara ichaonaa caohacha que ichaonaa jereeine, aitohalu Cana Coaunera rai Rauhine jaan tonoraain ichaao,” naa rai Jesusone janate: ¹⁸ “Chariji Rauhina,” naain baajaane janate: “ ‘Coa sonajaain jaoha. Jiaonrihachu, ii comasaine lanaala nena ene dadaain, asijiauhin, leechoaauru cairichaa casaje que ereein, naaonjoain neeine. ¹⁹ Chaen ii fojiaraauru ere tonoraain, ijiabereeo belaine rijijieein, chamute cacha belaaichaa,’ ” naa Jesusone janate: ²⁰ “Jitariinne, nii chaitoonjoa tonoraain. Chana nenacaen carai lanare,” naa Jesoso rai nii enamanaane janate: ²¹ “Esinae rauhijiriin, chaque lanaelanaala Cana Coaunera aitoonjoa tonorana jereeine, chajaain jitariin nii iicha sirii que necoreteein, cairichaaihuru rai tenihun. Nii banaachate, jelai amuritoeriin nereein iicha

latei dedeeu. Nii baiha canu sacuu,” ²² naa rai Jesusone aonaainte, jataain inaderaain cauha cue nii enamanaa, jataain coriquihocane jaun. ²³ Nii jaunte, aina nerelanaa nichaanune rai: “Esinae rauhijiriinte caaintate, Cana Coaunera Cojoanonaa que enoha leinjiin coriquihonane. ²⁴ Nacoauneeine aitoreeunni. Charijieein teeinti leinjiin toro seeonjoan amuritoojoaain nena camecho, oco jachu cuhane situnaa nainene. Nii amurijiriin enonaa nainihe leinjiin coriquihona Cana Coaunera Cojoanonaa que,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesuso. ²⁵ Niritoha Jesusone jaunne, jelai amuritoheriin canacaanu suujua elonaane jaun: “Nitohanihane, chariji jana enohin nichotena nainereein,” naacaanu ita raine janate, ²⁶ canacaanu coariin: “Nihei chuni raajenihane enohin nichotena nainihe. Nete laen Cana Coaunera jerihane joenreein cacha enohin nichotena naine,” naa canacaanu rai Jesusone janate: ²⁷ “Canacaanune, ii sacuhacaanune coina jitariin canacaanuhacha sirii ratirihacaanulu. Cha jana rarichaanuhin canacaanu nii coreniha,” naa Fedorone jaunte: ²⁸ “Esinae rauhijiriinte, inae Cana Coaunera cojoanona que turuhane bana canu, Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne itolere cocoinanacaaihuri amurijiriin cocoinanohi nichaaunne jaan rori- *trono* ichoae nelauriaanune banate, inara netonai lechoonca coroatajai cocoinanacai nequichene rori- *trono* ichoae nelauriariquicheein, nii lechoonca coroata lauriin nenacaauru

Israeli cocoaichacuru ichanaa coaraain, 'Acaauru acaaurute caohacha ichae. Jana acaauru acaaurute baaso ichae,' naain been coitucuhin rucuhequichene coina. ²⁹ Chaen techu, canuhacha icharatei ichacuruhane coina, rai bereecuru, naraaichuru, comasai, fojiaraauru, rai natane, naaonjoain ratirichate, lefasha saneein jelai amurijiriin eruurureein. Chaen techu, chabana nitajenaachara nejeein nena ichaonaa que ichaoreein. ³⁰ Chaen techu, caa ena leeochoauru amurijiriin nelaetoha nocoetonacaauru, caa ena chaque nelatihei rijijieein nenacaauru fautaain chaque nelatelanaala nedaurureein. Jana ena caa leeochoauru fautaain nelatihei rijijieein nenacaaurute, jataain nelateineein neeurureein," naain Fedoro tonorae Jesoso.

20

Leinjiin ocoana erora- cacha amiharatera riji- ichta Cana Coaunera Cojoanonaane que canacaanu relaa Jesusone

¹⁻² Niritoha canacaanu raine baihate nocoana que cacha amiharatiha leinjiin ocoana erorane rijiicha Cana Coaunera Cojoanonaane que canacaanu relae.

Niritiinte: "Leinjiin cacha janohetiin nimichuhin, nocoana jana amihaneeuruha cachaurune coina ariin, inae cachauru eruhin, rai nocoana jana le jiichooneineein acaauru amihaneeo coretihane coina rucujueein, nii cachauru letoae nii amihanenaa erora. ³ Inae acaauru letoane baiha, enoto chujutaelalajeein

nacoauneein mituhin cuhin leeochoaauru cachaauru arihane janate, najiniha neeure nenaanaja cataaun nelanaaejeein cachaauru.

⁴ Nii jaunte, nii nelanaaejeeunruhane coaraane jaun: ‘chajaain inara netonai amihanenihuche canu ocoana jana. Inara amihaneeon rijijieeine inara coretereunni,’ naa nii amihanenaa erorane jaun cuure nii cachaauru. ⁵ Nii baihate coaiteen, enoto chujutaain mituhin cachaauru ariin, nii baiha sonaiha mituhin cachaauru ari nii amihanenaa erora. ⁶ Inae nuna macohi ichoae teejiha enotone jana, mituhin nacoauneein cachaauru arihane jana, nenaanaja cataaun neeuruha rai namihaneeo colane nelanaaejeein cachaaurune jaun, erunajaain: ‘Chanuna sonafaajeein amihanelanaala neeiche,’ naain acaauru caje bajaa nii amihanenaa erorane jana: ⁷ ‘Neniha canacaanu rai amihanenaa terane jaunna, amihanenihacaanu,’ naauruhane jaunte: ‘Chajaain aihane inara netonai canu ocoana jana amihanenihuche,’ naain letoanajae nii amihanenaa erora.

⁸ Inae nocohena jerihane janate, rai cachaauru beraicha rai: ‘Chajaain, nii cachaauru cotijiaain, acaauru satononiha turuhin amihanenacaauru que nunuheteen coretenaacu, nii jauriaanejeein nunuheteraauru que satonoteein,’ naa nii amihanenaa erorane janate, ⁹ inae ichoaichaniha cuuruha nii satononiha nuna macohi ichoae teejiha enotone jana nunuheteen amihanenacaaurune jana, le cachaauru corete jerichanejeein le jiiichooneein, nii coretera. ¹⁰ Nii janate, inae nii ichoaichaniha turuhin amihanenacaauru coretihane jaan que turuhane

jaun: ‘Nii satononiha turuhin amihanenacaauru amurijiriin jecha, rai namihaneeo core raaurureein,’ naaure. Nete, nii satononiha turunacaauru rijijieein, jerichanejeein le jiichoo coreneein raare acaauru netonai.

¹¹ Nii jaunte, rai namihaneeo core raauruhane ucuaaetoha nejesinajeein nii amihanenaa erora rai:

¹² ‘Caa canacaanu satononiha turunacaaurute, basiinjiincha amihaneeuruhane saijieein, canacaanu coreteeine jeoneein acaauru coreteei, mainajeein amihaneein, enoto ajaanone maajeein abaantacaanune saijieein,’ naaure.

¹³ Niritocuruha nii amihanenaa erora raine jaunte, leinjiin rai: ‘Coatihana baasoneein ii coretihaaunte quiicha belaa. Tana canu aina, le janohineein ii coretichaaunne coina rucuhequine coitucuhine.

¹⁴ Aihana jaun, nocoa ii amihaneeo core. Chajaain amuu. Canune, nii inara satononiha turuhin amihanenacaauru rai, jerichanejeein inara coretichaaunne jeoneein coreteeun, ¹⁵ carai niha rauhi cacoriqui aina quiicha jerei ichacaaunne jaanune jaun. Raunajetocaaunne jaunna baasoneein canu coaraaite,’ naain nii cacha tonorae nii amihanenaa erora.

¹⁶ Nii rijijieeinte, caa enene ichoaichaniha nenacaauru satononiha neeurureein. Jana satononiha nenacaaurute, nunuheneein neeurureein,” nae Jesoso.

Orichaainne biha nacoauneein Jesusone

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Inae bero cuhane Jerosaleen nichaae cuujihacaanune janate, nii lechoonca coroata-

jaain aina nerelanaa nichaanune cotijiaain, jelai canacaanu teteriin: ¹⁸⁻¹⁹ “Inae enate laen Jerosaleeun cuhacache. Ecute, Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaaunne mucuhin, saseredote curuaanaacuru, chaen Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi que cacha relaaureraauru, naaonjoainuri rai canu tiha cuurureein. Chaen techu nejelau atane caje unacaauru cachaauru rai caetecurureein, caque nocoatijiaain, canu faojoaain coroso que canu teein canu ateinaauruhane coina. Nena nichata janojoin cuhane ichanareeunni,” naain aina nerelanaa nichaanune rai beebeje Jesoso.

Saantiaao aina Joaan nebaacha bajai
(Mr 10.35-45)

²⁰ Nii janate, Jesoso rene turuha uhe Sebedeo comasai, rai calaohichuru Joaan, Saantiaao, naaonjoainuri aina. Turuhinte, nii calaohichuru rai atiin chaelai ichaa Jesusone coina nacatiha ne-seeonriaane jana: ²¹ “Chate jerequicheta,” naain caje bajaa Jesusone janate: “Inae ii Cojoanonaa que turuhane bana, atiin ii raotono nichajai que nelauriaa leijiinne jana, ii jaabiji nichajai que nelauriamiinche caa leeochara,” naa Jesoso raine janate: ²² “Cha bajaachene, coatiha coitucuhin bajaheeiche. Necairichanaa abaan-tarichaaunnine rijijieeinna necairichanaa abaan-tana nainequiche,” naain acaauru caje bajaa Jesusone janate: “Abaantana nainichaanu,” naain tonoraauruhane jaun:

²³ “Nii necairichanaa abaan-tana nainequiche niqui. Nete laen, canu raotono nichajai que,

canu jaabiji nichajai que, naaonjoain nelauri-ana naineneeiche, nitohanai rai tihanune coina nenihanune jaun. Banihateein ichaalu Ofane jaancuruhacha raite, tenojoin niha cureein,” nae acaauru rai Jesoso.

²⁴ Nii Jesoso caje bajaa Sebedeeo calaohichuru nebane aonaainne, nii coroatajai ita nejeraauru que nejeratihacaanu nii lechooncaain aina nere-lanaa nichaanune.

Nii jaunte, ²⁵ canacaanu cotijiaain canacaanu rai: “Inarate rai cachaauru cairichaaeriin, acaauru amurijiriin niha nocohetiin neeuruha Cana Coaunera coitucuhichuru curuaanaacurune coitucuhiche. ²⁶⁻²⁷ Nete laen, inara nitohaneein nenea naineneeiche. Aihana jaun, chunocoha inara jana leeochoauru amurijiriin nenea coaucane, leeochoauru coroatajanemiin. Jana, chunocoha leeochoauru amurijiriin nenea coaucane, rai letononeein neeine.

²⁸ Nitohaneein nihanune coinane cau turuhin neeun canu- Cana Coaunera Calaohi cachaneein nejanoanaa nichaanne. Coatiha carai quiicha latei tein niha cachane coina cau turuhaaun. Canune, cachaauru rai nelatichaaunne coina letononeein neeun. Canune, osa caje nichotiha arajii cachaaurune coina ohin cacoichana que coretiha cureeunni,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Coroatajai maosa rautaa Jesusone

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Inae Jerico caje amuhacaanune janate, Jesoso caaijie uure arajii cachaauru. ³⁰ Nii janate, bero cuhane babaecooruha coroatajai

maosacurune jaun, acauru rohan situha cuha Jesusone aonaain: “Canacaanu Curuaanaa Rabiri nefoerateneein nenea, tana cairichaaajoaain canacaanu coaraaine,” naauruha ehequiine janate, ³¹ aitocuruhane caohateeuruha cachaurune jana, que rutaain tonijiaain ehehequiin: “Canacaanu Curuaanaa Rabiri nefoerateneein nenea, cairichaaajoaain canacaanu coaraau,” naauru janate ecu inacuhin acauru cotijiaain: ³² “Chatohanai inara rai ichacaaunne jeriquiche,” naain acauru caje bajaa Jesusone janate: ³³ “Conoha canacaanu notanena jerichaanura Curuaanaa,” naauru jana, ³⁴ cairichaaajoaain acauru coaraane jaun, biji que acauru nota dadaa Jesusone rijieeoritiin inae conoha acauru notane jaun, Jesoso caaijie uure, nii coroatajai maosacuru.

21

Jerosaleen turuha Jesusone

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Inae Jerosaleen catainajeein leinjii nese Betafajee ichatane ucuunno- Oliboneein acaauruhacha curuaatei rohan turuhacaanune janate, aina nerelanaa nichaanune caje coroatajai letoae Jesoso. ² “Chajaain taa niita canaacha coarajei neseu cunichuche. Ecute, cositenojoneein leinjiin bene, leinjiin curuaanaa narejeen, naaonjoaain borocuru eruriquicheein. Chaen inae erunajaaichene, carai cajiha acauru cosichuru rututaain uhanajaauche. ³ Inae uhanajaaichene jana, chunocoo inara caje

bajaane: ‘Latenaaca curuaanaane jaunna amanajaacaanu. Enate jelaiha acaauru cainaratereein,’ naain uhanajaauche,” naain letoanajae Jesoso.

⁴⁻⁵ Nitohanihalu:

“Sioon cocoaichacuru,
joaenreen rijijieein nenea inara *Rey*
coaracuche.

Acate, inara rene turuha uhe
leinjiin boro laojoiri ichoae.

Cabario ichoae amuuruha
leeochaauru curuaanaacurune saijieeinte,
leinjiin boro

anajiin tabai ruhacaera

narejeen laojoiri ichoae uhe,”

naain been laenaalu *profeta* inoaensine
nainaane coina ailu.

⁶ Niritiin acaauru letoaa Jesusone jaun cuuruha nii coroatajai aina nerelanaa nichaane caje cunacaaurune janate, nii been letoanajaane rijijieein, ⁷ rai narejeen aina boro eruhin, nichoae cajione maritaain amanajaain, Jesoso rai tenajaaunruha aina nerelanacaaurune jana, nichoae lautoroain cue Jesoso.

⁸ Nii janate, najiniha neeure arajiin cachaauru. Acaauru tabaaurute, bero cuhane acaauru cajione maririjiaaure. Jana tabaaurute, ajaena raain, najiniha meriaaooaure. ⁹ Jana, ichoachaniha cunacaaurute, acaauru caaijie cunacaauru aina corojeein eheehequuin:

“*Rey* Rabiri ichoala coroaecuruhine.

Raotojoein turuhine acaneein nenea rijijieein
Cana Curuaanaa- Cana Coaunera letono.

Dedeeune maajeein Cana Curuaanaa coroaacuruhine,” naaure Jesoso que.

¹⁰ Nii Jerosaleen turuha Jesusone coaraainte, satiin nii nese sacutaain que suujua rerohecaain cajihaneei amuhemujueein: “Cha cajena unaa ne caa cacha,” naain ita caje bajaain: ¹¹ “Caate, Cana Coaunera ere bera *profeta* Jesoso ne, taolu Calileea nenea Nasarete cocoaicha,” naaure cachaauru.

Teenforo asajai caje cachaauru sitaa Jesusone (Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Nii jana inae Teenforo asaae enoha cuhane jana, najiniha neeuruha necoretenacaauru aina acaauru caje coreteraaurune jaunte, jelai caje sitanajae Jesoso. Coriqui coreeuruha cachaauru raina jaan rori lachohitiin, ecu serori que necoretiha nenacaauru rorine maajeein lachohitiin:

¹³ “Cana Coaunera Quiricha cuhanete: ‘Canu lorerite, acaihaniji Canu bajaabajaacuruhane jaan coloherineein nereein,’ naain ne laenanohineein. Nete, inara leinjiin asijiaunanaja coloherineein teeiche,” naain acaauru cotai Jesoso.

¹⁴ Nii Teenforo asae, rohan turuhacoaauruha maosacuru, bacosacuru, naaonjoainurine janate, acaauru rautae Jesoso. ¹⁵ Nii cojoelanaacojoai ichaain acaauru notaaca Jesusone jana ecu neein coarajeeuruha saseredote curuaanaacuru aina Moisesa rai Cana Coauneraacha tei rauhi que cacha relaaureraauru, naaonjoainurine janate: “Coroaenjoinemiin *rey* Rabiri ichoala,” naain cojiorichuruha canaanainunru Teenforo asaaene aonaain obajeinte:

¹⁶ “Toon ii rai ereeuruhane aonaaina,” naain bajaare.

Nii jaunte: “Aihanu. Aonacaaun. Tana: ‘Canaanainunru, sisinacaaurune maajeein ii coroaecuruhane coinata, caohacha ichaai,’ naain laenanohineein nenea reretaaichene,” naain acaauru tonorae Jesoso. ¹⁷ Niritoha acaauru raine baihate, ecu acaauru ratiriin, nii nese caje amuhin, Betaniau cue Jesoso, ecu sinihane coina.

Inacaenihane coina iquera cojiotaa Jesusone
(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Inae janone jelaiha neseeu cuhane jana mi-jiitohane jaunte, ¹⁹ bero auhaniha niha leinjiin *iquerane* jaun nichuuntaain coarae Jesoso, inaacane lihane coina niqui. Nete inacaenihane jaun:

“Inae chabana coaiten inaariheeni,” naa Jesusone rijieeoritiin ohe nii *iquera*.

²⁰ Nii coaraainte: “Chasiinna luhecotariin ohe,” naauruha chojelatiin aina nerelanaa nichaanune tabaaurune janate:

²¹ “Esinae rauhijiriin esenetaain, icharichaaain Cana Coaunerane esenetaain neechene, caa ena *iquera* ichacaaunne amurijiriinte naineriquiche. Caa ichatane rai: ‘Caalai caje amuhin, cucuana cuhane cunihun,’ naaichene, nii aitocoichene rijieeoritiin cucuana cuhane cure nii ichatane.

²² Nii rijijieein techu, Cana Coaunera caje cha bajaaiiche, terichaaainne esenetaainne, inara rai inaraacha bajai tereein Cana Coaunera,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Cocoinaai letono niha Jesusone
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Nii baiha Teenforo asae enohin cachaauru relaa niha Jesusone janate, rene turuhin: “Chatohanai Cocoainanacai neeinna neei ii, catohanai ichaaine coina. Chana cocoainanacai neein ii cocoainae,” naain Jesoso caje bajaauruha saseredote curuaanaacuru aina Joriocuru bichauhenaurune janate:

²⁴⁻²⁵ “Canuhetonaina inara caje bajanaa jereeun. Cha Joaan letoaelu cacha cojunacatihane coina. Cana Coaunerana letoaalu, ainihane cachaauru letononeeinna aihalu. Canu rai beeichenena, canuhetonai inara rai canu cocoainaera bereeunni,” naain acaauru tonoraa Jesusone janate:

“ ‘Cana Coaunerate letoaelu,’ naacachenete: ‘Chanuna jana esenetaeneehelu,’ nareein cana rai. ²⁶ Niheichu ‘Cachaaurute letoaelu,’ nanaa nainihaacache acaauru coasiha. Satiin cachaauru, Cana Coaunera, Joaan letoaalune esenetaauruhallune jaun,” naaure nejesinajeein ita rai. Niritiin ita rerohecaainte:

²⁷ “Coitucuhaacaanu,” naauruha Jesoso raina jaunte acaentonai:

“Aihana jaun chujian canuhetonai, inara rai canu cocoainaera benaa nainihaaun,” naain acaauru tonorae Jesoso.

Coroatajai calaohichuru letoaa leinjiin cachane rijijiei que acaauru relaa Jesusone

²⁸ Nii baihate acaauru rai:

“Tonaquiche jana inara caa erenaa que. Leinjiin cachate coroatajaain neeuruha rai calaohichurune jana, leinjiin rai: ‘Canu calaohi, enene canu ocoana jana amihanenihu,’ naa rai inacane

jana: ²⁹ ‘Coatiha curinaaunni’ naain cunaa jereni-hane baiha cue nii leinjiin rai calaohi. ³⁰ Nii baiha coaiteen, nii rai calaohi coroataja letoaane janate: ‘Saan ahi. Inae curichaaunnicha ofa,’ naane saijieein cuene. ³¹ Chariji inara rai, rai inaca ere tonoraain niicha icharatei ichae,” naain canacaanu caje bajaa Jesusone janate:

“Nii ichoaichaniha rai inaca letoanojointe, inacaacha icharatei ichaain inaca ere tonorae,” naauru janate:

“Nii rijijieein techu, inara aineeichene jana, Cana Coaunera Cojoanonaa que niha cuurureein Roma curuaanaa rai cachaauru cobaraain coriqui bajaaurera aina ene cojoaelorohecuru. ³² Caohachaain rai nichao coreein neeuruha cachaaurune coina, relanajaa uhalu Joanne jana, inara esenetaeneeichelune jana, Roma curuaanaa rai cachaauru cobaraain coriqui bajaaureraauru aina, nii ene cojoaelorohecuru esenetaauruhalune jaunte, Cana Coaunera Cojoanonaa que neeurureein. Jana inara, coaraquichene saijieein esenetaain inara ichao coreneeichene jaun, coatiha Cana Coaunera Cojoanonaa que neriheeicheein,” nae saseredotecuru aina Jorioocuru bichauhenaauru rai Jesoso.

Nechu aansaineein ichaonacaauru amihane-nacaauru que cachaauru relaa Jesusone

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ “Caa leeocha erenaa aonacuche. Leinjiin cachate oba cocana sirihane jaun, bino ichaane jaanu ichaain corihateein, nii baiha ucuuneein rori jae nichoae netiin amihanenacaauru

beraihane coina. Inae satiin besautiaane baihate, rai leruhin teeuruhane coina que amihanenaa inaaaureraauru cachaauru rai teein ratiriin amue. ³⁴ Inae tainacaane janate, leruhin rai niicha teeuruheni teeuruha raine coina letonocuru letoaa nii ocoana erorane jana, cuhin bajaauruha nii letonocurune jana, ³⁵ tabaauru letonocuru faojaain, tabaauru atinaain, ajeri que tabaauru bodoosiin, naaonjoainchuru sonajaaure. ³⁶ Nii jaunte, nitohaneein rai letonocuru letoaaane jana, sonajaauruhane jaun, coaiteen jelai amuritoheriin, enacoauneein letonocuru letoaaane jana, jerichanejeein sonajaaunre nii amihanenacaauru.

³⁷ Nii letonocuru letoaaane naineein sonajatocuruhane jaunte, satononiha rai calaohi letoae: ‘Canu calaohi nihane jaunte laen que suujua acatecurureein,’ naain niqwi letoae. ³⁸⁻³⁹ Nete inae cuha nii rai calaohine jana coaraain ecu ita rai: ‘Caate laen, nerora calaohi nihane jaun, jitariin cana caje caa rai inaca raineein nenaaraa cureein satiin aina nedaane coina. Coanete sohin jaohacache. Nii banate, satiin cana raineein nedareein nii raineein neenu,’ naain nii rijia caje mitaain sohin jaaore nii amihanenacaauru.

⁴⁰ Aihana jaun, inae turuhane bana, cha ichareein acaauru aina, nii amihanenaa erora,” naain bajaa acaauru caje Jesusone janate:

⁴¹ “Nii nechua aansaineein ichaonacaauru cachaauru sohinte jaoreein, cairichaaajoaain acaauru coaraelanaala. Sohin jaonajaainte, leeochoauru rai nii amihanenaa tiha cureein, inae ecu tihane bana rai leruhin niicha taojiaauri teeuruhane coina,” naauru janate:

42 “Tana, Cana Coaunera Quiricha cuhane:
 ‘Nii ajeri, loreri ichacuruhane jaanu que nenea
 jaolecooruhane jaan que temurateeinte
 loreri jaaure nii loreri icharaauru.
 Niine cojoelatohacaanu,
 nitohaneein ichaa Cana Coaunerane jaun,’
 naain laenanohineein nihane reretaain
 aonaquichene.

43 Nitohanihane jaunna inara rai aitoon, rai
 Cojoanona que neeichene coina tihalune sai-
 jieein nii inara rai niicha teilu ruluhin, janijiin ni-
 icha ranojoinunru Cojoanonaanu que terichain
 Cana Coaunerane jaun. 44 Jana canu nii ajeri
 nichaaunne ichoae comoite raajenihane chalu-
 toroain nedareein. Jana, canu nii ajerineein
 chunocoha ichoae comohanunete ajane neein
 nedareein,” naain raajenihane neque aite Jesoso.

45-46 Niritiin acaauru que aitoha Jesusone que
 nainacuruhane jaunte, Jesoso mucueratena jere-
 curuhane saijieein, ichana nainecurene, satiin
 cachaauru coasiha nii saseredote curuaanaacuru
 aina Joriocuru bichauhenaauru, satiin cachaauru
 Cana Coaunera letono *profeta* niha Jesusone es-
 enetaauruhane jaun.

22

*Leinjiin rey calaohi nisirihatihane quete cache
 relae Jesoso.*

(Lc 14.15-24)

1-2 Nitohaneeinte coaiten acaauru rai nerere-
 tanaa rijijie que cuaain ereerejeein:

“Leinjiin rey, nisirihatiha rai calaohine
 coina beseta ichaane jaunte niqui, 3 rai

letonocuru letoae, nii cotihanohichuru cotihacuruhane coina. Nete tonoraelanaala, nii beseta que turunaa jerecurene. ⁴ Nii turunaa jerecurenihane jaunte, enacoauneein rai letonocuru leeochoauru letoae: ‘Inae jatoroainjete ne lenone. Coerenetonanaain nenacaauru nirihurujete soerate. Chajaain beseta bitoaa uucheje,’ naain cotihanaacuruhane janate, ⁵⁻⁶ tonorana jerelanaala nocoana jana cue leinjiin. Jana leeochoate, rai rucuhele que necoretiha cue. Jana leeochoaurute, nii *rey* letonocuru mucuhin atinanajaain sonajaaure.

⁷ Nii corenihate jataain obajeein, rai soondarooru letoae acaauru *rey*, nii rai letonocuru sohin jaaoreraauru sohin jaohin, acaauru nese mocooruhane coina. ⁸ Inae nitohaneein turunaa jerecureniha niicha cotiharateeurine jaunte, ‘Satiinte niqui inae jatoroain ne, caa nisirihatena beseta. Nete nelatecurenihane jaun turunaa nainecurene nii jauriaanejeein cotihanohichuru. ⁹ Aihana jaun, chajaain nese cataun situnacaauru berooru cuhane cuhecujeein, inaraacha erui cachaauru cotihacuchete, caa nisirihatena beseta bitoaa uuruhine,’ naain rai letonocuru letoae nii *rey*. ¹⁰ Nii jaunte, nese cataun situnacaauru berooru cuhane cuhin, aansaineein ichaonacaauru, cachaauru caohachaain suujua coaraauru, naaonjoainurine majeein cotihacuruhane jaun, cache que memoe loreri asajai.

¹¹ Inae satiin nii *reycha* tei cajione jiaain neeruha cotihanoichurune jana enohin coaraa *rey* janate, ecu ne leinjiin cache *reycha* tei nisiriha-

teeuruhane jaan cocoaione jiaelanaala nenea. ¹² Nii cacha raite: ‘Chasiina nisiriatenaa cocoaione satiin rai canuhacha tei jiaeralanaala cau enohite quiicha belaa,’ naa rai nii *rey* jana, ecu inauheneeicha neein aonaje nii cacha. ¹³ Niritiinte lenonecuruha cachaaurune jana coaraneein nenacaauru rai: ‘Caa cacha biji aina, rai tija ichojoaain airiniha nocohenaanau jaochette, ecu neein chanaaine,’ nae nii *rey*. ¹⁴ Arajiite niqui cotihanohi ne; nete coroatajaaecure janijiin ranojoinunri. Nii rijicha Cana Coanera Cojoanona,” naain que jaolequiin nenacaauru que cuaain ecu nenacaauru cachaauru rai ereereje Jesoso.

Roma curuaanaa rai coriqi bajaaurera aina iriha Jesosone

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Niritiin acaauru que aitoha Jesosone que nainacuruhane jaunte, jelai caje amuhin Jesoso coulurujeeuruhane jaanu leranu arihure ita suujua tacaain fariseeocuru. Chaelai que aitocuruhane jana, baasoneein acaauru tonora Jesosone colurujeeuruhane coina. ¹⁶ Nitohanein coacuhinte, acaauru ere tonoraeraauru, chaen Erodesi ere tonoraeraauru, naaonjoainuri letoaaure Jesoso rene, coulurujeeuruhane jaan lera ariha coritaauruhane coina. Nii jaunte rene turuhin:

“Cacha relaera, iite iique tonaain iriha cachane tonoraelanaala, esinae rauhijiriin aitiin jeriha Cana Coanerane rijijieein ichaoha cachane coina relaai, rai suujua caje rocohin cacha relaauruha leeochoaurune rijijielanaala. Chaen nechu inanacaa cacha ichaone caje coaraain

coulurujueneeine coitucuhacaanu. ¹⁷ Nii jaunna, canacaanu rai beeine jerichaanu. Caohachaana Romanocuru curuaanaacuru curuaanaa- enferadoroacha bajaeratenojoi coriqui *impoesto* tihacachene,” naain bajaure Jesoso caje. ¹⁸ Nete, nechu cairichanaa coacuhin letononeein aitocuruhane que nainaana jaun:

“Casajenetiin cache caohacha niha nocoetonacaauru, chanuna baasoneein cacairichaa canu coritana coaauquiche. ¹⁹ Canu rai, nii enferadoro rai inaraacha tei coriqui uhaachena coarae,” naa Jesusone jaun, rai coata caje nena coriqui denario teeuruhane jaun coaraante:

²⁰ “Chariji coujunaca cau caa ne, rai curuaa aina laenanohineein,” naain acaauru caje bajaa Jesusone jana:

²¹⁻²² “Caate enferadoro coujunacane,” naain tonoraauruhane jaunte:

“Aihana jaun chujian, nii enferadoro raineein nena teeuche enferadoro rai. Jana, nii Cana Coaunera raineein nena teeuche Cana Coaunera rai,” naa acaauru rai Jesusone jaunte inauhenee-icha cojoelatiin ecu Jesoso ratiriin amuure.

Oha cachane baiha ichanaa cachane bajaauruhane

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Nii bananeeinte, Jesoso coaraa uure sadoweocuru tabaauru, oha cachane baiha nacoauneein ichanaane esenetaaurenihane jaun, bajaauruhane coina. Nitohanein uhinte:

²⁴ “Cache relaera, Moisesate canacaanu rai aitelu, chunocoha leinjiiniji canaanai sirilanaala

rai comasai ratiriin ohane, nii onaa ocoala nii rai ninana autana raa rai comasaineein ne, nii onaa bereeneein teein, nii autana bereetihane coina. ²⁵ Nii janate, cau canacaanu aina neeurelu caainsineein ita nejera nejesinaneein cachaauru. Nii acaauru inanate, leinjiiniji rai comasai aina canaanai sirilanaala ohe. Nete leinjiiniji canaanai sirilanaala ohane jaun, rai nocoala rai, nii rai nautana teein ratiri. ²⁶⁻²⁷ Nete jerichanejeein canaanai sirilanaala oha acaantonaine jaun, que jaurii nocoala rai nii nautana teein ratiri. Nirijieein cuaajeainte satiin ooruha nii ita nejera nejesinaaurune jana, ohe nii ene netonai. ²⁸ Aihana jaun, inae nacoauneein o caje ichanaa cachane bana, chariji comasaineein nereein nii ene, satiin ita nejeraauru comasaineein nihalune jaun,” naain Jesoso caje bajaauruhane jaunte:

²⁹ “Cana Coaunera Quiricha inoansi reretaain niicha ichana nainei coitucuneeichene jaunte, cha coitucuneeichene jaun aitocoiche. ³⁰ Inae ohane caje ichanaa cachane, ene, quicha, naaonjoainuri ita que nesinijerateein neeururinaain, inae Cana Coaunera letono anjera dedeeu nenacaauru rijijieein neeururichaaine jaun. ³¹ Tana o caje ichanacuruha onacaaurune que, raaje nujae caje: ³² ‘Canune, Abaraaun, Isaca, Jacobo, naaonjoainuri Coauneraneun. Aihana jaun, coatiha onacaauru Coauneranihaaun. Canune ichaohin nenacaauru coauneraneun.’ naain aitohalu Cana Coaunerane reretaain coitucuhichene,” nae acaauru rai Jesoso.

³³ Niritiin sadoseeocuru relaa Jesusone jaunte, cojoelatiin aonajeeure cachaauru.

Jataain leeochoaauru amuritoeriin nelateein tenojoi Rauhi

(Mr 12.28-34)

³⁴ Nitohaneein acaauru relaa Jesusone jana, inauheneeicha aonajeeuruha sadosseeocurune coitucuhinte, ita taojiaaure fariseeocuru. ³⁵⁻³⁶ Nitohaneeinte, leinjiin acaauru caje Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaeraneein nenea fariseeo, Jesoso rai:

“Cacha relaera, chariji rauhi cana ichao rai leeochoaauru amuritoeriin jataain nelateineein tenojoin ne,” naain nechu coulurijiane jaan ler-anu ariha, Jesoso caje bajaane janate:

³⁷ “Ii Curuaanaa Cana Coaunera belaihu, ii coichana, ii suujua, ii suujue, iicha coacui, naaon-joain aina cuaritaain. ³⁸ Caritiinte jataain jauri-aanejeein cana rai nelateineein nenea rauhi be-ratelu cana rai Cana Coaunera. ³⁹ Nii que jau-riineein tenojote, jerichanetojoein: ‘Chamute cacha belaaain coaraau, ichaajenihane ijiabereeo belaaaine rijitoein,’ nae. ⁴⁰ Caa coroatajai rauhite, jataain nelateein cana ichao rai tenojoi ne. Acatechu nii Moisesa aitoonjoa rauhichuru cana relaauruha *profetacurune* jaan rauhi temu-raneein ne,” nae fariseeocuru rai Jesoso.

Cha caje nefoeratenaa ne Curisito Mesihasi.

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Nitohaneein jaiti netaojiaain ita aina neeu-ruha fariseeocurune janate:

⁴² “Tonaquiche inara Curisito Mesihasi que. Cha caje nefoeratenaa neeicha ne,” naain acaauru

caje bajaa Jesusone janate: “Rabiri caje nefoer-
atenaaneeinte ne Curisito Mesihasi,” naain tonoraauruha fariseeocurune janate:

⁴³ “Chasiina jana nitohanihane, que aitoroatiha
Cana Coaunera Suujuene jaun: ‘Canu Curuaanaa,’
naelu Rabiri, Curisito Mesihasi que. Chaen techu:

⁴⁴ ‘Canu Curuaanaa raite:

“Cau carohan,
caraotono nichajai que nelauriaau,
ii que nejeratenacaauru amuritiin
ii tijia asaae tenajaanune reentiaaincha,” nae
Cana Coaunera,’
naain belu Rabiri.

⁴⁵⁻⁴⁶ Aihana jaun, chasiina Rabiri caje nefoeratenaa nere Curisito Mesihasi: ‘Canu Curuaanaa,’ naalu rai Rabiri natiin,” naa acaauru rai Jesusone janate, le erenaanejeeiniji tonoraarenihane jaun, inae nii caje coauneen, caje cha bajanaa jerecurene fariseeocuru.

23

*Fariseeocuru aina, Cana Coaunera rai rauhi que
cacha relaaurera ichao biha Jesusone*

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Nii baihate, ecu nenacaauru cachaauru, chaen aina nerelanaa nichaanune, naaonjoainichaanune rai:

² “Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaurera aina fariseeocurute, aitoha nii rauhine jaan belanaala joaenreen cuain cachaauru relaaure.

³ Atiin acaauru ere tonoraain acaauru aitoonjoa ichacuche. Nete laen caohachaene chaachacuruhane rijijieein cha ichaquichene, tonaain ereeuruhane nihanatiin,

enaacha leechaneein chaachacuruhane jaun. ⁴Nitohaneeinte, nii chabana nitohanei ichaonaa que ichaonaa naineniha cachane saijieein, cachaauru rai caaintati ichaonaa teeure, nii acaauru nihanatiin nitohanei ichaonaa que ichaonaa naineralanaala.

⁵ Nechu caohacha ichaa nocoetocuruhane coaracuruha cachaaurune coinata, nitohaneein neeure. Nii jaunte, rai naurichuru, rai bijihuru cuhane, naaonjoaain Moisesa rai Cana Coauneraacha tenojoin rauhi laenanohineein nena amaauruhane rautatoore. Chaen techu jataain nelatiha nocoetocuruhane jaan coujunacanu que, cajione ererianohineein nena jiaainne maajeein aihure. ⁶ Nii rijijieein techu niha lenonena jaunru rori caohachauru janijiin ichoae nelauriaain lenoneein, sinacoca asaene maajeein enooruhane, rori caohachauru janijiin nichoae nelauriaaure. ⁷Nitohaneeuruhane jaunte, bero cuhane acaauru que tacaain, acaauru que suujua acateein iriha cachaaurune jereein: ‘Cacha relaera,’ naa acaauru rai cachane jereinchuru aihure.

⁸ Nete laen inara: ‘Canu relaera,’ naain inara rai iriha cachane jereein nena naineneeiche, satiin inara ita nejeraneein neeichene jaun, leinjiincha niha inara Relaerane jaun. ⁹ Niheichu nainiheeiche chuni rai: ‘Canu inaca,’ naain erenaa nainiheeiche, leinjiincha niha inara Inaca dedeeune jaun. ¹⁰ Niheichu nainiheeiche: ‘Canu curuaanaa,’ naa inara rai cachane jereein neeichene, leinjiin Curisito nichaanne inara Curuaanaa neein nihanune jaun. ¹¹ Nitohanihane

jaun, leeochoauru amuritoheriin nenea coaauca chunocoha inara janane, cha lateein neeuruha leeochoaurune, acaauru coroatajanemiin. ¹² Nitohaneein leeochoauru amurijiriin nenea jerenacaaurute leeochoauru fautaain tenojoinereein. Jana leeochoauru fautaain neite, leeochoauru amuritoheriin tenojoinereein.

¹³ Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaureraauru aina fariseeocuru. Inarate Cana Coaunera Cojoanonaa que nenea jerecuruha leeochoaurune caohateraneein neeiche. Inara netonai que ichaonaa naineneeichene jaunte, que ichaauruha leeochoaurune caohateraneein neeiche.

¹⁴ Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaurera aina fariseeocuru, autanaauru loreri nihanatiin ruluhin neeichene jaun. Nitohaneein ichaohichene aninoaeraneeite, Cana Coaunera bajaachene carajaan bajaache. Nitohaneein neeichene jaunte, jataain caseteco coaraa curiquicheein inara.

¹⁵ Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaureraauru aina fariseeocuru. Inarate chauratane sacuritaain cucuana cuhaneuru amuhemujeein cachaauru ariiriiquiche, nechu jataain Cana Coaunera esenetaera niha nocoetiin relanajaainchene, coroata saain inara amurijiriin moconajaera cachaneein neeuruhane coina.

¹⁶ Coaraain nainacuche inara maosa rijijieein nenacaauru cachaauru relaeraneein nenacaauru. Inarate chunocoha, Teenforo coreniha cha ichaane coina aitohane

sainejeein nii naitonjoa ichaeniha cachane, cha ujuaihoneein nenihane que aitocoiche. Nete laen Teenforo corujele oro coreniha chaachaain nihane coina aitohane jana, chatohanai ichaain nenihane cocoaeraane que aitocoiche. ¹⁷ Aaso aina maosa rijijieein nenacaauru cachaauru. Cha jataain inara rai nelateein nenaane orona. Tana nii Teenforo coreniha que banijiaineein niha nii orone jaun, jataain nelateineein nihane coitucuhichene. ¹⁸ Chaen techu: Chunocoha, Cana Coaunera que banijiai lenonecuru mocohichene jaan rori- *altar* coreniha cha ichaane coina aitohane sainejeein ichaenihane, cha ujuaihoneein nenihane que aitocoiche. Nete laen, nii rori- Cana Coaunera que banijiai iniho mocohichene jaan- *altar* ichoae nena coreniha cha ichaa cachane coina aitocoichene, esinae rauhijiriin nohanelanaala ichaane coina aitocoiche. ¹⁹ Maosa rijijieein nenacaauru cachaauru. Cha jataain inara rai nelateineein ne. Nii Cana Coaunera que banihateein tenojoin inihona, ainihane rorina. Tana nii rori coreniha Cana Coaunera que banijiaineein niha nii inihone coitucuhichene. ²⁰ Aihane jaun nii rori coreniha chaachaain nihane coina aitoha chunine, nii roriicha coreniha coatiha icharinaain, nii nichoae nena corenihane maajeinte ichareein. ²¹ Jana Teenforo coreniha chaachaain nihane coina aitohane, coatiha Teenforo corenihacha ichaane coina aitorinaain, Cana Coaunera quene maajeinte aitoreein ecu nihane jaun. ²² Jana dede coreniha chaachaain nihane coina aitoha chuninete, Cana Coaunera nelaurianajanein

niha dedene jaun, Cana Coaunera quene maajeein aitoreein.

²³ Coaraain nainacuche fariseeocuru aina Cana Coaunera rai rauhi que cache relaaureerauru, inaraacha ichai coitucuhin ichoaeneeeichene jaun. Caohacha ichaa nocoetiinte niqui jataain ansijiin laajoiri niha natiin Cana Coaunera rai teeiche. Nete jataain nelatei Cana Coaunera rai rauhi tonoraain neneeiche. ‘Caohacha nejesinaacha ichaain, baaso coacuelanaala neein, cairichaaajoain leeochoauru coaraain, Cana Coaunera ere tonoraain aca jerihane rijijieein que asiin cha ichaelanaala neeuche,’ naa Cana Coaunera rai rauhine sainejeein tonoraeneeiche. Nii leeochoa jianelanaala nii rauhi aitoonjoa ichaquichenete caohachae. ²⁴ Inarate, maosa rijijieein nenacaauru cachaauru relaeraneein neeiche. Jataain ansijin laajoiriniha natiinte niqui tonoraain niha cachane jereein neeiche. Nete jataain banejelanaala baaso ichaain neeichene coaraain coitucunaa naineneeiche.

²⁵ Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cache relaaureerauru aina fariseeocuru. Inara cache coritaera nequichenete, acau cohichene jaan janoriicha culeequiche. Nete cuhanai culejeneeeichene jaun jataain calanine cuhanai. Nii rijiicha inara suujua cuhanai, inara suujua cuhane coacuhin baasoneein cache basijiaauhin, inara amute cache caje cha chunaain, naaonjoainchene jaun. ²⁶ Cha coitucuelanaala nitajenaa neein nenacaauru fariseeocuru. Jauriaanejeein nii acau cohichene jaan janori culeequichene rijijieein, nii inara suujua cuhanai itolere baaso

ichaquichene jaan caaun calanineein niha inara suujua cuhanaine jaan jaochete, somaraain neeiche.

²⁷ Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cache relaeracuru aina fariseeocuru, aiha atanebana airichai nichajaine rijijieein somaraain, jana asaaun itolere onaa bucuuru calani sirihane rijiicha inara suujua cuhanaine jaun.

²⁸ Nii aiha atanebanane rijijieeinte, cachaauru nota rai, inara jaberocohacha cache caohacha tochaneein inanacae. Nete, inara suujua cuhane casajenetiin, cache coritaeraniha caohacha ichaa nocoetiin aaichene jaun, leinjiin calani rijijieein neeiche.

²⁹ Coaraain nainacuche Cana Coaunera rai rauhi que cache relaeracuru aina fariseeocuru, inaraacha ichai coitucuhin ichaeneeichene jaun. Casajenetohichene jaunte, nechu cache coritaeraniha, nii inara foerateracuru sonojoihunru *profetacuru*, cache caohachaaain suujua coaaraauru, naaonjoainuri cojunaca ichaquiche ajeri caje, caohatiin itolere que corujueleteen.

³⁰ Nitohaneein ichaainte: ‘Cana foerateracuru jiniichaain ichaohacachelune jana nihane, coatiha acaauru coroatajane rihahacache, *profetacuru* sohin jaaoruhane jana,’ naain ereeiche.

³¹ Niritiinte, inara raajenhane, nii inoaenlu *profetacuru* sohin jaaoreralu nefoeratenequichene coitucuhiche.

³² Inae nitohaneein nunuheteeturuhalu inara foerateracurune jaan besautiaauche.

³³ Acanocuru, acano caje nefoeratenacaauru. Coatiha usi tabai jana caseteco neriquicheeinne caje nichoteriheicheein.

³⁴ Nii coinante inara

rene *profetacuru*, cha cojoeluinanaa inaaaurera, cacha relaeracuru, naaonjoainuri letoaanune jana, tabaauru sohin jaohin, coroso que tabaauru tein, tabaauru faohariquicheein sinacoca asae tein. Chaen techu, neseeru neseeru nainein arinajariquicheein. ³⁵ Nii jaunte inara, satiin cacha caohachaauru atinanohichuru coreniha caseteco coariquicheein. Caohachaaain suujua coara Abeli atinaauruhallune que nunuhetein, Cana Coaunera rai jelai tein nenea teuruhane jaan rori rohan nenea *santuario* rohan tein inaraacha soilu- Berequihasi calaohi Sacariasi que tiaaajoaain, caseteco coaraa curiquicheein. ³⁶ Esinae rauhijiriinte nitohaniane coreniha, caseteco coaracurureein caa enene nenacaauru cachaauru,” nae Cana Coaunera rai rauhi que cacha relaaaurera aina fariseecuru rai Jesoso.

Jerosaleen cocoaichacuru coreniha chanaa Jerosone

³⁷ Niritohane baihate: “Cairichaaajoaache Jerosaleen cocoaichacuru, inara rene Cana Coaunera letonocuru *profetacuru* sohin jaohin, Cana Coaunera ere beracuru bodoosiiche ajeri quene jaun. Araai saaine niqui, ii cocoaichacuru ranaa jereeun, nitaro asae calaohichuru taojiaa ataoharine rijijieein. Nete canu esenetaeneeichene jaun canu rene unaa jereneeiche. ³⁸ Aonacuche. Ena caje coauneein, inae inara aina nerihaaunni. Aihana jaun, inae nerinaain inara beraicha. ³⁹ Inae nacoauneein canu coariheeicheein, turuhanune bana: ‘Caa ena turunaa Cana Curuaanaa coroaecuruhine

satiin chauratane que nenacaauru cachaauru,' nariquicheeine que tiaaajoaain,” nae Jesoso.

24

Nitajerichaaain Teenforone biha Jesusone (Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Inae Teenforo caje mituhin jelai caje amuhane rai niha Jesusone janane, rohan nichuuntaacoain caohatiin ichanohiniha nii Teenforone coaraaanu aina nerelanaa nichaanune.

² Nii jaunte: “Caohatiin ichanohiniha caa Teenforonena coarajeeiche. Esinae rauhijiriine inara rai aitoon, coatiha nii leinjiinniji ita ichoae nerinaain caa ena inaraacha coarajei ajeri, inae satiin nitajerichaaaine jaun,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesoso.

Nacoauneein tururichaaain Curisitone bajaauruha aina nerelanacaurune (Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Nii baihane, Oliboneein acaauruhacha curuaatei ichatane ucuunno cuhacaanu, ecu turuhin jelai lauhecoha Jesusone jana, rohan nichuuntaacaanu aina nerelanaa nichaanune. Nitohaneein rohan nichuuntaainne:

“Canacaanu rai nii chaitoonjoan beeinene jerichaanu Curuaanaa. Chabana nacoauneein cau tururiquiin. Chatohanaicha inae turuhe lalajeeine jana, ii turu cojoinaca beraneein coarichaanuhin, inae saaelalajiha cana janonaane bana,” naain caje bajaacaanune janate:

⁴ “Caohachaaain necohalajiin neeuche, nabana inara coritaauruha chunocohacurune coataara.

⁵ Arajii cachaaurute, canu niha nocoetiin inara coritana jerecureein: ‘Canune Curisito Mesihaseeunra,’ naainte, arajii cachaauru coritaurureeincha. ⁶ Niha sonaana cau, tajiha, naonjoaaine coitucuhichene, jiaonriha nesoonetohichenera, nitohanihate cureein nii ajinihara. Nete, nitohanihane nihanatiin, jaiti cana janonaa satono que turuenerееincha.

⁷ Nejelau lauri nenacauru ainate, sonaana que neeurureein leeocha lauri nenacaurura. Nejelau atane que nenacauruniha natiinte, leeocha atane que nenacauru aina sonaana que neeurureeincha. Chaen techu, itolere sacuritaain niha mijetenane jana, araai laurii atanecuru que niha cureein carorara. ⁸ Nitohaneeinte nunuheca cureein, inae cana cojoanonaa satono que turuhelalajihane jana, jataain inaderaauruha cachaaurune jaan cojoanonaara.

⁹ Nii jana inarate tenojoiniha curiquicheein cocoinanacaaihuri rai, inara faojoaain, inara atinaain, naonjoaain inara teeuruhane coina. Chaen techu, satiin cachaauru, canu coreniha inara que nererojoecaaeriin neeurureeincha.

¹⁰ Nii banate, arajii canu esenetaera niquichene, inaraacha esenetai jianeein, ita que nererojoecaaain, nejesinajeein ita colurujueein ita teriquicheein cocoinanacaaihuri rai.

¹¹ Arajiiite *profetaniha* nocoetiin turuhin namute cachaauru coritauruhane, acaauru esenetaaurureein arajii cachaauru. ¹² Nitohaneeinte, jataain baaso coacuhin inae ita belaihuruhane jianeein niha cuurureein cachaauru. ¹³ Nete laen, nii niicha esenetai esenetaane nunuheti-

hane caje coauneein, jerichanejeein satono que tiaain sacuera nichotereeeincha. ¹⁴ Caa ena nenea ichaonaa erenaa raotono quiicha beebejei Cana Coaunera Cojoanonaate, satiin chauratane sacuritaain benojoinereein, satiin cachaauru inae coitucuuruhane jana, besaute que turuha cana cojoanonaane coinara.

¹⁵ *Profeta* Danieriicha laenailu reretaain coarate nii coitucuhin nichotenaa nainereein. Aihana jaun, inae nii Teenforo asaae jelai teein Cana Coaunera que banijiaain *altar* ichoae ecooca Cana Coaunera que nejeratenaa casicheine coaraqichene, ¹⁶ Jodeau nenacaauru sorooruhine ichatane ucuunno que cuhinch. ¹⁷ Jana, rai loreri janori ichoae nenea, jiaonriha fauhin rai rucuhele raane. ¹⁸ Jana rai nocoana jana nenea, jiaonriha rai nenajau cauhin rai cajione ranaa coaacane. ¹⁹ Jataainte cairichaojoaurureein nii cojoanonaa que turuhane bana ausurineein nenacaauru enecuru, sisihajeein canaanai sirichaauru enecuru, naaonjoainuri. ²⁰ Cana Coaunera bajaauche, nabana jelaronaa bana, niheichu nebetacanaa cojoanonaa, naaonjoain bana niha nii sorohichene jaan cojoanonaane coataa. ²¹ Nitohaneeinte niha cureein jataain necairichanaa tabai, cana necoaauna caje coauneein nii chabana niha nitohanaine que airijiin niheichu nerinaain nii baiha. ²² Jana, nii cojoanonaa sarotiaeniha Cana Coaunerane, satiin cachaauru nichotenaa nainecururihei. Nete, atiin sarotiareein, janijiin niicha ranojoihunru belaitohane jaun acaauru coreniha.

²³ Chunocoha inara rai: ‘Caute ne Curisito Mesihasischa. Chajaau tejian coanicha,’ naa inara raine, jiaonriha esenetaaichene. ²⁴ Turuururichaaïn inara rene casajeeuru *profetaniha* nocoetonacaauru aina Curisito mesihasinia nocoetonacaauru. Nitohaneeïn turuhinte, itolere cojoelanaacojoai ichacurureein, janijiïn Cana Coauneraacha ranojoinunrunne maajeeïn coritana nainecuruhane coritacuruhane coina. ²⁵ Nitohanihane ajinihane inara rai beeun, caje coitucuhin nainaaïn ichaohichene coina. ²⁶ Aihane jaun, inara rai: ‘Nota tajiha cacha areroote ne,’ naauruhane nihanatiïn jiaonriha cuhichene. Niheichu: ‘Nocoa caute ne nasiincha,’ naa inara rai chunine, jiaonriha esenetaaichene. ²⁷ Charijieein teeinti, enoto mitu nichajai caje jilenetoha jiacane enoto soo nichaae cuhine, satiïn coanojoi ne. Nii rijijieeinte, satiïn coanojoiniha cureein, inae nacoauneeïn cau turuhanu acaihaniji Cacha Calahineein nejanoanaa nichaaunne bana. ²⁸ Charijieein teeinti, niha caanii setune que fauha ichotarine caje coitucuerae. Nii rijijieeinte coitucunojoinereein turuhanu canu Curisitonichaaunne bana.

Tururichaaïn acaihaniji cacha calahineein nejanoanaane

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹ Inae nitohaneeïn niha nii necairichanaa tabai cojoanonaane janate, nocohenaneeïn nerotoreein enoto cono. Atene netonaite, conohane

jianereein nii cojoanonaa bana. Jana arasi-jieeurute, dede caje naluurureein. Dedeu nenacaauru nihanatiinte nerurujuaaurureein.

³⁰ Nitohanihane janate laen, inanacareein dede caje inae fauha uhanu canu acaihaniji Cacha Calaohineein nenea nichaaunne bera. Nii jana, satiin chauratane sacuritaain nenacaauru cachaaurute, jataain coasinacaun chanaain coaracuruhane janane, dede sacari jana uhin fauha ureeunni acaihaniji Cacha Calaohineein nenea nichaaunne, jataain necaohachaaain itolere ichana nainein nelatein. ³¹ Nitohanein turuhinne canu letonocuru anjeraauru letoareeunni, tonijiaain jaaiha totein, satiin chauratane sacuritaain, itolerenein satono tinonoritiin nenacaauru janijiin canu ranojoinunri cachaauru taojiaauruha canu raine coina.

³² Aihana jaun, caa uhera que inara relaanune jaan que nerelaauche. Charijieein teeinti, inae rai nunecuru caohatonanaain alohacoaain ujuanihane caje, inae cataainjia ajaanaane coitucuhiche. ³³ Nii rijijieein, caa inara rai caitoonjoa tocohanihane coaraquichene, inae turuhelalajihanu acaihaniji Cacha Calaohineein nejanoanaa nichaaunne que nainacuche. ³⁴ Esinae rauhijiriinte, jaiti ooreniha caa enene nenacaauru cachaaurune jana aicheein. ³⁵ Dede aina chauratanete nitajeeurureein. Nete laen, nitajenereein, caa caitoonjoa nainaane reeitiaain, canu ere. ³⁶ Coatiha laen nihei chuni, rai cojoanonaa aina, 'Naaonjoain rijiu tiaainte aicheeincha,' naain nii coitucuera. Niheichu,

Cana Coaunera letonocuru anjeraauru dedeeu nenacaauru nihanatiin coitucuuruhi; niheichu canu- Calaohinichaaune saijieein coitucuhaaun canuhetonai. Acaihaniji canu Inaca Cana Coauneraachate, nii coitucuhin ne.

³⁷ Nihalu Nohene bana aihalune tocohaneente aicheein, inae nacoauneein turuha urichaaunni acaihaniji Cacha Calaohineein nenea nichaaunne cojoanona que turuhane bana. ³⁸ Coaracuche nachuhinti, jaiti uheniha elo tabaine jana, rai bote cuhane fauhin enoha Nohene que tiaaajoaain, raotojoein lenoneein, acau cohin, necohansajiaain, naaonjoauruhalu cachaaurune. ³⁹ Nejetaote laen, urichaaain elo tabaine coaaujeeurenihane jana, uha elo tabaine jaun jetao, jitariin acaauru joocalu ne. Nii rijijieein nechu, coohatejeeurenihane cachaaurune jana, nacoauneein turureeunni acaihaniji Cacha Calaohineein nejanoanaa nichaaunne.

⁴⁰ Nii turuhanune rijieeoritiinte, ocoana jana neeurureein coroatajai cachaauru. Leinjiinte, amanojoinihane jana, leeocha ratirinojoinereein.

⁴¹ Nii jana, coroatajai enecurute, tutune jaa neeuruhane jana, leinjiin amanojoinihane jana, leeocha ratirinojoinereein.

⁴² Nitohaneein: ‘Cuu tiaainte, turuha ureein canu Curuaanaa,’ naain coitucueeneichene jaun, tururichaaunnine que nainaain ichaaоче.

⁴³ Charijieein teeinti, leinjiin cacha: ‘Cuu tiha jantiine janate turuha ureein cau asijiauto,’ naain coitucuhane que nainaane jaun, nii chuni rai loreri asae enohane jerelanaala caohatiin rai loreri beraihane jaun, nenere basijiaera. Nii riji-

jieein inara netonai jatoroain neeuche. ⁴⁴ Aihane jaun, Cana Coanera Calaohi cache caje nejanonaa nichaaunne turu cojoanonaa coitucue-neeichene jaun, inara netonai nainain jatoroain canu cohacuche.

Fatoroon ere tonoraain nenea cache aina, fatoroon ere tonoraelanaala nenea cache
(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Cha teeinti letoaain ratiriha rai fatoroonne tonoraain, inae cuu tihane jana rai loreri asaae nenacaauru cacheauru coroaate, ⁴⁶ nii jataain raotojoein neeine, nii letoaain ratirihane jaan ichajihane jana eruha nii rai fatoronne. ⁴⁷ Nitohanein rai fatoroon aitoonjoa tonoraain icharate, esinae rauhijiriin satiin rai niicha sirii beraichanein tereein rai fatoroon. ⁴⁸⁻⁴⁹ Nete laen: ‘Jaitijiecha carajareein rai fatoroon,’ naain nii leeochoaauru letonocuru faojoaain sonajaain, ajetoriaacuru aina netaojiaain lenoneein ajeein, naaonjoaan, ⁵⁰ cha cohatejelanaala nihane jana turuhane, nii nechu aansai letono casetecareein rai fatoroon, ⁵¹ caseteco coaracuruha nechu cache coritaa Cana Coanera coitucuha nocoetonacaaurune rijijieein. Ecute catu rioneein chanareein,” nae jetao aina nerelanacaauru rai Jesoso.

25

Lechooncai ranunaauru ichanohi que erenaa

¹ “Cana Coanera Cojoanonaate, aihuruha lechooncai ranunacuru nisirihatanaa beseta quene rijijie. Nii lechooncai ranunacurute, rai cono erene que mocohin nenea amaain,

nii nisirihatenei cohaca cuure turu jana raauruhane coina. ² Nii lechooncai ranunacuru caje, saoquii ranunacurute, niicha ichai que caohachaaïn coacuelanaala icharaauru ne. Jana, leeochoauru saoquii ranunacurute, jataain nainaaïn niicha ichai icharaauru ne. ³ Nii saoquii cha coacuelanaala nenacaauru ranunacurute, rai cono amaauruhane saijieein, nacoaauneein noitecuruhane jaanu erene amaaurene. ⁴ Nete laen, nii saoquii jataain nainaaïn nenacaauru, rai cono amaauruhane choae tacaain, le botichananaain rai noinu erene amaaure. ⁵ Nitohaneein cuuru jana, jaiti turueniha nii nisirihateneine jaunte, inae siniitoruhane jaun, satiin sinihure nii ranunacuru. ⁶ Nii janate, inae dede catai riiu: ‘Inae uha nii cacha nisirihatenei. Chajaaïn que tacaain raachera’ naain toniha eheonane jaunte, ⁷⁻⁸ nimichucutaain rai cono noitecuruhane jana, nii saoquii cha coacuhelanaala nenacaauru ranunacuru, nii saoquii nainaaïn cono noinu que erene uaurera rai: ‘Atiin canacaanu sihuiche aansijiin, nii inara cono noi erene quera. Inae saa rai noi erene jaun, jaca canacaanu conone jaunne aitocoaanura,’ naauruhane janate: ⁹ ‘Nainihaacanuta. Inara sihaacanune, canacaanu rai nihanatiin nerihane coalanaalata. Chajaaïncha que necoreteeuruhane jaun cuhin, coretenichuchera,’ naaure nii rai cono noinu amaaïn cunacaauru ranunacuru. ¹⁰ Nete nii rai cono noinu erene coretiha cuuruha nii saoquii cha coacuelanaala nenacaauru ranunacurune jana, inae turue nii nisirihatenei cacha. Nitohaneein turuha nii

cache nisirihatennenine janate, aina jiniiquiin loreri asae enooruha beseta que nii saouui ranunacuru nainai nenacaaurune jana inae nefue acuuja. ¹¹ Nii janate, inae nii acuujuaniha turuhin: ‘Curuaanaa, atiin canacaanu rai acuuja joaracaane canacaanu netonai enohacaanu,’ naauruha nii saouui ranunacuru cha coacuelanaa nenacaauru, rai cono noinu coretecuruhane caje turuhinne janate: ¹² ‘Esinae rauhijiriin inara coitucuhanune coalanaala,’ nae acaauru rai nii curuaanaa. Nii rijiichate cureein Cana Coaunera Cojoanonaa.

¹³ Aihana jaun, itolere bana nii que nainai jatoroain ichaaoche, ‘Naaonjoai janonaa banate aicheein. Cuu tiariinte aicheein,’ naain coitucue-neeichene jaun.

Cachauru rai coriqui tein ratiricha fatoroon rijiicha Cana Coaunera Cojoanonaane (Lc 19.11-27)

¹⁴ Cana Coaunera Cojoanonaate, leinjiin cache coriajai atane cuhane jaun, rai cachauru cotijiaain, acaauru que coriqui beraichatera rijijie, ¹⁵ leinjiin rai saouui oaraacai coreneein nena coata caje coriqui te. Jana leeocha raite, coroata oaraacaain te. Jana leeocha raite le oaraacaain te, le cachauru rai coretena nainecuruhane jeeonijihanaain teeinte amue. ¹⁶ Nii saouui oaraancaain raera cachate, nii coriqui que rucuhale coreteen, que necoreteen saouui oaraancaain nii coriqui jojoe. ¹⁷ Jerichanejeein techu, coroata oaraacaain niicha rai jojoe nii coroata oaraancaain raera cache. ¹⁸ Nete laen, nii le oaraancaain

raera, niicha bajei atane jachu cuhane nii rai fatoroon tenojoi coriqui asi. ¹⁹ Nii baiha carajaain catiaainte, inae turue nii acaauru curuaanaa coriqui teein ratiricha. Nitohaneein turuhinte, nii acaauru rai niicha tei coriqui coreniha acaauru rebe bajae. ²⁰ Nii saoqui oaraancaain raerate ichoaichaniha turuhin: ‘Curuaanaa, nocoha taolu canu rai, saoqui oaraancaain iicha tei coriqui. Nocoa chaen leechoa saoqui oaraancaain joocaaune jaan,’ naain, nii coriqui niicha jojoi tiha nii rai cachane janate: ²¹ ‘Jataain caohachate ichaaicha, jelai amuritoriin nenea beraichaneein ii tereunnicha. Aihana jaun, chaajaain caloheri asaae enoote jiniiquiin rachoojihacara,’ nae nii curuaanaa. ²² Nii baihate turue, nii cacha coroata oaraacaain coriqui raera. Nitohaneein turuhinte: ‘Curuaanaa, nocoa taolu canu rai coroata oaraancaain iicha tei coriqui. Nocoa chaen coroata oaraancaain joocaaunne jaan,’ naa nii coroata oaraacaain raera cachane jana jetaote: ²³ ‘Jataain caohachate ichaaicha, coroatajajei aina caohachaaain erenaa tonoraain ichaine jaunne, jelai amuritoherii beraichaneein ii tereunni. Aihana jaun, chaajaain caloheri asaae enoote, jiniiquiin rachoojihaca,’ nae nii curuaanaa.

²⁴ Nete laen, nii le oaraancaain raera cacha turuhin: ‘Curuaanaa, nechua aansai cachaneeine jaun, temueneeine jaanru jelai caje temule raain, ii ocoananelanaala nenacaauru caje nihanatiin temule raain, ²⁵ naajoaaine jaunna ii coasiha, atane jachu cuhane ii coriqui asihun. Nete cau ne nii ii coriqui,’ naain nii coriqui cainaa nii cachane jaunte: ²⁶ ‘Iite, canu cacha

baasoneein bajeriti cacha neei. Inae raotojoein canu temulenelanaala nenea niha natiin raain, canu ocoanelanaala nenea caje temule raain naajoaanune coitucuhine saijieein, ²⁷ chanuna chaen, canu coriqui amaain teneei banco cuhane. Bana nitohanihane jana nihane, canu turuneeine nii banco cuhane neein nejoocane jaanne maa-jeein rareeun,' nae nii curuaanaa. ²⁸ Niritiinte, ecu nenacaauru rai: 'Caje nii le oaraancai niicha sirii coriqui ruluhin, nii lechoonca oaraancaneein siricha rai teeuche. ²⁹ Nitohaneeinte, siricha rai jataain jelai amuritoheriin tenojoinereein, jelai amuritoheriin sirihane coina. Jana, cha siri-lanaala nenaate, acaihaniji niicha sirii, jitariin caje ruluerareein. ³⁰ Aihana jaun, caa canu cacha baaso cha coitucuhi mucuhin, naain airiniha nocohenaanau jaaochete, ecu neein mainajeein chanaaine,' nae ecu nenacaauru rai.

Rucuhenoinerichaain baaso icharaauru aina caohacha icharaauru ichaone

³¹ Inae rai cono caohacha que conohin, rai anjeraauru cataaun uhin turuhin rai rori- *trono* ichoae nelauriaanu canu Cana Coaunera Calaohineein cacha caje nejanoanaa nichaaune banate, ³² satiin lauri lauri nenacaauru cachaauru turuurureein canu acatiha. Nitohaneein nacatiha turuuruhane janate, carenerocuru caje, jelai teein cabraauru leruha carenero beraichane rijijieein, ³³ raotono nichajai que, nii janijiin niicha ranojoihunru- rai cachaauru teein, najaabiji nichajai que nii rai cachanelanaala nechuhane aansainein nenacaauru tereein. ³⁴ Nitohaneein jelai tihacoaain lerunajaainte, nii raotono nichajai

que nenacaauru rai: ‘Chajaauche cajiha satiin, nii canu Inaca rausiaenojineein neiniquichene. Chajaauchete, cana rai chauratane coaunaane caje coauneein, inara que banihateein canu Inaca Cana Coauneraacha rucujuei Cojoanonaa que ichaohiche. ³⁵ Inarate, mjitichaaunne canu coroaatein, cocoirichaaunne acau que cacocaain, canu nesurunaja colane amuhemuhecaunne, canu nesurunajaanu tein, ³⁶ lanaa canu rai cajionene, carai cajione tein, cunaitichaaunne turuhin cacoharaain, caresero cuhane nihanune jana, turuhin canu coaraain, naaonjoaain canu rai nelateein nerejetocoiche,’ narichaaunni acaauru rai canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaune. Niritocaaun acaauru raine janate: ³⁷ ‘Curuaanaa, esinaaena mijiteeine ii coroaatein, cocoireeine ii cocoaain, ³⁸ ii nesurunaja colane amuhemuhequine, ichei ii nesurunaja tein, ii cajione colane neeine, ichei cajione tein, ³⁹ cunaitein, caresero cuhane neein naaonjoaine turuhin ii coaraain, naaonjoa rejetocooanulura,’ naauruha rai nii couluuonjoji suujuaquiin nenacaaurune janate: ⁴⁰ ‘Satiin canu nejeraauru cairicheinejeein nenacaauruhacha latei terejetocoichenete, canu rai tiha nii terejetocoichelu,’ naain acaauru tonorareein nii acaauru Curuaanaa *Rey*,” nae acaauru rai Jesoso.

⁴¹ “Niritohane baihate, nii najaa biji nichajai que rai cachanelanaala nenacaauru rai: ‘Naain cacaje amuhin, moconajaera aina rai letonocuru que banihateein ichanohin

chabana jacanaa charanejeein nenea usi rene cunichuche, nii coina neiniquichene jaun,' naain usi rene letoanajareein. ⁴² Niritiin usi rene letoanajaainte: 'Inarate, mijitichaaunne niha natiin, canu coroatelanaala, cocoirichaaunne niha natiin, acau que canu cocoaelanaala, naaonjoa rejetocoichelu. ⁴³ Niheichu canu nesurunaja colane amuhemuhecaaanne niha natiin, canu nesurunaja tiheeiche. Canu rai lanaa cajionene niha natiin, canu rai tiheeiche. Niheichu cunaiteein, caresero cuhane neein naaonjoaanune niha natiin turuhin cacoharaheeiche,' naanu acaauru raine janate: ⁴⁴ 'Curuaanaa, esinaaena ii coroaatelanaala, cocoireeine ii cocoaelanaala, ii nenajanu lateeine ii rai telanaala, cajione lateeine ii rai telanaala, cunaiteein, caresero cuhane neein naaonjoaaine jana turuhin ii coaraelanaala, naaonjoan rejetocooanulu,' naain bajaauruhane janate: ⁴⁵ 'Esinae rauhijiriinte, satiin cairicheinejeein nenacaauru cachaauruacha latei teneeichene canu raite nii teneeiche. ⁴⁶ Satiin nitohaneein nenacaaurute, chabana sanaachara caseteco que neeurureein. Jana, coluunojoi suujuaquiin nenacaaurute, chabana sanaachara ichaonaa que neeurureein,' naain tonoranaareein nii acaauru Curuaanaa *Rey*," nae canacaanu rai Jesoso.

26

Jesoso mucuuruhane coina que ereereecuruhane
(Mr 14.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Inae cachaauru rai niritohane nainainte, niicha relai nichaanune rai: ²“Nii coitucuhichene rijijieeinte, coroata janoi cuhane nereein Fasocoa beseta. Inae laen Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne mucuhin teeururichaaain coroso que catinaauruhane coina,” nae Jesoso. ³ Nii bananeeinte, saseredotecuru curuaanaa curuaanaa Caifasi loreri asae ita taojiaaure saseredotecuru aina Jorionichaanune bichauhenaauru, ⁴ Jesoso mucuhin, nechuhanein colurujueein sohin joerateeuruhane que coaacuruhane coina. ⁵ Nejetaote: “Nainihaacache beseta cojoanonaa bana ichacaachene, nabana cachaauru suujua rerohecana coataa,” naaure jetao ita rai.

Jesoso ichoaete nejuuaauruhane jaan choohite leinjiin ene.

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Betaniau, “Nabero caje nerautanaa,” naain niicha curuaatehuri- Simoon loreri asae niha Jesusone janate, ⁷ ajeri coreti caje ichanohin boticha laajoiri cuhane, le curuhin jujuhin-jataain coretiin nenaamaain jetao, rori ichoae lauhecoha Jesusone jana, coturi ichoae nii jujuhi choohite nii leinjiin ene. ⁸ Nii coaraainte obajeein: “Chanuna jataain coretohane saijieein, catohaneein jujuhi lanaje caa ene. ⁹ Bana jataain coreein que necoreteein, nii rai core coriqui que, cairicheihuru coroatajanelanaa,” naacaanu aina nerelanaa nichaanune janate: ¹⁰⁻¹¹ “Chanuna niritiin caa ene rerohecaache. Jataain canu rai caohachate ichae caa ene. Inae itolere bana inara aina nerihaaunni. Jana,

cairicheihurute laen itolere bana neeurureein inara aina. ¹² Caa jujuhi choroha cajabereeo ichoae caa enenete, canu conautecuruhane coina cajabereeo rucuheca ichae. ¹³ Esinae rauhijiriinte, cana rai chauratane sacutaain caa osa caje nichoterichaa in cachane jaan que cachaauru relaauruhane jaaunru, caa cajabereeo ichoae jujuhi tiha caa ene quene maajeein cachaauru rai ereerecureein. Nitohaneente, coaunojoinereein itolere bana caa ene,” nae Jesoso aina nerelanaa nichaanune rai.

Jesoso coulurujih Jodasine
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Nii jana, nii aina nerelanaa nichaanune lechoonca coroataja neein nena Jodasite, saseredotecuru curuaanaa coaraa cue. ¹⁵ Nitohanein cuhin jetaote:

“Inaaojoaain carai coriqui tenaa nainequiche, inara rai Jesoso tihanune coinata,” naain acauru caje bajaane jana nichata chooncaain coata caje nena coriqui teuruhane coina rai aitocure. ¹⁶ Nii jaun jetaote, jelai neorihane jana inae acauru rai Jesoso tenaa nainihane jaan que coacuhin jetao, amuhemujue Jodasi.

*Aina nerelanaa nichaanune aina janotiin lenon-
iha Jesusone*
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹⁷ Inae nunuheca jorerera colane ichanohi faan quihuruhane jaan beseta Fasocoa cojoanonaane janate, Jesoso rohan nichuuntaacaanu:

“Chu Fasocoa cojoanaa nunuhe cojoanotiin que, canaacha quiineni lenone ichacaaunne jereita,” naain Jesoso caje bajaacaanu aina nerelanaa nichaanune janate:

¹⁸ “Chajaain taa neseeu leinjiin cacha loreri asaae cuhin: ‘Cacha relaerate ichei, “Inae canu cojoanonaa que tihane jaunne ii loreri asaae ureeun, cuu canu aina nerelanacaauru aina Fasocoa beseta bitoaanune coinara,” naain aitoroate ii rai,’ nanichuchera,” naain canacaanu caje tabaauru letoae Jesoso.

¹⁹ Niritiin letoanajaa Jesusone jaun cuhin, nii naitoonjoa rijijieein Fasocoa cojoanotiin que canacaanuhacha quiineni lenone ichacure aina nerelanaa nichaanune tabaauru.

²⁰ Nitohaneeinte, inae nocohecane jana, lechoonca coroatajaain aina nerelanaa nichaanune aina lenoniha ne Jesoso. ²¹ Nitohaneein lenoniha nihacaanune janate:

“Esinae rauhijiriin, leinjiin inara cajete, cacoelaichaneei neeichene saijieein, caque nejeratenacaauru rai cacolurujueein, acaauru rai caetereeincha,” naa canacaanu rai Jesusone jaunne, ²² jataain inaderaain le cachanichaanune:

“Curuaanaa, canu quenacha aitoi,” naacaanu satiin aina nerelanaa nichaanune janate:

²³ “Caa ojoaichu cuhane faan setejiarichate nii cacolurujueein caetereein. ²⁴ Nitohaneeine,

canu que aitiin laenanohineein niha Cana Coaunera Quiricha inoansi cuhanena rijijieein, Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne, nii nainaa cureeunni. Nete laen, jataain cairichaojoareein nii canu colurujuera.

Caohatorihalu niqui nitohanesihane ajiniha nejanoaenihalu nii cachane,” naa Jesusone janate:

²⁵ “Cacha relaera, canu quenacha aitohi,” naa nii colurujueranu Jodasine janate:

“Mmmjjjm, nii bajaaine rijijieeinte aicheein,” nae Jodasi rai Jesuso.

²⁶ Nitohaneein lenonichaanune janate, faan mucuhin: “Narihara Cana Coaunera,” naain, cataaun nii faan tatuhin beeune beeuneein aina nerelanaa nichaanune rai teein:

“Caa quihuche. Caate, cajabereeo nenaaneein ne,” naain canacaanu rai teinte, jerichanejeein nii faan ichaane rijijieein ²⁷ acau cooruhane jaan curu cuhane, conacai bino mucuhin: “Narihara Cana Coaunera,” naane baiha canacaanu rai nii conacai teinte:

“Satiin jiniiquiin leruune leruunein caa conacai cooche. ²⁸ Caate cacoichananeein arajii cachaauru caohachanu que canuhacha ichaneni cojunacanein chorohi jaonjoinereein. Acate arajii osaonacaauru que suujua acaterichaaine coina orichaaunine cojunacane. ²⁹ Nena laen, inae nacoauneein inara aina jiniinquiin, caa oba caje ichanohin conacai coenereeeni, Ofa Cana Coaunera Cojoanonaa que inara aina jiniinquiin neein nii bana ocoonaneein nena bino cohacachene reentiaaajoaain,” nae aina nerelanaa nichaanune rai Jesuso.

Coitucuha nocoetoenerichaaïn Fedorone biha Jesusone

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Nii baihane, Quiricha Inoaensi cuhane laenanoineein nena salmo tabaauru que nenatichaanune nainaan, Oliboneein niicha curuateeuri ichatane ucuunno que cuhacaanune janate:

³¹ “Enene cojoanotiin cuhanete, satiin inara, Canu esenetaain canu que jaaequiin neeichene jianein, ita caje riaaneriquicheein, Quiricha inoaensi cuhane:

‘Carenero beraicha sohin jaaoruhane janate, ita caje riaaneeurureein

niicha beraihuri carenerocuru,’
naain canu que aitiin besihalune rijijieein.

³² Nena inae ohanune caje ichanacaanune, inara ajiniha Calileea cureeunni, ecu nacoaunein jiniiquuin nena coinara,” naa Jesusone janate:

³³ “Ii esenetaain ii que jaaecooruhane jianein, neeuruha leechoaaurune nihanatiin, coatiha laen canu ii esenetaain ii que jaaecohanune jianerihaaunni Curuaanaa,” naa Jesoso rai Fedorone janate:

³⁴ “Esinae rauhijiriinte, enene cojoanotiin cuhane jaiti ereniha ataohari curuaanane ajiniha, nichata saain canu coitucuha nocoetoeneriquiin,” naa Fedoro rai Jesusone janate:

³⁵ “Airihaauni bajaata Curuaanaa. Ii aina curuaaecaain jereraa casohin cajaaoruhane coinane nihanatiin, nainihaaun ii que jaaecohanune jianein ii coitucuha nocoetoenihanunera Curuaanaa,” naa Jesoso rai Fedorone janane, leechoaauru aina canacaanu netonai, nií aitoha Fedorone rijitojoein aitocaaanu.

Jetesemanii netiin Cana Coaunera bajaa Jesusone

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Nii baihate, aina nerelanaa nichaanune aina jelai caje amuhin, Jetesemaniineein niicha curu-ateuriu cue Jesoso. Inae ecu turuhacaanune janate:

“Cau nelauriaain canu cohacuchena, inara tonohanau tajiha cuhin Cana Coaunera bajani,” naain ³⁷ jiniichaaain Fedoro, coroatajai Sebedeeo calaohichuru, naonjoaihunri amaain jataain nererojoecaaajoaain naonaain jetao, jataain inaderae Jesoso. ³⁸ Nitohaneein inaderaain jetaote:

“Jataaine onaanajaanu rijitocojoaain casuujuu cuhane inaderaaunra. Cau nedaain, canu jiniichaaain ichaaojoein cacohacuchera,” naain ratirinajaain jetao, ³⁹ acaauru caje, nita cuhin neseonraain atane que coturi temetaain jetao: “Ofa, icheine aitoon. Bana ii jereeine jana nihane, caa necairichanaa tabai caje canu rocohi. Nena canuacha jerei rijijieein ichaaine jereneun. Ii jereeine rijijieein ichaainene jereunra Ofa,” naain Cana Coaunera bajaane nainaaain jetaote, ⁴⁰ jelaiha cuhin nii neeuruha aina nerelanacaaurune jaau turuha Jesusone jana jetao, najiniha sinihuruhane jana erunajaain jetao Fedoro rai:

“Chanuna canu aina leratojoein, sinilanaala ichaaojoein nena naineneeiche. ⁴¹ Sinilanaala ichaaojoein neein Cana Coaunera bajaauche, nabana chatohanai que nesaruhin neeichene coataa. Inara suujuate niqiu aitona naine, nete

inara jaberoco jataain nii abaantasine,” naain jetao acaauru ratiriin jelaiha nii Cana Coaunera bajaane jaan cue Jesoso.

⁴² Nitohaneein inae coroata saain, jelaiha cuhin Cana Coaunera bajaane cuhane jetaote: “Ofa, caa necairichanaa tabai canu cojuhin canu coaranu caje canu roconaa jereneeine, ii jereeine rijijieein ichaau,” naain jetao Cana Coaunera bajae Jesoso.

⁴³ Niritiin Cana Coaunera bajaane caje, nacoauneein jelaiha cuhin, aina nerelanacaauru coaraa cuha Jesusone jana jetaote, jataain banetjoe niha acaauru rai sinirenane jaun nimirichaa acaauru notane jaun, sinihuru jana erunajaane jaun jetao, ⁴⁴ ecu ratirinajaain jelaiha cuhin, Cana Coaunera bajaane nichatasatiha cue, nii jauriaanejeein aitohane rijitjoein Jesoso.

⁴⁵ Nitohaneein jetaote, jelaiha nacoauneein nii neeuruha aina nerelanacaaurune jaun, acaauru rene turuhin jetao:

“Jaitinachura caohacha nainetjoein siniichete. Inae laen, Cana Coaunera coitucuhichuru bijiu tenojoinichaaun, canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunne cojoanona que turuha.

⁴⁶ Chajaaain nimichucuchete amuhacachera, inae nichuuntajihai nii acaauru rai caeteraanura,” nae jetao Jesoso aina nerelanacaauru rai.

Jesoso mucuuruhane

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Niritiin, jaiti aina nerelanaa nichaanune aina ereereeca Jesusone janate, turuha uhe, Jesoso aina nerelanaa nichaanune lechoonca

coroatajaneein nenea Jodasi, letoanajaauruha saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa, chaen Jorionichaachene bichauhenaauru, naaonjoainurine jaun, enuha, sabere, naaonjoain que biji achunequiin nenacaauru arajii cachaauru uhaain. ⁴⁸ Jaiti Jesoso rene turuelanaalate, nii aina cunacaauru rai jetao: “Inae cuu turunaane: ‘Sohara cacha relaera,’ naain rai nomeri lohitoreeuni, caje coitucuhin, aca mucuhichene coinara,” naain acaauru rai be jetao. ⁴⁹ Niritiinte Jesoso rohan nichuuntaain: “Sohara cacha relaera,” naain Jesoso meri lohitoha Jodasine janate:

⁵⁰ “Cacoelaicha, ii jereeine rijijieein coaraain chatohaneein caetecurumiin,” nae Jodasi rai Jesoso.

Nii janate Jesoso rohan nichuuntaain, Jesoso mucuure nii Jodasi amanojoinuri cachaauru.

⁵¹ Nii janate, rai sabere rocohitiin, que nii saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa letono uricho sauhitiin beuhitoha leinjiin cacha, Jesoso aina cunaane janate:

⁵² “Jelaiha rai curu cuhane, nii ii sabere teeu. Satiin sabere que sonajaain jaaoreraaurute, sabere que acaauru netonai sonojoiniha cuurureeincha. ⁵³ Tana ena canu Inaca caje bajaanune, canu rai lechoonca coroata lauriin anjeraauru letoanaa nainiha, acaauru aina canu coreniha ita sooruhane coinane coitucuhine. ⁵⁴ Nene naineneeun nitohanai ichacaaunne. Inae rai Quiricha inoaensi cuhane, catohaneein caetecururichaainne que aitiin laenaeratihalu Cana Coaunerane nainaane nihane jaun,” naainte nii mucuha unacaauru rai:

⁵⁵ “Chanuna necha aansai cacha mucuha unaa tocohanein, sabere, enuha, naaonjoainuri que biji achunequiin canu mucuha uhiche. Cojoanoonetojoeine inara notaracaae, Teenforo asaae cachaauru relaa nenajacoon. Nii saijieeinte, canu mucunaja queneeiche, ⁵⁶ inae nitohaneriquicheeine que aitiin, rai *profetacuru* que laenaeratihalu Cana Coaunerane nainaaichene coina,” naa acaauru rai Jesusone janate, ecu jelai ratiriin, satiin sorohacaanu aina nerelanaa nichaanune.

Niha chatohanaine rucuherranein nenacaauru Jorioocuru bichauhenaauru acatiha niha Jesusone (Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Nitohanein Jesoso mucuhinte, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa Caifasi loreri asaae amaaure nii mucuureraauru. Nii janate, nii Caifasi loreri asaae ita taojiaain neure Moisesa aitoonjoa rauhi que cacha relaaurera aina fariseeocuru. ⁵⁸ Nitohanein, inae Jesoso amaauruhane janate, nita acaauru coarajeein cuujueein sacuhin, Caifasi loreri chaje rohan neeuruha Teenforo beraichacurune jaaun, ecu acaauru aina enohin lauhequiin, jelai caje coaanein Jesoso coaraje Fedoro: “Chatohanerichaaaincha,” naane jaun.

⁵⁹ Nii janate, nechu jataain nohanein, colurujueein Jesoso atinaeratecuruhane jaanu que coaacure saseredotecuru curuaanaacuru, chaen niha chatohanaine rucuherranein nenacaauru Jorioocuru bichauhenaauru, naaonjoainuri. ⁶⁰ Nete, nitohanein arajii

cachaauru colurujeeuruha nohaneene saiijeein, nii chatohaneein teeuruhane jaanu lera erusichurene. Nii jaunte inae satononiha coroatajaain nimichuhin:

⁶¹ “Esinaete chuhisi: ‘Nainichaaun caa netaoji-aain Cana Coaunera coroaecuruhane jaa coloheri Teenforo chamuhintiin, nichata janojoein kuhane jerichanejeein michuhanunera,’ naain erenaja-quera,” naauruha nechu nohaneein colurijihane janate, inauheneeicha acaauru aonaje Jesoso.

⁶² Nii jaunte laen nimichuhin:

“Chanuna ereneei iitonai. Esinaena rauhijiriin aitoine jaunna caa ii colurujeeuruha,” naain caje bajae saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa, nete inauheneeicha aonaje Jesoso ⁶³ Nii jaunte rai nacoauneein:

“Esinae rauhijiriin, Cana Coaunera coreniha beeenena jereeun. Iina esinae Cana Coaunera Calaohi Mesihaseenei,” naa rai saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaane janate:

⁶⁴ “Esinae rauhijiriinte, acanichaaunne que aitohicha. Canu Cana Coaunera Calaohi cacha caje nejanoanaa nichaaunnena, coarajeeichene jana canu Inaca itolere ichana nainera Cana Coaunera raotono nichajai que lauhecreeun-nicha. Chaen techu, dede sacari jana uhin fauha uhanune coariquicheeincha,” nae nii sasere-dotecuru curuaanaacuru curuaanaa rai Jesoso.

⁶⁵ Nii jaunte obaaecane cojunacaniha rai cajione romaromaain:

“Nechu jataain Cana Coaunera baijiaate, caritiin ere caa cacha. Cha nenacaenneeina coaraain cana rai colurujuera laterihacache. Inae inara

netonai, Cana Coaunera baijiaeraanu rijitiin irihane aonaquiche. ⁶⁶ Tonaquiche jana inara, caa naitoonjoa que,” naa rai leeochoaauru rai janate:

“Esinaete chuhisi, aca colurujeeuruhane jaan ujuaihone. Aihane jaun ohanete caohachae,” naaure.

⁶⁷ Niritiinte, nomeri colunecuruha tabaaaurune jana faohacure leeochoaauru. ⁶⁸ Jana leeochoaurute:

“Chajaain aihane, ii Mesihasineeine, caa ii soera cojoeluinaaura,” naain rai nomeri faojoaain soore.

Jesoso coitucuha nocoeteniha Fedorone
(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15, 25-27)

⁶⁹ Nii tonohanau, ecu airiniha lauhecoha Fedorone janate, rohan nichuuntaain:

“Iitonaite, Calileea cocoaicha Jesoso aina nerejetohilu,” naa leinjiin ene coseenraneein nenaane janate:

⁷⁰ “Nii aitohine jaan cache coitucuhaaun,” naain satiin aonajeeuruha ecu nenacaaaurune urichoo suujue Fedoro.

⁷¹ Nii baihate jelai caje amuhin, rijia acuujuja rohan cuha Fedorone janate, coaiten coaraain:

“Caa netonaite, Nasarete cocoaicha Jesoso aina nena ne,” naain leeochoaauru rai biha leinjiine janate:

⁷² “Esinae rauhijiriin, Cana Coaunera notaracaae nii cache coitucuaaunta,” naain nacoauneein suujue Fedoro.

⁷³ Nii catiariinte Fedoro rohan nichuuntaa-coaain: “Esinae rauhijiriinte, iitonai aina nenaaneein, ii ereecha cajete necoitucuerateeicha,” naaure nii ecu nenacaauru Fedoro rai.

⁷⁴ “Esinae rauhijiriin, Cana Coaunerate coaraje nii cacha coitucuenihanunera,” naain nesuujiha Fedorone janate, nii rijieoritiin inae ere ataohari curuaana. ⁷⁵ Nii jaunte: “Jaiti ereniha ataoharine janate, nichata saain cacoitucuhine suujueriquincha,” naalu rai Jesusone coacuhin, jelai caje mituhin amuhin, jataain inaderaain chanae Fedoro.

27

Filato rai Jesoso teuruhane

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Inae janohane jana jetaote, satiin saseredote curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru, ita suujua rijitoejein ita suujua tacaure, Jesoso sohin jaaoruhane coina. ² Nitohaneein jetaote, Jesoso ichojoaain amaain, Roma cocoaichaneein nena coberenadoro Filato rai teure.

Oha Jodasine

³ Inae nitohaneein Jesoso cairichaain atinaaururichainne que nainaan jetaote, jataain inaderaain netoejeete nii coulurujuera Jodasi. Nii jaun jetaote, nii saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa, chaen Jorioocuru bichauhenaauru, naaonjoainuri rai jetao:

⁴ “Osa quene nesaruun, inara rai atinaaichene coina cha ujuaihonselanaala nena cacha teincha,” naain nii nichata chooncai coataneein nena coriqui coretecuruhane jaan cainaa Jodasine jana jetao, ranaa jerelanaala:

“Nihei cha coitucunaa nainihaacaanu nii aina canacaanuta. Iichate nii coitucuujeueicha,” naaure jetao Jodasi rai. ⁵ Nii jaun jetaote Teenforo asae nii coriqui rialaaitiin ratiriin jelai caje amuhin raajenhane rai raro ruluhi ohe Jodasi.

⁶ Nii jana jetaote, nii coriqui raain jetao:

“Caa coriquite, ichana corenihane jaun, leinjiin calaniheen ne. Aihana jaun, jelai teein Cana Coaunera rai canaacha tei coriqui curu cuhane, caa coriqui tenaa nainihaacache,” naaure jetao ita rai saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru.

⁷ Niritiin coacuhin ita suujua tacaain jetaote: “Atane rocoorua, caje ojoaichucuru jaauruhane coinane jaan,” naain niicha curuaateeuri jelai coretecore nii coriqui coreniha, niha nejelau atane caje uhin onaane, cuu teein conautecuruhane jaanu que. ⁸ Nii jaun jetaote, Ichana Batane neein jelai curuaateeure enanetojoeein cachaauru. ⁹ Nitohaneente: “Rai core nichata chooncaain coataneein nena coriqui, Israelitacuruhacha cainai raainte, ¹⁰ coreniha: ‘Atane rocoorua, caje ojoaichu ichacuruhane coinane jaan,’ naain acaauruhacha curuaatei atane coretecore,” naain beratihalu *profeta* Jeremihasi que Cana Coaunerane rijijieein, nii naitoonjoa nainaaure.

Filato acatiha niha Jesusone

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33–19.38)

¹¹ Inae coberenadoro Filato rene Jesuso amaain turuaauruhane jana jetaote:

“Iina Jorioocuru curuaanaacuru curuaanaa-Rey inein,” naain caje bajaa Filatone jana jetaote:

“Esinaete, acanichaaunne que aitohicha,” naain Filato tonorae Jesoso.

¹² Nii nainiha jetaote, cuu tein, Filato rai coulurujeeuruha saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina, Jorioocuru bichauhenaaurune jana jetao, cuu inauheneeicha aonajenajae Jesoso.

¹³ Nii jaun jetaote:

“Toon ii que ereein ii coulurujeeuruhane aonaaaina,” naa Jesoso rai Filatone jana jetaote, ¹⁴ cuu inauheneeicha tonoraelanaala aonajian Jesusone jaun jetao, inae rai tonaain irihane jaanu coitucue ne Filato.

*Jesoso ateinaauruhane rai neeuruhane
(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38–19.16)*

¹⁵ Beseta bana naineein jetaote, janijiin: “Acate caohachae mituhanera,” naauruha satiin cachaurune jaan mitai nejesinane caseteco nihane caje Filato. ¹⁶ Nii bana jetaote, caresero cuhane niha itolere sacutaain cachaauruhacha coitucui Jesoso- Barabasineein acaauruhacha curuaatei caseteconeeinne jaun jetao, ¹⁷ satiin netaogiaain codohacooruha, nii Jesoso colurujeeurera cachaaurune jana:

“Chariji caa coroatajaaihuri caje, jianichaaunne jeriquiche. Caa Jesoso Barabasina jianerihanu. Ainihanena caa Jesoso Mesihaseinein acaauruhacha curuaatei jianerihanu,” naain jetao acaauru caje bajae Filato, ¹⁸ nechu necoelai caaun, nii coulurujeeuruha raine que nainaane jaun.

¹⁹ Niritiin jetaote, nii cha rucuhecane jaan rori ichoae lauhaca Filatone jana: “Jiaonriha chatohaneein nii cha ujuaihonelanaala nena cachea tenaa coaauquine. Janotiine nii cachea coreniha, jataain baasoneein sinicoonni,” naain jetao be-rate rai comasai.

²⁰ Nejetaote, satiin nii cuu nenacaauru cachaauru suujuau tacaure, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru: “Nii Barabasi jianeein nii Jesoso atinaerateeu,” naauruhane caina. ²¹ Nii jana jetaote:

“Chariji jianichaaunne jeriquiche, caa coroata-jaaihuri caje,” naain acaauru caje nacoauneein bajaa coberenadoro Filatone jana jetaote:

“Nii Barabasi que tacaajeein jianeeinena jerichaanu,” naauruhane jana:

²² “Chajana laen ichareeun, caa Jesoso Mesihasee in acaauruhacha curuaatei aina,” naa Filatone jana jetaote:

“Coroso que laen aca teeu,” naaure jetao satiin.

²³ Niritocuruhane jaun jetaote:

“Chatohanai baasona ichae,” naa Filatone jana jetaote:

“Chajaain coroso que teechaau,” naaure jetao tonijiaain ehequiin.

²⁴ Nitohaneein Jesoso jianena jeriha Filatone saijieein, jianena jerelanaala rai suujua rerohecaauruha jelai ichoae jauhecotojoeriin cachaaurune jaun jetao, acau raerateein jetao:

“Coatiha canu, orichaaain caa cachane ujuaihoneein nerinaaunni. Inarate nii ujuaihoneein neriquicheein,” naain jetao, satiin coarajeeuruha

nii cuu nenacaauru cachaaurune jana jetao, rai biji culeje Filato, nii ujuaihoneein nenihane cou-junacaneein, nitohaniha acaauru ichaone jaun.

²⁵ Niritoha acaauru rai Filatone jana jetaote:

“Satiin canacaanune, canacaanu bereecuru aina jiniiquiin, oha caa cachane ujuaihoneein nerichaanuhi,” naaure jetao Filato rai cachaauru.

²⁶ Nii jaun jetaote, Barabasi jianein, nii baiha Jesoso bisichatein acaauru bijiu tein, coroso que terate Filato.

²⁷ Nii jana jetaote, niha chatohanaine rucuhecuruhane jaan coloherinein nenea-loreri seeonjoa asae Jesoso amaa in jetao, curuhacaain netaojiaain neeure satiin coberenadoro rai soodarooru.

²⁸ Nitohanein tein jetaote, rai cajione rocohin que cajione lanajai curuhacure. ²⁹ Chaen couturi que oja caje ichanohin comai lauriaain jetao, rai biji raotono nichajai que otiha teure. Nii baiha jetaote, nacatiha neseonriaain: “Laraajiin ichaohine Jorioocuru curuaanaacuru Curuaanaa Reycha,” naain jetao, ³⁰ couluneeinchuru nii rai niicha teuri otiha que jetao, rai couturi faoha facoaain que ninichaajeeure. ³¹ Nitohanein mainajeein ninichaajeeuruhane baiha jetaote, nii cajione lanajai, que niicha curuhacuri rocohin, nacoaunein nii rai cajione esine curujuaai amaure coroso que teeuruhane coina.

Coroso que Jesoso teeuruhane

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Inae nii neeuruhane jaan jelai caje Jesoso amauruhane jaun jetaote, Sirene cocoaicha

Simoon eruhin, que nii Jesoso teeuruhane jaanu coroso baijiaeratecure.

³³ Inae nitohaneein cuhin: “Couturi Bejero,” naain acaauruhacha curuaateihu turuhin jetaote, ³⁴ elonai que jasisii bino que jetao Jesoso co-coaure. Nejetaote, aansijiin cohin aonaain conaa jerene Jesoso.

³⁵ Inae coroso que Jesoso teein jetaote: “Chariji raineeicha nedareein,” naain jetao Jesoso cajione que nocoatijiaaure soodarooru. ³⁶ Nii baiha jetaote, Jesoso asaae nelauriaacoaain beraihure.

³⁷ Nitohaneein teein jetaote, rai couturiniha nii casetecaauruhane jaan leranu rai curuaa laenacure:

Caate Jorioocuru curuaanaacuru Curuaanaa *Rey*
ne.

naain.

³⁸ Cuu jetao techu aina teein, coroatajai asijiautooru teeure coroso que, leinjiin najaa biji nichajai que, leeocha rai raotono nichajai que, naaonjoaain. ³⁹ Jeloon situnacaauru cachaauru jetaote, couturi jisijisihanaain jetao:

⁴⁰ “Teenforo chamuhitiin, nichata janojoeein nacoaauneein michuhin jerichanejeein tiha no-coetona jeree inatiin, chajaain ichaajenihane iji-abereeo ichoterateeu. Esinae rauhijiriin Cana Coaunera Calaohineeine, nii coroso caje faau,” naaure. ⁴¹⁻⁴³ Jerichanetojoein jetaotechu:

“Leeochaauru ichoteratihane saijieein, tana laen raajenihane rai jaberoco ichoteratena nainihane. Aca Israelitacuru Curuaanaa *Rey* nihane, coroso caje fauhinete cana netonai esenetaacache. Cana Coauneraacha que

jaaecohane jaun, chajaain ena ichoteratemiin Cana Coaunera, esinae rauhijiriin niicha belaa nihanete, cana netonai esenetaacache. Acate cana rai aitelu, Cana Coaunera Calaohi nihane que,” naain jetao que ninichaajeeure saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru, Moisesa rai rauhi que cacha ralaaureraauru, chaen Jorioocuru bichauhenaauru, naaonjoainuri.

⁴⁴ Nii coroatajai asijiautooru coroso que nenaacauru nihanatiin jetaotechu, nocoeje chanuure.

Oha Jesusone

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Nii jana jetaote, enoto chujutoroa caje coauneein, nuna macohi amuritoheriha enotone reein tiaaajoaain nocojoe cana rai chauratane. ⁴⁶ Nii rijieeoritiin jetaote, tonijiaain ehequiin: “Cana Coaunera, chanuna jelai canainatejeei,” naane neein jetao: “*Eli Eli lema sabactani*,” nae jetao Jesuso.

⁴⁷ Niritohane jana, tabaauru ecu neein aonajeeurera jetaote: “*Profeta* Irihasi cotihacate aite,” naaure.

⁴⁸ Nii jana, leinjiin acaauru caje jetaote, soroneein jeluhariin cuhin jetao, sie tocohaneein nena ariin ruhin, elohanti bino sisiaain jetao, jiarana nujua que nujuateein Jesuso ujuae que te, cohane coina. ⁴⁹ Nii jana leechoaauru jetaote:

“Coa rerohecaate, ichoteratiha uha niicha cotijiai Irihasine coarajihacachera,” naaure.

⁵⁰ Nejetaote, nacoauneein tonijiaain auhaquiin inae ohe Jesuso. ⁵¹ Nii rijieeoritiin jetaote, ecu

caje coauneein ocoai cuhin nesoaiheite Teenforo cuhanai bujuaneein nenea cajione. Nii jana jetaote, nerurujuaa cana rai chauratanene jana jetao, netatujuacoae ajerichuru. ⁵² Atane banaaurune maajeein, netatujuacoaane jana jetaote, Cana Coaunera coitucueraneein onacaauru cachaauru nihanatiin jetao, o caje ichanajacoain ichaaore. ⁵³ Nitohaneein jetaote, inae o caje ichanaa Jesusone baiha jetao, Cana Coaunera nese Jerosaleeun cuuruha nii o caje ichananacaaurune jana jetao, coaranaacure arajii cachaauru.

⁵⁴ Nitohaneein uha carorane jana, nihacooa cojoelanaacojoaine jana coaraain jetaote, jataain nesooneein jetao:

“Esinaete chuhisi, Cana Coaunera Calaohine caa cache,” naaure jetao, soondarooru curuaanaa aina ecu Jesoso beraiha nenacaauru.

⁵⁵ Nii jana jetaote, caje icharaain netiin Jesoso coarajeeure arajii enecuru Calileea caje coauneein coroatajaneraneein sacuureraauru.

⁵⁶ Acaauru aina jetaote cuurelu Maadala bene Mariha, chaen Saantiaao aina Jose neba Mariha, chaen Sebedeeo calaohichuru neba, naaonjoainuri.

Jesoso jaberoco rucuhecuruhane

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.28-42)

⁵⁷ Inae nocohecane jana jetaote, turuha uhe leinjiin Jesoso ere tonoraera coriquihonaneein nenea Arimatea cocoaicha Jose. ⁵⁸ Nii Jose jetaote, Filato coaraa cue, caje Jesoso jaberoco bajaane coina. Nii jana rai Jesoso jaberoco teratiha Filatone jaun jetaote, ⁵⁹ Jesoso jaberoco raain, lino

caje ichanohi shojoera que conajaain, ⁶⁰ que bani-
jiaain niicha bajarateilu ajeri jachu cuhane Jesoso
jaberoco rucujue Jose. Nii baiha jetaote, ajeri que
caohatiin nii ajeri jachu bacuujuua fuhin ratiriin
jelai caje amue. ⁶¹ Nii jana, Maadala bene Mariha,
chaen nii leeocha Mariha, naaonjoainuri jetaote,
nii ajeri jachu Jesoso jaberoco teeuruhane jaan
acatiha laurijiatiin nedaare.

*Jesoso jaberoco rucuhecuruhane jaan beraihu-
ruha sondaroorune*

⁶² Nii cojoanoo, inae nebetacanaa cojoanonaa
nihane jana jetaote, Filato coaraa cuure jiniiquiin
saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru
aina fariseeocuru. Nitohaneein cuhin, inae rene
turuhin jetaote:

⁶³ “Curuaanaa, jaiti ichaohane banate:
‘Inae nichata janoha ohane baiha jete, o caje
ichanareein,’ naain ererejetoha nii casajeneein
ichaonaa cachane quene coaaucaun. ⁶⁴ Aihane
jaun, nii rucuhecuruhane jaan ajeri jachu
beraichateeu nichata janoi reeintiaain.
Ainihanete, janotiin uhin rai jaberoco
amaain: ‘O cajete ichanae,’ naain cachaauru
coritaaurure aina nerelanacaauru. Niite laen, nii
jauriaanejeein amurijiriin, jataain banejelanaala
casaje nere,” naauruha Filato raine jana jetaote:

⁶⁵ “Caa nitohanei beraichane que nenacaauru
soondarooru aina cuhin, caohatiin jerequichene
tocohaneein nii ajeri jachu funichuche,” nae
acaauru rai Filato. ⁶⁶ Nii jana cuhin jetaote,
nii ajeri jachu niha Jesoso jaberocone jaan rai
fuera sechaure leinjiin secho que. Nitohaneein

sechaain jetaote, ecu beraichanu que soondarooru ratiriin cauha cuure saseredotecuru curuaanaa curuaanaacuru aina fariseecuru.

28

O caje ichanaa Jesusone

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Inae situha nebetacanaa cojoanonaane jana, inae ena janohajiha semana nunuhene jana jetaote, Jesoso jaberoco rucuhecuruhane jaan-ajeri jachu coaraa cuure Maadala bene Mariha aina leeocha Mariha. ² Nii jana dede caje fauha anjerane jana jetaote, luhecotariin uhe jataain miji-aainetiin carora. Nitohaneein fauhin jetaote, nii Jesoso jaberoco rucuhecuruhane jaan ajeri jachu fuuruhane jaan ajeri jaberoco raain nichoae laujuae nii anjera. ³ Nii anjera jetaote, aiha jiacanene tocohanein jiquihacoha rai jaberocone jana, jataain somajae rai cajione aiha dede sacarine tocohanein. ⁴ Nii coaraain jetaote, coasina caaun rijijijianein onaa rijiinanaain nedaaure nii beraihurera soondarooru. ⁵ Nii jana jetaote, nii coaraa cunacaauru enecuru rai jetao:

“Jiaoriha casiichene. Inae, nii coroso que teein niicha ateinaauri Jesoso ariha aachene coitucuhanura. ⁶ Inae cau nihei. Inae nii aitoroetohane tocohanein o caje ichanaa. Chajaauchete, nii teeuruhalune jaan jelai coarae,” naain acaauru que nii Jesoso jaberoco teeuruhane jaan jelai coarate nii anjera. ⁷ Niritiin jetaote: “Chajaain erojoein cuhin aina nerelanacaauru rai: ‘Inae jetao o caje ichanaa. Calileea cuhin jetaote, inara ajiniha tutureein. Ecu jetaote

coaariquicheein,' nanichuche. Inara rai bihanune coinane cau turuun," naain jetao, nii enecuru letoae anjera.

⁸Nii jaun jetaote, jataain casihuruhane saijieein rachoojoein nii Jesoso atane bana jelai caje erojoein uhin biha uure nii enecuru, aina nere-lanaa nichaanune rai. ⁹Nii jana jetaote, uujueeruha nii enecurune jana acaauru rohan neeoritiin acaauru rai iriha Jesusone jana rohan nichuuntaain, rai tijia que nebalurucaain cutujuaain jetao coroaacure nii enecuru. ¹⁰Nii jana jetaote:

"Jiaonriha casiichenera. Chajaain canejeraneein nenacaauru rai benichuchete, Calileea cuuruhine. Ecune ita coarichaanuhi," nae jetao, nii enecuru rai Jesoso.

Niicha coarai beeuruha soondaroorune

¹¹Nitohaneein biha cuuruha enecurune nainiha jetaote, saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaa rai jetao, neseeu cuhin jitariin niicha coaracuri biha cuure nii atane banau Jesoso jaberoco beraiha nenacaauru soondarooru tabaauru. ¹²Nii jaun jetaote, ita suujuau tacaauruhane coina Jorioocuru bichauhenaauru coaraa cuure saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru. Nitohaneein inae ita suujuau tacaain jetaote, jataain arajiin soondarooru rai coriqui tein jetao:

¹³ " 'Janotiin sinihacaanune tonohanaute, turuhin Jesoso jaberoco amaure aina nerelanaacauru,' naauche. ¹⁴Nii jana coitucuhin, chatohaneein inara tenaa coauca coberenadoro Filatonena, ita suujua tacaain caohaterichaanuhi, nabana baasonein inara tihane coataa,"

naain jetao, nii soondarooru suujuateure saseredotecuru curuaanaacuru curuaanaacuru aina Jorioocuru bichauhenaauru.

¹⁵ Nii jaun jetaote, nii coriqui raain jerichane-tojoein nii suujuatenajaauruhane rijitoein jetao, aitocure nii soondarooru. Nii jaun jetaote, niritiin acaauru coritaauruhane jaun, eneenetojoein nii esenetaaure Jorioocuru.

Niicha icharatei ichacuruhane coina aina nere-lanacaauru rai aitoha Jesusone
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Nitohaneein canacaanu rai beratiha Jesusone jaunne, Calileea nii naitoonjoa ichatane ucuunno cuhacaanu lechoonca leinjiin Jesoso aina nere-lanaa nichaanune. ¹⁷ Ecu turuhacaanune janate, ecu canacaanu ajiniha niha Jesusone jaun, rohan turuhin jaiti acanihanane esenetaaurenihana tabaaurune saijiein coroaecaanu.

¹⁸ Nii janate canacaanu rohan nichuuntaain:

“Canu Inaca Cana Coaunerate, chauratane, dede, naaonjoainuri rai cocoainacainein niha-nune coina caetein ne. ¹⁹ Aihane jaun, cha-jaain satiin caa chauratane sacutaain lauri lauri nenacaauru cachaauru relanichuche inara re-laanune rijijieinte, canu ere tonoraera nee-ruhine. Chaen, Canu Inaca, canu- rai calao-hinichaanune, Cana Coaunera Suujue, naaon-joain nichaanune rai canacaanu cachaneein ne-naa jereraauru cojunacatein baotisanajaauche. ²⁰ Chaen inara rai aitonajaaocaaunne rijijiein, nii caitoonjoa tonoraain ichaaoruhane coina re-lanajaauche. Jerichanejeeinne besautiha cana

cojoanonaane reeintiaa^ojoaain itolere bana inara
aina nereeunni,” naain necoe Jesuso.

Cana Coaunera Ere **New Testament in Urarina (PE:ura:Urarina)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Urarina

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Urarina [ura], Peru

Copyright Information

© 2008, Bible League International. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Urarina

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

clxi

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

b7ea44d4-3dbd-507b-9a19-256b56fe9b07